

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXVIII., št. 11
november – listopad

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Glavni urednik Janez Črnač
Odgovorni urednik Boris Leskovic

Bojan Avbar, Tomaž Burazer,
Franc Černigoj, Romana Erhatic
Širnik, Janez Hartman, Boris
Kryštufek, Marjan Toš

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.200 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripisite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

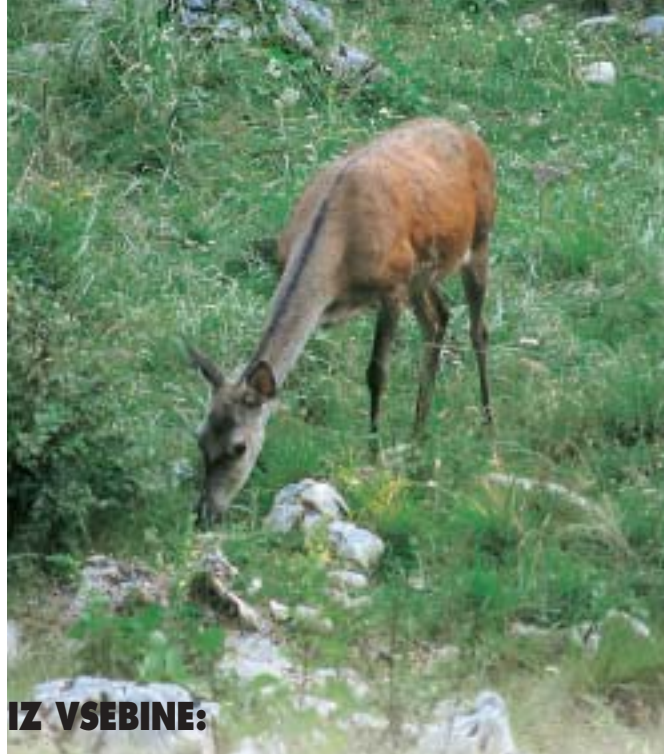

Foto: G. Bolčina

IZ VSEBINE:

B. Lepičnik:	Najprej smo lovška organizacija in šele nato društvena	516
IZ DNEVNEGA TISKA		517
MNENJA IN PREDLOGI		461
Z. Lešnik:	Komu naj spoštljivo damo zadnji grizljaj? (drugič)	519
CIC, FACE:	Ptičja gripa – dejstvo ter pomen za varstvo divjih ptic	521
R. Erhatic Širnik:	Ponovno osvajanje življenjskega prostora	523
B. Krže:	Dvanajst mesecev v prašičjem revirju (VII.)	527
M. Hafner:	Ugotavljanje mase rogovja srnjakov	529
B. Krže:	Koliko časa tele potrebuje košuto?	532
B. Kavčič:	Za germansko optiko vedno bolj prodira tudi ameriška	533
B. Krže:	Številni vzroki za žilavost divjačine	535
PO LOVSKEM SVETU		536
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	536
Ž. Bobič:	Izbranih le 30 % možnosti ...	537
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		542
M. Tomšič:	Sanje	542
LOVSKA ORGANIZACIJA		544
B. Vasa:	Kandidati za izvolitev v organe LZ Slovenije	544
B. Leskovic:	Ob koncu projekta Life I	545
E. Sirk:	50 let LD Dobrovo	546
B. Grošelj:	Pod Kumom slovesno ob 60-letnici družine	547
B. Strmole:	Divji prašiči, občasni obiskovalci	548
A. Mogu:	Skupni lov treh družin in nepozabni bograč	548
F. Rotar:	Lovska »osmica« na Kraški ohceti	549
L. Pohar:	Spominska plošča okupatorski razmejitvi NOB	550
JUBILANTI		551
LOVSKI OPRTNIK		552
A. Raspet:	Kuna zlatica je bila res »zlata«	552
O. Bakal:	MLade je treba pripraviti na dolgo letenje ...	554
P. Nared:	Medved – vsepovsod en sam medved	554
F. Wakounig:	Vračanje starih in prihod novih plenilcev	555
F. Rotar:	Puškarkstvo Skobir zdaj tudi v Mariboru	556
J. Marhl:	Zanimiva rogovja srnjakov LD Remšnik	557
S. Krobe:	Enodnevni izlet lovske družine Kog	557
B. Leskovic:	Knjiga Ocenjevanje lovske trofej tudi za srbske lovce	558
M. Erzar:	Kulinarični kotiček	559
V SPOMIN		560
LOVSKA KINOLOGIJA		561
K. Košir:	Uporabnostna preizkušnja v delu po KS v LD Borovnica	561
A. Polovšek:	Lokalna tekma po KS v LD Strojna – Ravne	561
A. Maček:	Uporabnostna preizkušnja po umetnem KS	562
KZS:	Predvidena legla lovske psov KS za vse pasme lovske psov	562

SLIKA NA NASLOVNICI:
Gams – *Rupicapra rupicapra*
Foto: M. Rovšček – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.
ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.–31. 1.
svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Najprej smo lovska organizacija in šele nato društvena

Berem internetne strani Lovske zveze Slovenije. Ko pridem na strani, kjer je forum in so odprte razne »sobe« z razpravami o lovstvu, se ob prebiranju teh strani na trenutke zgrozim. Predvidevam, da so na forumu predvsem »mlajši« lovci, kar pa tudi ni nujno. Kritično ocenjujejo delo organov LZS, ZLD in LD, predvsem pa se mi zdi, da se hudujejo, ker se kot organizacija ne spreminjamo. Želijo si več in boljšega dela, predvsem pa več besede. Ne vem, ali se motim, vendar ko prebiram njihov gnev, ki ga je razbrati iz njihovih komentarjev, dobim občutek, kot da si na sestankih LD ne upajo povedati, kaj mislijo, želijo in kaj zmorejo. Kot da ne bi živeli v demokratični družbi! Njih se očitno ne sliši, kakor se ne sliši tistih, ki opozarjajo, da moramo biti lovci med seboj tovariški, odkriti, si na sestankih povedati, kar je za povedati, in poslušati drug drugega, predvsem pa upoštevati argumente ne glede, kdo jih izreče. Nikakor ne razumem posameznikov, ki si potem, ko je nekdo drugačnega mnenja, kot so oni sami, izberejo metodo osebne diskreditacije drugače mislečega, poceni demagogije in še bi lahko našteval metode dela iz nekaj drugih časov. Zakaj je to potrebno, dragi lovski tovariši? Mar ne delamo vsi za cilje naše organizacije? Mogoče pa ne!? V zadnjem času imam občutek, kot da so posamezniki, ki so sposobni pisati razna »odprta pisma«, »pozive« in podobno, ki so na sestankih sposobni govoriti eno, delati pa drugo ali nič, očitno orodje v rokah tistih interes(ent)ov, ki si želijo oslabilo moč naše organizacije. Lažje je »manipulirati« z organizacijo, ki notranje ni enotna, kjer se kregajo, kjer zaradi enega drevesa ne vidijo gozda. Takšni organizaciji, ki se bo ukvarjala sama s seboj, ki bo trošila moči in energijo za dokazovanje, ali je bilo najprej kura ali jajce ... bo brez posebnih težav mogoče vsiliti nove rešitve pri oblikovanju pravne ureditve lovstva v Sloveniji. To se v ozadju tudi dogaja. Zavedam se sicer dejstva, da vsi lovci nimamo enakih pogledov na prihodnost lovstva pri nas, vendar cenim tiste posameznike, ki razumljivo in naglas povedo svoje stališče, ki se za svoje poglede na prihodnost lovstva zavzemajo s svojimi argumenti. Takšni lovci si zaslužijo vse spoštovanje. Nikakor pa si spoštovanja ne zaslužijo tisti, ki so prisotni na sestankih, kjer se sprejemajo odločitve, ki pa jih potem »blokirajo« ali napadajo.

Ko berem razmišljanja »forumovcov«, me večkrat zsrbi, da bi jim začel odgovarjati, kajti več kot očitno je, da imajo premalo ali celo netočne informacije. Vendar je težko odgovarjati, če ne poznaš sogovornika. Zanje vsaj vem, da so člani LD, da ne sedijo na raznih sestankih in zato tudi ne poznajo vseh sklepov, še manj razprav, ki so se dogajale na sestankih. Nikakor pa ne morem razumeti nekaterih naših lovskih tovarišev, ki so sedeli na sestankih, ki so razpravljali, ki poznajo sklepe, delajo pa se, kot da nič ne vedo. Nekateri v javnosti celo sprašujejo, kaj smo se vendar dogovorili.

Za tiste, ki se vidijo v navedenih stavkih, bi bilo dobro, da si v miru večkrat preberejo, kaj si »forumovci« mislijo o našem delu. Ne samo o mojem delu, delu predsednika LZS, tudi o delu vseh drugih funkcionarjev, in sicer v okviru območnih lovskih zvez pa tudi v okviru LD. Roko na srce: je pa v njihovi-

vih razmišljanjih zaznati tudi veliko nepoznavanja pristojnosti in pooblastil posameznikov in organov. Ni mogoče reči za vse, da ne delajo dobro, če s svojimi predlogi niso uspeli ali če nimajo vzvodov, da bi uresničili tisto, za kar se zavzemajo. Ne glede na vse pa je nujno treba v našem delu veliko spremeniti in predvsem organizirati naše delo tako, da bo potekalo učinkoviteje. Bojim se, da tega nekateri niso sposobni, drugi pa si tega preprosto ne želijo. Res je za nekatere pomembna samo funkcija, za druge odlikovanje in čast. Zato sem predlagal (upam, da bo sprejeto), da bi morali ponovno uveljaviti pravilo, da za najodgovornejše funkcije nihče ne more kandidirati več kot dvakrat zapored! Dogovoriti se moramo tudi, da bomo dali vso podporo novoizvoljeni ekipi na Lovski zvezi Slovenije, ki se mora še intenzivneje ukvarjati z vprašanji upravljanja z divjadjo in njenim življenjskim okoljem. Navzven mora biti aktivna ter v odnosu do države in drugih organizacij civilne družbe nastopati bolj suvereno in enotno.

Poglejmo naprej, zberimo toliko moči in razuma, da bomo premagali notranjo neenotnost, ki je nastala kot posledica nerazumevanja sprememb, ki jih je prinesel Zakon o divjadi in lovu. Treba se je zavedati, da smo najprej lovska organizacija, zavezana predpisom o lovstvu, in šele nato društvena organizacija; ne pa obratno! Lovska družina, ki ne bo spoštovala zakona o divjadi in lovu, bo sankcionirana; če pa ne bo poslala ekipe na strelsko tekmovanje ali ne bo sodelovala na lovski prireditvi, se ji ne bo zgodilo nič. Četudi je to, drugo, za našo organizacijo še kako pomembno, vendar le ni najpomembnejše!

Bojan Lepičnik,
predsednik LZS

Naslikal: U. Iff

Foto: H. Oršanić – Diana

LOVCI POZIVAJO VLADO

Gorenjski glas, 2, 9. 2005 (Cveto Zaplotnik). – V tej rubriki smo že poročali o pozivu Lovske zveze Slovenije vladi, naj nemudoma sprejme uredbo o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje z lovišči v Sloveniji. Novi zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati 20. maja lani, namreč določa, da bo vlada najpozneje v enem letu od uveljavitve zakona sprejela vse podzakonske predpise, a tega še ni storila. Direktor strokovne službe LZS mag. Janko Mehle je na novinarski konferenci dejal, da je vlada s posebnim odlokom že določila lovišča in lovska upravljalska območja, ni pa še sprejela uredbe o podelitvi koncesije, ki bi bila temelj za izvedbo javnega razpisa in za podelitev koncesije za najmanj dvajset let. Lovske družine že zdaj zaradi neurejene zakonodaje ne izvajajo nekaterih nalog iz dolgoročnih načrtov, še resnejše težave pa bodo nastale ob sprejemanju lovskogojitvenih načrtov.

Medtem je vlada, kot poroča STA, na svoji seji v začetku septembra obravnavala zahtevo državnega sveta in preostale pobude za začetek postopka za oceno ustavnosti nekaterih členov zakona o divjadi in lovstvu.

PROTI TRPLJENJU ŽIVALI ZA LEPOTO LJUDI

Delo, 16. 9. (Manca Borko). – Nekega septembrskega dne so po Čopovi ulici v Ljubljani hodili protestniki in delili letake z »belim« in »črnim« seznamom proizvajalcev kozmetike, čistil in hrane za živali. »V trgovinah prodajalke načeloma ne vedo, kateri izdelki niso bili preizkušeni na živalih,« je pojasnila Urška Breznik. S protestom, ki so ga pripravili v sodelovanju s hrvaško organizacijo Prijatelji živali so želeli opozoriti ljudi, da bi morala država povečati nadzor nad podjetji, ki izvajajo takšne poskuse, in javnosti omogočiti vpogled v laboratorije. Na 'črnem' seznamu sta se znašla tudi Krka in Lek.

SLOVENSKI MEDVEDI V FRANCIJO, AVSTRIJO IN ITALIJO

Delo, 6. 9. 2005 (Barbara Hočevar, Božo Mašanovič). – Slovenija je doslej izvozila 16 največjih zveri: po tri medvede v Francijo in Avstrijo, deset pa v Italijo, poroča sodelavka

časnika. Italijani so za vsakega kosmatinca plačali okoli 20 tisoč takratnih nemških mark. Pet medvedov, štiri samice in en samec se bo, najbrž še letos, iz slovenskih gozdov preselilo v Pireneje. Odlov teh medvedov je precej zahteven. Poznamo dve tehniki odlova: s pastmi, ki je starejša, in na prosto.

Domnevalo, da je v Avstriji zdaj od 25 do 30 medvedov. Nekatere avstrijske nevladne organizacije se zelo zavzemajo za vrnitev zveri, ki zdaj živijo v alpskem in predalpskem prostoru, večina na naši strani. Pri tem ne vidijo nobenih težav, s katerimi se srečujemo v Sloveniji, ker se jih je mogoče zavedati šele, ko je medvedov veliko in se pojavljajo celo v naseljih.

NA RAKITNI SO OBLAST PREVZELI MEDVEDI

DJ, 10. 9. (K. K.). – Prebivalci Rakitne – med njimi tudi otroci, oskrbovanci klimatskega zdravilišča – si že nekaj časa proti večeru in ponoči komajda upajo zdoma. Med medvedi, ki prihajajo do naselja, je pri prevračanju zabojnikov še zlasti dejaven eden, ki – pogosto v družbi z mlajšim medvedkom – obrede vse smetnjake. Zanj je

ministrstvo za okolje in prostor že odredilo odstrel. »Ocenjujemo, da se tod zadržuje okoli 20 medvedov,« pravi predsednik LD Rakitna Marjan Šivic. »Kot gre na 'štante' deset lovcev, jih osem sreča medveda,« dodaja lovec Edo Glavič.

Vzajemna v svoji deveti številki poskuša razjasniti stališča obeh strani – lovcev in družtev za varstvo živali – na problem medveda v Sloveniji. Ciril Štrumbelj pravi, da odstrel ni protizakonito dejanje. »Medved je res zavarovana vrsta, kar pa ne pomeni, da ga ni dovoljeno loviti tam, kjer se še dobro (mi bi dodali – preveč) razmnožuje ...« Pri tem je prepričan, da v Sloveniji medved zaradi odstrela še ni ogrožen. Obe skrajnosti – poudarjanje le pravic živali ali poudarjanje le človekovih pravic – sta po njegovem škodljivi.

PRAŠIČEV JE PREVEČ

Gorenjski glas, 23. 9. (Cveto Zaplotnik). – »Tako hudo, kot je bilo letos, še ni bilo,« pravi Ivan Guzelj, gospodar na Vodnikovi kmetiji. V mislih ima divje prašiče, ki so mu letos razrili približno poldrugi hektar travnikov pred vsemi tremi košnjami. »Lovci vsakič poravnajo

travno rušo, letos so pri nas opravili že 130 delovnih ur, za kar se jim javno zahvaljujem,« pripoveduje gospodar. Vsako leto dobi tudi odškodnino, a problem ostaja. Po njegovem bi morali odstreliti tudi vodečo svinjo.

Po podatkih **Simona Pleška**, predsednika LD Škofja Loka, naj bi po letošnjem načrtu odstrelili štirinajst divjih prašičev, od tega največ dve svinji.

LOVCI ODPRLI GRAJSKO BAJTO

Večer, 28. 9. (Jasmina Detela). – Lovska družina Dravograd, ki upravlja že dva objekta, lovsko kočjo Košenjak in bivač Piramida, je odprla prenovljeni lovski dom Grajska bajta. Otvoritveno slovesnost so združili s tradicionalnim srečanjem s kmeti in krajanji.

Isti časnik je poročal tudi o ne navadnem dogodku: **Ervin Pušnik**, sicer član LD Kamnica, je tik pred Mariborom opazil ležeco, a žal poginjeno vidro. Ta žival je tudi drugod v Evropi, ne samo pri nas, postala dokaj redka, saj njen življenjski prostor poleg človeka ogrožajo tudi industrijske odplake. V Lovcu smo pred časom pisali, da si ljubitelji

živali na moč prizadevajo, da bi Hodoško jezero spremenili v raj za vidre.

POLHI PRESPALI RAZMNOŽEVANJE

Nedeljski, 2. 10. (Jak Koprivc). – »Polhi se letos v Kočevskem rogu niso razmnoževali,« poroča avtor. »Nekakšna čudna ljudem, pa tudi znanstvenikom neznana znamenja so jim že na začetku pomladi sporočila, da bukev ne bo rodila in zato ne bo ugodnih razmer za življenje in preživetje novega naraščaja polhov.« **Dr. Boris Kryštufek**, ki že sedmo leto sistematično spremlja dogajanja med polhi, dodaja, da se polh razmnožuje samo v letih, ko rodi bukev. »V sedmih letih sta bili pri polhih dve razmnoževalni vrzeli, v enem letu pa je bilo razmnoževanje zelo šibko,« je ugotovil na podlagi sistematičnih opazovanj na šestih hektarjih opazovalne površine.

Članek nas pouči o marsikateri zanimivosti iz zgodovine slovenskih polharjev, med drugim tudi o tem, da je **Primož Trubar** ugovarjal staremu prepričanju, da polha vsako pomlad k življenju obudi hudič.

Dnevnik, Večer in nekateri drugi časniki so poročali, da je vlak na progi Ravbarkomanda–Postojna trčil v medveda. Nesreča se je zgodila tudi med predorom Peščenik pri Rožnem dolu in železniškim prehodom Laze, kjer je vlak trčil v medvedko z mladiči, ki so ravno takrat hodili po železniškem tiru. Medvedka in eden od mladičev sta podlegla poškodbam. – Na cesti med Cerknico in Martinjekom je voznik z avtomobilom povozil medveda.

Zadnjo septembrsko soboto je bil evropski dan opazovanja ptic. Na ornitološki postaji pri Cerkniškem jezeru so na široko odprli vrata javnosti; med drugim so si lahko ogledali, kako se obročka ptice.

V tej rubriki smo že poročali, da se sokolarji zavzemajo za legalizacijo sokolarjenja. Z novim Zakonom o divjadi in lovstvu so sokolarji namreč izgubili zakonsko podlago za lov z ujedami, zato si prizadevajo za spremembo predpisov. Ornitologi so odločno proti.

Gorenjski glas je poročal o netopirskem dnevu na Bledu. Obiskovalci Informacijskega središča Triglavskega narodnega parka so spoznavali življenje neto-

pirjev, poslušali predavanja in med drugim zvedeli, da so netopirji najbolj ogroženi sesalci v Evropi.

Večer je poročal o 50-letnici delovanja LD Pobrežje - Miklavž. Pravzaprav bi lahko govorili o 60-letnici, kajti pred 50 leti sta se združili dve lovski družini, ki sta prej deset let delovali samostojno.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 30. septembra 2005 je bilo z območja 54 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 94 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih bolezni živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 61 lisic, 9 psov, 9 mačk, 7 jazbecov, 2 kozi ter eno govedo, jelenjad, ovco, kuno, podgano in netopirja.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Tina Arič, dr. vet. med.,
višja svetovalka VURS
Lj., 6. 10. 2005

Foto: B. Galjot

V pogon naj gredo gonjači s signalnimi telovniki, na stojiščih pa naj imajo strelci vsaj signalni trak na klobuku. Vse za varnost!

Komu naj spoštljivo damo zadnji grižljaj? (drugič)

Takšen je bil naslov uvodnika v september-ski številki našega glasila »LOVEC«. Napisal ga ni nihče drugi kot sam glavni urednik mag. JANEZ ČERNAČ. Vzel si je pravico in nekatere od lovcev obsodil na smrt. Velikodušno pa je ustreljenim namenil zadnji grižljaj. Čeprav je v drugem odstavku napisal, da naj bi bila to prispodoba ali lovski žargon, menim, da je s takšno primerjavo presegel svoja pooblastila, ki jih ima kot glavni urednik. V času, ko se nad slovenskim lovstvom zgrinjajo temni oblaki, res ni čas za takšne uvodnike in takšne primerjave med uplenjeno divjadjo in lovci, ki imamo drugačno mnenje o prihodnji organiziranosti kot mag. Černač. Kot kaže se ne zaveda, da izdajanje glasila finansira in s tem omogoča izdajanje 22.000 slovenskih lovcev in da je on kot glavni urednik glasila samo eden izmed nas, ki smo mu pred leti zaupali vodenje uredniške politike, ne pa izkoriščanje uredniške dolžnosti za pranje svoje užaljenosti.

Mag. Černač, če si res tako resnicoljuben kot pišeš, konkretno zapiši kakšna je ta resnica. Zakaj nisi konkreten? Zakaj slepomišiš in pišeš okoli vogalov na okroglo? Zakaj konkretno ne napišeš kakšna naj bi bila nova organiziranost slovenskega lovstva po tvoje? (Jaz sem o tem že večkrat pisal) Zakaj pljuvaš po slovenskih lovcih, po lovskih sotovariših, od katerih so številni v dobro narave, divjadi in lovstva morda naredili bistveno več koristnega kot ti. In to ne za denar. Delali so in še delajo volontersko, brez plačila. Ti pa si menda iz naše članarine dobil že kar lepe denarce. Koliko? Imamo to lovci pravico izvedeti? Mislim

da imamo. Bodi korajžen in napiši koliko razno – raznih honorarjev, kilometrin in dnevnice so dobil v času, ko si glavni urednik glasila »LOVEC« in drugih publikacij. Šele takrat, ko bomo slovenski lovci seznanjeni s tem, bomo lahko ocenili ali si res tako pošten, da ti je edina in osnovna skrb, kako bomo organizirani po novem. Ali pa bomo (saj jaz osebno) še naprej prepričani, da si prizadevaš za centralizacijo samo zato, da bi bil, še v prihodnje glavni urednik in s tem tudi eden glavnih prejemnikov honorarjev in drugih prihodkov iz blagajne LZS.

Mag. Černač sprašujem te ali imaš konkretne dokaze za tvoje trditve v tvojem uvodniku. Če jih imaš, zakaj ne napišeš kdo so (ali smo), koliko jih je (ali nas je), ki so ali smo proti novemu zakonu, ki smo proti novi organiziranosti, ki smo proti tvojemu vizionarstvu in v meglo zavitem napredku. Ti pišeš žal vse preveč na splošno, brez konkretnih dokazov. Za številne, da ne zapišem za večino slovenskih lovcev, pišeš žaljivo. Pa ne samo pišeš. Žaljivo tudi govoriš, na primer na sejah UO LZS. Govoriš na pamet brez argumentov. Ko pa ti lovski sotovariši konkretno odgovori, protestno zapusti sejo. Kar spomni se, da si to v zadnjem času naredil dvakrat. In namesto, da bi polemiziral in odgovarjal, si izkoristil uredniško funkcijo in napisal žaljivi uvodnik. Da pa mi ti in tvoji somišljeniki, prepričan sem, da jih nekaj imaš, ne bi očitali, da tako kot ti tudi sam pišem na splošno, brez konkretnih dokazov, bom zapisal to:

Ker sem se zavedal, da ZAKON, ki ga je sprejela slovenska delegatska skupščina leta 1976 v novih razmerah

ne more dolgo vzdržati, ne zato ker bi bil slab, sem bil eden od vlagateljev NOVEGA ZAKONA, že leta 1997, torej pred več kot osmimi leti. Res je, da predlog ni bil dan v obravnavo, tudi Omanov in Bavčarjev ne. Je pa bil sprejet ta, ki ga imamo, a ga žal, še zmeraj ne moremo v celoti uresničevati. Čeprav ni takšen, kot smo si ga slovenski lovci želeli, sem prepričan, da se je večina z njegovo vsebino, ne samo seznanila, ampak tudi sprijaznila. To med drugim tudi zato, ker se zavedamo, da bi bil lahko kakšen drugi še slabši. Torej takšnega odpora proti novemu zakonu kot trdiš in dokazuješ ti, ni. In da bom konkreten: Tretjega septembra, ko sem zjutraj dobil LOVCA, sem bil na dveh lovskih slovesnostih – dopoldan 60-letnici LD in popoldan na 30-letnici pobračenja dveh LD. Na obeh svečanostih je bilo precej lovcev pa tudi tistih po tvojem »pokvarjenih« funkcionarjev. Verjeli ali ne nisem slišal besede nesoglasja z zakonom. Slišal pa sem zaskrbljena vprašanja kdaj bo zakon »zaživel«. V zvezi z novo organiziranostjo pa moram zapisati, da niti eden ni izgovoril podpore tvoji teoriji. Vsi, resnično vsi, s katerimi sem se pogovarjal (tako lovci s Štajerske kot s Primorske) so bili proti tako opevani tvoji novosti – centralizaciji.

In kakšno je mnenje lovcev naših LD (OLZ Maribor) glede območne LZ? Od 27 LD, ki so sodelovale v anketi jih je 23 ali 85 % odgovorilo, da mora ostati organiziranost takšna kot je, naj pa ne bo dražja od sedanje. Na zboru starešin (26. 11. 2004), prisotnih je bilo 38 starešin ali njihovih pooblaščenecov od 43 pa mi je na vprašanje ali OLZ da ali ne, eden od prisotnih starešin odgovoril dobesedno: »Predsednik, o tem smo se že odločili in nas več ne sprašuj. OLZ imamo in jo bomo imeli. Kdo pa nam lahko prepreči združevanje, ki nam ga omogoča Ustava«. Saj res USTAVA si ti (Černač) na Ustavo in Zakon o društvih pozabil,

ali pa ju ne priznavaš, saj se sklicuješ samo na Zakon o divjadi in lovstvu, ki pa je v 66. členu uzakonil samo, da so LD obvezne članice LZS in, da so lahko članice LZS tudi druga društva, katerih dejavnost je povezana z divjadjo, lovstvom in varstvom narave. Katere so to pa je zakonodajalec prepustil Pravilom LZS, torej našemu skupnemu dogovoru, naši skupni odločitvi. To pa na koncu koncev piše tudi v pravnem mnenju, ki ga je po zaprosilu LZS pripravil Inštitut za primerjalno pravo, podpisal pa ga je dr. Ude, bivši ustavni sodnik.

Kar pa se bivše organiziranosti lovstva tiče, jaz bi raje zapisal sedanje pa bi bilo dobro, če bi prisluhnil slovenskim lovcem. Osebno sem prepričan, če bi se na primer o tem odločali na referendumu, večina odločila, da se naj nič ne spremeni. Vem, da referendum ne bo. Da pa je bila in da je še sedanja organiziranost dobra, nam potrjujejo priznanja, da ne rečem zavdanje številnih uglednih lovcev iz Evrope.

Kaj pa naj bi bilo tisto novo, tisto moderno, tisto, ki bi odpravilo zastarelo in preživelo? Ker nisi napisal nič konkretno, bom skušal ugotoviti tvojo misel. Je to morda 450 članski občni zbor (kongres), ki se je že v prvem nepravilnem sklicu pokazal kot neprimeren? Je to enodomen sistem odločanja (UO brez IO), ki ima soglasno podporo? Je to 18 članov UO + predsednik in podpredsednik, namesto 30 članskega + predsednik. Tudi to ima večinsko podporo. Je to računalniški sistem, ki je že naredil prve korake? Je to centralizacija proti kateri je večina slovenskih lovcev? Ali pa je modernizacija (»cikaš« morda na to), ukinitve OLZ? Domala prepričan sem, da te tu čevelj žuli, čeprav te ne razumem zakaj.

In za konec mag. Černač! Namesto, da »vrtiš« lajno o novi organiziranosti, bi bilo v tem trenutku bolj koristno, če bi v uvodniku zapisal kaj o

tem ali je bil občni zbor LZS 25. junija letos sklican pravilno ali ne in po katerih pravilih (Zakon o divjadi in lovstvu namreč ne določa in predpisuje kako je treba občni zbor sklicati). Bil je po obstoječih in veljavnih pravilih (novih še namreč nimamo). Po teh pa ne bi smel biti. Ta namreč v času sklica niso vsebovala določila, da občni zbor sestavljajo strešine LD ali njihovi pooblaščenec. Takšen sklep (statutarni), ki sedaj to določa pa je bil sprejet šele na zboru, ki pa ni bil pravilno sklican. Nekdo je za to odgovoren. Po mojem mnenju tisti, ki si je to po domače rečeno izmislil. Nesporno je tudi, da je bil zbor, ki je bil 25. junija v

Ljubljani »ZBOR STAREŠIN«, ki mu pa veljavna Pravila ne dajejo pristojnosti odločanja in spreminjanja določil našega internega zakona, ki mu pravimo Pravila LZS. Da so ta edino veljavna, seveda nepopravljena, dokazuje želja, da bi jih s statutarnim sklepom dopolnili in s tem spremenili ter tako imeli izgovor, da je bilo vse po črki ZAKONA in črki PRAVIL.

Ja, ja mag. Černač. Kako že pravi pregovor (rek)? »Najprej pometi pred svojim pragom šele potem pred drugim«. To velja za tvoj uvodnik pa tudi za pismo, ki ga je LZS naslovila na javnost in katerega avtor, ali vsaj soavtor si bil tudi ti. Posledice pa

bomo prej ko slej čutili vsi slovenski lovci.

Zoran Lešnik, član LD Šentilj in predsednik OLZ Maribor

Pripis Uredniškega odbora:

Pismo Zorana Lešnika smo objavili v celoti in ni lektorirano. Dodajamo samo še nekatera pojasnila:

Za aktualno vsebino ter avtorje uvodnikov se okvirno opredelimo na sejah uredniškega odbora.

Delo uredniškega odbora in glavnega urednika ni plačano. Udeleženci dobijo povrnjene samo potne stroške za seje, ki so praviloma vsako četrletje. Letos so bile seje: 20. januarja, 18. maja ter 22. septembra. Do konca leta bo

še ena seja zaradi izdaje dveh knjig Zlatorogove knjižnice, ki bosta natisnjeni še v letos.

Avtorske honorarje, ki izhajajo iz načela o intelektualni lastnini in skladno z zakonom o avtorskih pravicah, plačujemo za vse prispevke po enotnem ceniku, vključno z uvodniki.

Glavni urednik opravi večino svojega dela po elektronski pošti in po telefonu. To je njegov strošek, ki ga ne dobi povrnjenega.

Glavni urednik ni nikoli zapustil seje Upravnega odbora LZS protestno.

Vsebinsko pisma Zorana Lešnika prepuščamo v presojo bralcem.

**Uredniški odbor
Založništva LZS**

Foto: M. Rovšek – Diana

Ptičja gripa – dejstva ter pomen za varstvo divjih ptic

Virus ptičje gripe povzroča pogine domače perutnine in divjih ptic, kar lahko doseže obseg epidemije. O pojavu tega virusa so v preteklosti poročali z različnih delov zemeljske oble. Vendar pa je bolezen pridobila na pomembnosti šele ob dejstvu, da lahko visoko patogena oblika virusa ptičje gripe povzroči okužbo tudi pri ljudeh, kar se je že zgodilo po letu 1997 v različnih državah jugovzhodne Azije.

Pred nedavnim so to obliko (soj) virusa ptičje gripe (**HP-H5N1**) odkrili pri

perutnini in divjih pticah v jugozahodni Sibiriji, torej daleč od mest, kjer je bila odkrita prvotno, kar pomeni velik premik virusa v smeri proti zahodu.

Dejstvo je, da so ptice selivke, kot so **race, gosi, kormorani in galebi**, pogosto lahko okužene z virusom ptičje gripe. To nakazuje tudi teoretično možnost, da so te vrste, poleg drugih načinov prenosa, rezervoar bolezni in možen vir prenosa soja virusa H5N1 na velike razdalje.

Posledice ptičje gripe so lahko različne: ekološke (povečana smrtnost v populacijah vrst divjih ptic), ekološke (velike finančne posledice za prirejo domače perutnine) ter seveda tudi socialne taradi ogroženega zdravstvenega stanja prebivalstva. Vse to kaže potrebo po takojšnjem sodelovanju na različnih ravneh:

od rejcev domače perutnine pa do najrazličnejših mednarodnih organizacij, kot so WHO, FAO, EU ... , v odkrivanju, prepoznavanju in ukrepanju, kjer je to potrebno za zaščito premoženja in zdravja. Pri tem morajo pomembno vlogo odigrati tudi različne mednarodne organizacije, ki se ukvarjajo z varstvom okolja, kot so Wetlands International, BirdLife International, CIC, FACE in podobno.

Trenutno stanje lahko opišemo v naslednjem:

- zaenkrat še ni dokazanih primerov soja H5N1 ptičje gripe zahodno od pogorja Ural;
- doslej še ni bilo dokazano, da so ptice selivke prenašalke prej omenjene bolezni.

Dokler pa omenjenih dokazov ni, so divje ptice lahko bolj žrtve kot pa grožnja.

- Zaenkrat je dokazano, da se soj H5N1 razvija pri domači perutnini, zato so nekatere evropske države že sprejele določene ukrepe in omejitve pri reji in vzreji domače perutnine na prostem.
- EU in njene članice so zaradi prej naštetega v stalni pripravljenosti in so povečale nadzor ter monitoring (spremljanje stanja), kar pa je pri divjih pticah zaradi majhnega tveganja prenosa pri selivskih pticah zaenkrat res samo v najnižji mogoči stopnji pripravljenosti;
- CIC, FACE, Wetlands International, BirdLife International, RAMSAR in podobne organizacije, ki se poleg drugega ukvarjajo tudi s pticami selivkami, so bile pozvane, naj okrepijo stalen nadzor, obveščanje in monitoring stanja. Tako je tudi stalno opazovanje, vzpodbujanje ustreznih raziskav in monitoringa, zbiranje kakovostnih informacij o vplivu divjih ptic na epidemiologijo ptičje gripe ter obveščanje javnosti o tem, da so (vsaj zaenkrat, dokler to ni dokazano) divje ptice in še posebno ptice selivke po krivem obdolžene. Zato je treba paziti, da ne bi nastali nepotrebni ukrepi proti njim, kar bi ogrozilo njihovo varstvo in trajnostno gospodarjenje z njimi in njihovimi habitatami. Hkrati bi bilo treba uveljaviti lovce kot nepristranske in usposobljene osebe za delo na tem področju na vseh ravneh.

Kaj lahko naredijo lovci in lovske organizacije pri teh vprašanjih?

Predvsem ni nobenega razloga, da bi lovce, ki v skladu z veljavno zakonodajo lovijo ptice, kakor koli skrbelo zaradi možnosti okužbe pri rokovanju ali uživanju uplenjenih ptic. Lovci lahko torej lovijo ptice kot ponavadi.

Zaradi stalne prisotnosti v loviščih lahko lovci s svojim vsakdanjim opazovanjem pomagajo pri odkrivanju morebitnih poginov in pri pravočasni dostavi takega materiala na ustrezne ustanove v preiskavo. Prav tako lahko v najkrajšem mogočem času poročajo o nenormalnem vedenju ptic ali kakršnih koli drugih znakov, ki bi lahko nakazovali pojav bolezni oz. nenormalno stanje. Nadalje prav oni lahko tudi redno dostavljajo material od uplenjenih ptic za neprekinjeno uradno spremljavo stanja.

Lovske organizacije lahko na državni ravni pozovejo in tudi pomagajo državnim inštitucijam pri intenziviranju raziskav, nadzoru in meddržavnem sodelovanju pa tudi razvijanju ustrezne politike pri obveščanju javnosti.

CIC in FACE bosta tudi v prihodnje stalno spremljala stanje in razvoj ptičje gripe in po potrebi zagotovila mednarodno koordinacijo in razdelitev sredstev za potrebne raziskave ter nadzor.

Niels Kanstrup,
predsednik komisije CIC za ptice selivke;

Yves Lecocq,
generalni tajnik FACE

Prevedel: mag. Janko Mehle

Obvestite nas v primeru množičnega pogina ptic!

Zaradi širjenja ptičje gripe *avianne influenza* iz jugovzhodne Azije proti osrednji Aziji (Rusija, Kazahstan) je Evropska unija sprejela določene ukrepe, s katerimi bi lahko čim hitreje ugotovili morebitno prisotnost virusa te bolezni pri divjih pticah v državah članicah EU. V Sloveniji že opravljamo nadzor nad ptičjo gripo tako pri domačih kot pri divjih pticah.

Glede na to, da ste lovci stalno prisotni na terenu in da prihajate v stik z različnimi vrstami divjih ptic, lahko zelo hitro ugotovite kakršne koli spremembe v populaciji opazovanih ptic. Eden od znakov ptičje gripe je lahko tudi množičen pogin, zato je treba ugotoviti njegov vzrok. **Kot množičen pogin pa ne štejemo nekaj posameznih mrtvih ptic, temveč le pogin več osebkov iste vrste v kratkem časovnem obdobju in na omejenem območju.** Vaše sodelovanje je pomembno, saj je s hitrejšo prijavo pogina večja verjetnost, da pride do ustreznih vzorcev in da čim hitreje ugotovimo vzrok pogina.

Zato vas prosimo, da v primeru, da opazite množičen pogin, kar najhitreje pokličete **Center za obveščanje**, številka **112**, kjer vas bodo usmerili na **dežurnega uradnega veterinarja Območnega urada Veterinarske uprave Republike Slovenije**, ki dela na območju, kjer ste opazili pogin, in kateremu boste posredovali vse dodatne informacije o opaženem množičnem poginu. Do prihoda uradnega veterinarja in Veterinarske higienske službe **poskušajte preprečiti dostop drugim ljudem** in, če je to izvedljivo, **tudi živalim**, da ne bi raznesle trupel in s tem morebitnega vira okužbe.

Veterinarska uprava Republike Slovenije

POZOR! POOSTREN NADZOR PRI UVOZU PERNATE DIVJADI!

Na Veterinarsko upravo RS (VURS) je pred nedavnim generalni direktor italijanskega Urada za veterinarsko službo in nadzor živil (Ministero della Salute) poslal pismo z zaprosilom, naj naša mejna veterinarska služba zaradi preventive pri vnosu ptičje gripe (viarne influence) poostri nadzor pri vnosu uplenjene pernate divjadi iz tretjih držav v Italijo oz. na ozemlje EU.

Pismo z enako vsebino, ki med drugim vsebuje tudi komentar Urada za varstvo potrošnikov (DG SANCO) iz Bruslja in se generalno nanaša na pogoje uvoza divjačine na ozemlje EU, je bilo med drugim poslano tudi nekaterim drugim članicam EU (Madžarska, Poljska, Latvija, Estonija, Finska), ki mejijo z Rusijo, ki so trenutno poleg Kazahstana velika nevarnost vnosa že omenjene, zelo nalezljive bolezni na območje EU.

V našem primeru je zadeva aktualna še posebno za Hrvaško in druge republike nekdanje Jugoslavije, kjer naši, še bolj pa italijanski lovci pogosto lovijo pernato divjad.

Konkretno to pomeni, da je iz Hrvaške in vseh drugih odobrenih tretjih držav dovoljen uvoz odstreljene pernate divjadi le iz obratov, ki so registrirani oz. odobreni za izvoz divjačine (pernate divjadi) na ozemlje EU. Pošiljko mora obvezno spremljati predpisan veterinarski certifikat (Odločba Evropske Komisije 2000/ 585/EGS) bodisi

za pernato divjad pa tudi za vso drugo divjačino, ki mora med preostalimi pogoji oz. zahtevami vsebovati tudi registrsko številko odobrenega obrata.

Tu pa lahko tako za naše kot druge lovce iz sosednjih evropskih držav nastane problem, saj po naših informacijah Hrvaška praktično nima takih odobrenih obratov za izvoz divjačine v EU; enako velja tudi za druge države nekdanje Jugoslavije. V praksi je torej nemogoče uvoziti meso pernate divjadi oz. divjih prežvekovalcev iz sosednje Hrvaške. Kaj to pomeni za zasebna in državna lovišča ter devizni dohodek v sosednji državi, še posebno pa za številne tuje lovce, najbrž ni treba posebej omenjati oz. komentirati.

O poostrenem nadzoru, ki ga naši mejni veterinarski inšpektorji že izvajajo, je VURS obvestil pristojno veterinarsko službo v Zagrebu in mejno veterinarsko službo sosednje države. Za vse lovce, naše in tuje, pa velja praktičen nasvet, naj se v primeru uvoza pernate divjadi in divjačine nasploh o tem poprej pozanimajo, in sicer ali na VURS ali pa pri pristojnih veterinarskih organih v državi izvoznici.

Morda zato velja še enkrat opozoriti na članek, objavljen v LOVCU, 12/2004, v katerem zelo natančno piše o postopkih pri uvozu omenjene divjačine in tudi uvozu lovskih trofejev v našo državo. V omenjenem članku so postopki podrobno opisani, navedene pa so tudi telefonske številke za morebitne dodatne informacije glede omenjene zadeve.

Mag. Božo Zakrajšek, dr. vet. med.,
direktor mejne veterinarske inšpekcije VURS

Ponovno osvajanje življenjskega prostora

Valvasor je v Slavi vojvodine Kranjske (1689) poročal o številnih divjih prašičih, ki so v 17. stoletju živeli na Kranjskem. Videti jih je bilo mogoče ob Cerkniškem jezeru, v okolici Senožeč, Hrušice, Kamniške Bistrice, na Krimu, v gozdovih na Dolenjskem in v osrednji Kranjski. Na Valvasorja sta naredila poseben vtis njihova velikost in teža. Kot navaja, so v Ljubljanskem mestnem logu leta 1342 uplenili divjega prašiča, težkega sedem stotov.

Fran Erjavec v drugi polovici 19. stoletja navaja, da so bili divji prašiči na začetku stoletja v večini nižjeavstrijskih dežel že iztrebljeni. Podobno piše Šivic (1926), ki omenja, da tudi skrbno vodena kronika Auerspergovega veleposestva na Kočevskem od leta 1768 do leta 1918 ne izkazuje odstrela divjih prašičev.

Posamezni prašiči so na slovensko ozemlje prihajali s hrvaške strani, kjer jim jih nikoli ni uspelo povsem zatreti. Včasih so lovci uplenili katerega od prišlekov, večinoma pa so se prašiči vrnili na hrvaško stran. Do prve svetovne vojne je zato malo podatkov o odstrelu na slovenskem ozemlju. Po poročanju časopisa Marburger Zeitung, 3. junija 1887, so v okolici Podčetrтка divjega prašiča sledili v letih 1886 in 1887. Po pisanju istega časopisa so lovci uplenili divjega prašiča 30. januarja 1888 v bližini Slovenske Bistrice. Zadnjega prašiča pred prvo svetovno vojno so uplenili lovci slivniške graščine leta 1907 na Pohorju (Koprivnik, 1914).

Na Kranjskem so ga ustrelili okrog leta 1900 blizu Št. Petra pri Novem mestu v lovišču grofa Margherija, predsednika Kranjskega društva za varstvo lova. Kot izredno redka prikazen si je zaslužil mesto v Deželnem muzeju v Ljubljani. Še pred tem pa naj bi, kot navaja Radics, zadnjega prašiča na Kranjskem uplenili daljnega leta 1840. V začetku 20. stoletja so po enega uplenili leta 1910, 1911 in leta 1912. Po poročilih lovske statistike leta 1913 niso ustrelili nobenega v ljubljanskem, logaškem in kočevskem okraju.

Od kod zdajšnja populacija divjih prašičev?

Po mnenju lovcev in lovskih strokovnjakov izhaja zdajšnja populacija divjih prašičev iz časa prve svetovne vojne. Herman Gorjany, graščak na Rupčevrhu v Raduhi na Gorjancih, je leta 1912 sledil divjega prašiča, ki se je zatekel v njegovo lovišče. Ker si je redko »trofejo« zaželel zase, je svojim lovcem prepovedal zasledovanje. Graščakovo prizadevanje je bilo neuspešno, a se mu je porodila nova ideja. Divjemu prašiču, ki vse leto ni zapustil njegovega lovišča, je sklenil dodati družico, svoje

lovišče ograditi in v njem gojiti omenjeno redko in zanimivo divjad. Poleti 1913 je v Ulmu kupil divjo svinjo skupaj s štirimi mladiči. Medtem, ko je čakal na pošiljko s kupljeno divjadjo, so v lovišču pod nadzorom gozdarja Josipa Blahe delavci hiteli z izdelavo pol hektarja velike obore. Vanjo naj bi pozneje privabili tudi merjasca s prostosti. Ker je pošiljka z živalmi prispela, še preden je bila obora končana, jim je divja svinja ušla, brž ko se je osvobodila tesnega transportnega zaboja. Uspelo jim je zadržati samo mladiče, tri samičke in samca. Živali so bile v obori približno dve leti. Leta 1915 so iz nje ušle, po nekaterih izjavah se je to zgodilo s privoljenjem lastnika obore.

Kot poroča Šavelj (1933), se je pobegla divja svinja na prostosti kmalu srečala z merjascem in spomladi leta 1914 povrgla devet mladičev. Že isto jesen so okoliški kmetje poročali o škodah na poljih. Z Gorjancev so se divji prašiči razširili naprej na Kočevsko, nato pa postopoma po preostali Sloveniji. V kočevske gozdove so prišli leta 1918. Prve prašiče so tam uplenili lovci kneza Auersperga. Februarja istega tega leta so prvega prašiča uplenili tudi v bližini Ribnice.

Prva poročila o divjih prašičih v Lovcu

V Lovcu zasledimo prvi zapis o divjem prašiču leta 1911, in sicer poročilo o sledih, ki so jih lovci decembra 1910 našli v lovišču graščaka Gorjanyja. Na omenjeno poročilo se je odzval župnik Ivan Šavelj. Navedel je, da so divjega prašiča v Adlešičih zasledovali že novembra 1909, februarja 1910 so pa so ga sledili v Dragatušu. Lovci iz Vinice so nanj leta 1910 organizirali pogon. O dogodkih je poročal časopis Domoljub.

Leta 1913 zasledimo poročilo o uplenitvi divjega merjasca pri Sv. Ani pri Makolah na Štajerskem. Ubito žival so prepeljali v Maribor. Meščani so si jo lahko ogledali proti plačilu simbolične vstopnine. Po trditvah domačinov je div-

Odreditve pogona na divje prašiče v občini Polom pri Kočevju leta 1928

ji prašič prišel z Boča, kjer naj bi bilo še nekaj te zverjadi.

Naslednji, verodostojni zapis o divjem prašiču je prispeval gozdar Hanzlovsky v Lovcu leta 1914. Leta 1900 je našel njegove sledi v Krakovkem gozdu. Organizirali so pogon, na lov pa povabili številne gospode in tudi fotografa, da bi fotografiral lovce z redkim plenom. Čeprav so merjasca prepodili, ga presenečenim lovcem ni uspelo upleniti. Divji prašič se je zatem preselil v sosednje lovišče, kjer so ga prav tako brezuspešno skušali upleniti na pogonu. Pozneje so omenjenega divjega prašiča ustrelili v okolici Novega mesta.

Hitro širjenje po prvi vojni

Stališče Hanzlovskega (1921) je bilo, da prevelika namnožitev divjih prašičev za naše kraje ni primerna, čeprav naj bi imel lov nanje strastne častilce tudi pri nas. Nikakor ni verjel poročilom o škodah. Škode od divjih prašičev je primerjal s škodami po toči, »ko kmetje na polnoma potolčenih njivah v jeseni dobijo več pridelka kot v letih, ko toče ni bilo«. Za lov na divje prašiče je priporočal čakanje, zalaz in gonjo. Lovce je opozarjal, da je divji prašič lahko tudi zelo nevarna žival. Trdil je, da se uspešno ubrani manjših psov, ranjena žival pa da napade tudi človeka. Lovci, ki se bojijo, naj bi nanj streljali od zadaj in se tako izognili morebitnemu napadu. Pogoni na divje prašiče naj bi potekali s psi in gonjači. Psi bi morali biti čiste pasme in jih ne bi smela zanimati druga divjad. Za lov naj bi bili posebno primerni ovčarji, ker so ostri, vztrajni, čvrsti in imajo tudi primerno dober nos.

Po vojni sta prve zanesljive podatke o odstrelu divjih prašičev posredovala Odbora za pokončevanje volkov in roparic v Kočevju in Ribnici. Kot je razvidno iz okrožnice¹, so že leta 1919 ob ustanovitvi Odbora v Kočevju predvideli izplačevanje nagrad tudi za pobite divje prašiče. Nagrada je veljala 30 kron. V Ribnici so prvega ustrelili leta 1921, Odbor v Kočevju pa je istega leta poročal o uplenitvi šestih prašičev.

Prva leta po vojni so o divjih prašičih največkrat poročali iz Bele krajine in Kočevske, kjer so se divji prašiči najhitreje množili. Ljudje so jih večkrat srečevali v gozdu, lovcem pa so se spretno umikali. Za nekatere so bile te živali »kras Gorjancev«, za druge škodljiva zverjad. Že v prvih povojnih letih, posebno od leta 1919 do 1920, so kmetom naredili precej škode, posebno na koruzi. Največje škode so bile leta 1919, leto

pozneje pa že nekoliko manjše, saj naj bi se zaradi preganjanja in odstrela zmanjšalo število divjih prašičev.

S Pohorja so poročali o divjih prašičih leta 1920. Tistega leta so jih lovci zasledili pri Svetem Križu nad Mariborom; videvali so jih tudi na Rdečem bregu, med Lovrencem in Ribnico ter nazadnje celo v bližini Dravograda. Leto pozneje so divji prašiči prešli na desni breg Drave in zavzeli območje Kozjaka. Leta 1923 so o velikem številu divjih prašičev poročali iz brežiškega in celjskega okraja. Divjega prašiča so ustrelili že v bližini Zidanega Mosta. Največ prašičev pa se je zadrževalo na Boču, Donački gori in v jurklošterskih gozdovih.

va žival. Lovci so jih preganjali, vendar so se le redko lahko pohvalili z uspehom. Na zahtevo oškodovanih kmetov so prizadete občine in okrajna glavarstva pogosto odredili pogone. Kako so le-ti potekali, je mogoče sklepati iz poročila enega takšnih lovov. Okrajni poglavar v Brežicah je odredil pogon v lovišču veleposestva Planina 30. avgusta 1925. Za izvedbo pogona so pripravili natančen načrt. Uprava veleposestva in okoliške občine bi morale priskrbeti najmanj 60 do 80 gonjačev. Kot strelce so povabili lovce iz bližnje in daljne okolice. Povabilu sta se odzvala 102 lovca; največ jih je bilo iz okoliških krajev, prišli pa so tudi lovci iz Maribora, Celja, Ljubljane,

Bogat lovski plen. Oglarja kneza Auersperga, J. Dular in I. Krastanek, sta januarja 1928 v Mrzlih dolinah nad Sotesko ustrelila velikega divjega merjasca. Ilustrirani Slovenec, št. 13, 25. marca 1928.

Brezuspešni pogoni na divje prašiče

Do leta 1925 so se divji prašiči zelo namnožili in se pojavljali v gozdovih, kjer jih dotlej ni bilo. Poznavalci so si bili enotni, da je to za lovstvo zelo zanimiva, za poljedelstvo pa izredno škodljivi

hrastnika in od drugod. Za njihov prevoz v lovišče je poskrbela firma Winkler iz Sevnice, ki je v ta namen brezplačno posodila tri avtomobile. Kljub skrbnim pripravam in tolikšnemu številu lovcev pogon ni bil uspešen. Namesto šestdeset gonjačev jih je prišlo samo sedemnajst. Veleposestvo, ki bi jih moralo poslati

¹ Št. 16.438 z dne 14. oktobra 1919, dokumentacija Slovenskega lovskega muzeja

Lovska družina iz Ljubnega ob Savinji, ki je v tamkajšnjih gozdovih ustrelila lepo divjo svinjo. Ilustrirani Slovenec, št. 26, 26. aprila 1928.

dvajset, ni poslalo nobenega. Tokrat naj bi bil za neuspeh kriv cerkveni shod, ki je bil istega dne. O pogonih so poročali tudi vsa naslednja leta, največkrat iz laškega in brežiškega okraja. Večina jih je bila neuspešnih. Pač pa so bili lovci uspešnejši na zalazu in čakanju.

S podobnimi težavami so se srečevali lovci in oblasti na Kočevskem, kjer so bili pogoni posebno pozimi skorajda nemogoči. Precej časa je preteklo, preden je prišlo obvestilo o divjih prašičih do lovcev, nato je bilo treba obvestiti strelce in gonjače. Ponavadi so za to porabili preveč časa in prašiči so medtem že odšli drugam. Največkrat tudi ni bilo mogoče v kratkem času dobiti dovolj gonjačev. Kočevska je bila že takrat redko poseljena, vasi so bile majhne, prebivalci pa zaposleni z delom v gozdu. Mnogi tudi niso hoteli sodelovati kot gonjači, ampak le kot strelci, da bi na pogonih lahko streljali tudi drugo divjad. Po splošnem prepričanju je bil lov na divje prašiče nevaren. Nevarni so bili torej tudi pogoni in nesreče niso bile tako redke, še posebno, če so bili strelci postavljeni blizu drug drugega. Pri slabih strelcih je obstajala nevarnost, da bi koga obstrelili ali celo ubili. Imetniki lovišč, zakupniki in lokalne oblasti niso organizirali pogonov tudi zaradi velikih stroškov. K tem so šli prevozne stroške strelcev, plačilo gonjačem in poklicnim lovcem, stroške prehrane in plačilo posameznikom, ki so izsledili divje prašiče.

V primežu nasprotujočih si interesov ...

Koliko je bilo divjih prašičev v posameznih območjih in kolikšne so bile škode, je iz ohranjenih dokumentov nemo-

goče ugotoviti. Poročila so si praviloma v nasprotju, odvisno od tega, kdo in s kakšnim namenom jih je napisal. Tako na primer iz poročila gozdarskega referenta v Kočevju, poslanemu velikemu županu Ljubljanske oblasti leta 1928, sledi, da divji prašiči v zakupnih loviščih niso bili stalna divjad. Občasno naj bi ponoči zahajali na polja, podnevi pa naj bi se zadrževali na višje ležečih planotah. Oškodovani kmetje in lokalne oblasti so trdili nasprotno in od pristojnih oblasti zahtevali, da je treba prašiče iztrebiti oziroma naj bi iz lovskega fonda uvedli nagrade za uplenjene živali. Prav tako naj bi iz lovskega fonda delno poravnali tudi škode.

V istem letu se je Odbor za pokončevanje volkov v Kočevju zaradi velikega števila prašičev preimenoval v *Odbor*

za zatiranje volkov in divjih prašičev. Odbor je pristojne oblasti zaprosil za finančno podporo, Slovensko lovsko društvo pa naj bi posredovalo in omogočilo pri brezplačni nabavi štirih šolanov (»dresiranih«) psov za lov divjih prašičev iz tujine, ki bi jih pozneje vzdrževali člani odbora sami.

Ukrepi za zatiranje

Pozimi je bilo krmljene divjih prašičev prepovedano, posamezniki pa tega niso vedno upoštevali. Na območjih, kjer je bilo divjih prašičev več, so zakupnikom, sozakupnikom in podzakupnikom lovišč v zakupno pogodbo na sreskem načelstvu dodali določilo o obveznem zatiranju divjih prašičev.

Po letu 1930, ko so zopet na voljo podatki o odstrelu in stanju v loviščih, iz leta v leto sledimo poročilo o večanju števila divjih prašičev pa tudi o širjenju območij, ki so jih poseljevali. Vzporedno z večanjem njihovega števila se je večalo število uplenjenih prašičev. Leta 1933 so jih uplenili že na območju štirinajstih srezov, kar naj bi bil dovolj velik dokaz o njihovem širjenju. Kot ponavadi so jih največ uplenili v kočevskem srezu. Z večanjem njihovega števila so se večale tudi škode in le redki lovski uravniki so jo bili pripravljeni poravnati prostovoljno.

Ko so oblasti uvedle izplačevanje nagrad za pobite divje prašiče, se je povečalo zanimanje za lov nanje. Ustregli so tudi zahtevi prizadetih kmetov in iz lovskega zaklada začeli izplačevati delne odškodnine za škode od divjih prašičev. Ker so bila sredstva lovskega sklada omejena, želja pa, da bi podpore dobili resnični oškodovanci, je banska uprava leta 1934 od sreskih načelstev zahtevala cenitev škod na predpisanem

Motiv zimskega lova na divje prašiče z razglednice

obrazcu in predlagala, naj stroške ceditve poravnajo občine². Ugotovili so, da odškodnin ne dobijo vedno tisti, ki so podpore najbolj potrebni, pač pa so zahtevke za odškodnino vlagale tudi osebe, katerih škode so bile zelo majhne. Posamezniki so vlagali prošnje na osnovi ceditve, ki sploh niso ustrezale resničnemu stanju. Pričakovani pridelki so bili največkrat precenjeni, zahtevki za uničene pridelke pa ocenjeni po neprimerno visokih cenah. Večkrat so stroški ceditve presegli resnično škodo. Iz Šivičevih poročil za predvojna leta je mogoče ugotoviti, da so divji prašiči vsako leto naredili precej škode, povečini na njivah, ki so jih obdajali gozdovi. Škodo so deloma

² Okrožnica št. 2246/1 z dne 10. marec 1934. Dokumentacija Slovenskega lovškega muzeja

povrnili lovski upravičenci, nekaj pa so je izplačali iz sredstev lovškega sklada.

Občine so, kot jim je dopuščala zakonodaja, pod pritiskom oškodovanih kmetov še naprej razpisovale pogone. Najprej so opozorile lovškega zakupnika, naj organizira hajko (pogon), in to v osmih dneh po prejemu odločbe. Izvedbo pogona so utemeljevali z javno koristjo. Občine so morale poskrbeti za gonjake. Če lovski upravičenec pogona ni opravil, mu je grozila denarna kazen 1.000 dinarjev; v primeru, da je ni bilo mogoče izterjati, pa zapor petih dni. Če ni poskrbel za pogon oziroma je bil le-ta neprimeren, je pogon sklical sreski poglavar, a to na stroške lovškega upravičenca.

Kot je razvidno iz letnih poročil, lovcem kljub nagradam in pridnemu zasle-

dovanju do 2. svetovne vojne ni uspelo zmanjšati števila divjih prašičev na primerno število. O posameznih prašičih so pred vojno poročali celo s Tolminskega (Perat, 1955/56), kjer so prvega prašiča našli leta 1937 poginulega v grapi potočka Korito nad Kobaridom. Istega leta so prvič uplenili divje prašiče tudi na Gorenjskem, čeprav so tam njihove sledi opazili že v tridesetih letih. Enega so uplenili v kranjskem in drugega v škofjeloškem srezu. Pred drugo svetovno vojno so divji prašiči osvojili pretežni del slovenskega ozemlja.

Mag. Romana Erhatic Širnik

(Spisek literature in virov je na voljo pri avtorici.)

Prihodnjič: Divji prašiči po 2. svetovni vojni

Odstrel divjih prašičev v obdobju med obema vojnama

Leto	Število uplenjenih divjih prašičev	Število uplenjenih divjih prašičev v posameznih krajnih glavarstvih/sreskih načelstvih	Izplačila iz lovkega fonda za uplenjene divje prašiče in delna poravnava škod
1920		ni podatkov	
1921	31	ni podatkov	
1922	12	Črnomelj (1), Kočevje (5), Novo mesto (5), Ptuj (1)	
1923	10	Brežice (1), Celje (1), Kočevje (2), Konjice (2), Krško (1), Novo mesto (2), Ptuj (1)	
1924			
1925	44	36 kosov v ljubljanski oblasti (Brežice 8; Kozje 15; Laško 3; Ljubljana 1; Novo mesto 9) in 8 kosov v mariborski oblasti	
1926	30	Črnomelj (1), Kočevje (16), Laško (2), Logatec (1), Novo mesto (10)	
1927		ni podatkov	
1928		ni podatkov	
1929		ni podatkov	
1930	68	Brežice (1), Črnomelj (10), Kamnik (1), Kočevje (34), Laško (1), Ljubljana (3), Maribor – desni breg (2), Novo mesto (10), Šmarje pri Jelšah (6)	
1931	112	Največ uplenjenih v kočevskem, novomeškem in šmarskem srezu.	
1932			
1933	148	Brežice (8), Črnomelj (20), Kočevje (65), Krško (1), Laško (9), Litija (2), Ljubljana (2), Logatec (3), Maribor – desni breg (13), Metlika (2), Novo mesto (10), Šmarje pri Jelšah (12) in Škofja Loka (1)	Izplačane nagrade za ubite divje prašiče: 12.600 dinarjev.
1934	70	(Brežice (2), Črnomelj (17), Kočevje (28), Krško (1), Ljubljana – okolica (4), Maribor – desni breg (3), Novo mesto (7), Ptuj (2), Šmarje pri Jelšah (6)	Izplačane nagrade za pobite divje prašiče: 11.950 dinarjev. Delno povračilo škode: 10.000 dinarjev (za sreska načelstva: Litija, Šmarje pri Jelšah, Brežice, Črnomelj).
1935	95	Brežice (1), Črnomelj (30), Dolnja Lendava (2), Kamnik (1), Kočevje (32) Krško (1), Laško (4), Litija (3), Ljubljana (2), Logatec (1), Maribor – desni breg (2), Metlika (1), Novo mesto (8), Ptuj (3), Šmarje pri Jelšah (4).	Izplačane nagrade za pobite divje prašiče: 11.150 dinarjev. Delno povračilo škode oškodovancem v Jurklostru: 10.000 dinarjev.
1936	42	Kočevje (22), Črnomelj (3), Novo mesto (3), Brežice (1), Ljubljana – okolica (2), Laško (2), Ptuj (2), Krško (4), Litija (1), Konjice (1), Šmarje pri Jelšah (1). 13 v izločenih in 29 v občinskih loviščih – po zapisniku SLD – arhiv	Izplačane nagrade za pobite divje prašiče: 7.296 dinarjev.
1937	105	Brežice (2), Črnomelj (7), Kočevje (54), Kranj (1), Krško (1), Laško (8), Ljubljana (3), Novo mesto (16), Ptuj (2), Škofja Loka (1), Šmarje pri Jelšah (10)	Za uničevanje škodljive divjačine so izplačali 15.200 dinarjev, za škodo, ki jo je povzročila škodljiva divjad, pa so izplačali 3.991 dinarjev.
1938	103	ni podatkov po srezih	Za pobite divje prašiče so izplačali 11.200 dinarjev; 400 dinarjev so odšteli za organiziranje pogonov.

DVANAJST MESECEV V PRAŠIČJEM REVIRJU (VII.)

NOVEMBER – Dogajanja predvsem v gozdu – Končana menjava dlake – Bukanje: spopadi med merjasci in slinasto dvorjenje svinjam – Intenzivnost vseh vrst lova na divje prašiče

Po izkušnjah zadnjih let je glede vremena novembra mogoče marsikaj. Dnevi so povsem mili, s hitrimi spremembami. Podobno kot aprila lahko soncu hitro sledijo dež, megla in ohladitve, tudi s snegom.

Nekoč je november veljal za mrzel, pravi zimski mesec že z obilico snega. Zaradi ozonskih in s tem povezanih temperaturnih sprememb pa november, december in januar navadno niso več pravi zimski meseci. Prevladujoča nesnežna obdobja zelo zmanjšujejo možnosti za učinkovit lov tako na posamičnem kot skupinskih lovih. V tem času so njive za divje prašiče nezanimive in večina dogajanj poteka v gozdu. V ospredju je bukanje.

Naravna hrana je odvisna predvsem od obroda bukve in hrastov, ponekod tudi pravega kostanja. Manj hrane je v gozdu, toliko zanimivejša so krmišča.

Kadar tla niso zmrznjena, tropi svinj z ozimci pridno rijejo za ličinkami in črvi. Med bukanjem se merjasci zgolj priložnostno zmenijo za hrano. Na nogah pa so pretežni del dneva zaradi iskanja bukajočih se svinj in odganjanja tekmecev. Med bukanjem izrazito shujšajo ter do spomladi ohranijo le dobro polovico jesenske teže. Menjava dlake je končana. V izrazito mrzlem vremenu se gosta volnata podlanka še bolj zgosti. Ob morebitnih toplih novembrskih dneh lahko oživi tudi mrčes, kar divje prašiče napoti v kaluže.

Bukanje se začne že sredi oktobra in se stopnjuje v osrednja meseca, to je v november in december. To je tudi čas, ko se spremeni vedenje vseh divjih prašičev. V večjih tropih se vse svinje bukajo in so oplojene skoraj sočasno. So pa tudi posamezno živeče divje svinje, ki se bukajo pozneje, tudi januarja.

Foto: H. Oršanič – Diana

Ker traja brejost sto deset do sto dvajset dni, traja obdobje poleganja od konca januarja pa do maja, redko tudi pozneje.

V bukanju so najbolj aktivni merjasci. Praviloma so telesno najmočnejši tudi prevladujoči, kar je odvisno tudi od starosti. Mlajši in šibkejši se umaknejo brez boja, vendar ostajajo v bližini tropa in čakajo na morebitno ugodno priložnost. Med enakovrednimi merjasci nastajajo srditi spopadi z izmenjavo udarcev v oplečje. Posledice tega so krvaveče brazgotine, čeprav je odeljena ter s smolo in blatom utrjena koža dobra zaščita. Pogosto si merjasec pri tem poškoduje čekane. Globoke vreznine v mehkejšem, trebušnem delu pa so smrtno nevarne. Premaganec se umakne, zmagovalec mu kratko sledi in hitro vrne k izbrjenemu tropu. Mlajši mer-

jasci, ki krožijo okrog tropa, spopade izkoristijo za zaskok najbližje svinje.

Ob koncu bukanja so merjasci izčrpani in utrujeni. Kljub temu ostajajo v bližini tropa, ga nadzorujejo z dobro preglednega mesta ter odločno odganjajo vsiljivce.

V dvorjenju je merjasec izredno nežen. Ker se še negodna svinja preprosto uleže, jo poskuša dvigniti z nežnimi sunki v vrat ali boke, na kar se svinja odzove s presunljivim cviljenjem. Spolno vznemirjen merjasec se zelo slini ter pritajeno kruli. Ponavadi svinjo zaskoči v goščavi in le redko na planem ali na krmišču.

November, december in januar so meseci lovskega viška z lovom na čakanje, zalaz ali s pogoni. Tudi v času bukanja, ko so divji prašiči manj pozorni, moramo upoštevati inteligentnost te divjadi. Imajo presenetljivo spo-

sobnost voja, sluha ter prostorske orientacije.

Pri lovu na čakanje mora biti lovec na preži pravočasno, in to po dostopu, s katerega veter ne vleče v bližnje goščave domnevnih dnevnih stanišč divjih prašičev. Vonj po lovčevi obutvi se namreč kar za nekaj ur veže na zemljo, travo in kamenje, kar prašiče takoj odvrne od nameravane poti. Med čakanjem mora biti popoln mir. Na zaprtih prežah okence odpremo toliko, da lahko sledimo zunanjim šumom. To je treba storiti tudi na dobro zatesnjenih prežah, sicer se steklo začne rositi. Ko zaznamo bližajočo se divjad, okence neslišno odpremo in se pripravimo. Ponavadi je trop dokaj hrupen, še posebno v bukanju. Največkrat mu merjasec sledi v varni razdalji in se mu na krmišču pridruži šele, ko oceni, da je »zrak čist«.

Foto: K. Schneider

Kljub temu se merjasec le redko prikaže povsem na odprtem ali se loti krmilnega valja. To moramo upoštevati ter koruzo ali želod raztrositi na široko, tako da je deloma v polkritju z dobro preglednostjo s preže. Ne ukrivimo prsta, dokler nismo povsem prepričani o pravilnosti presoje ali dokler ni možnosti za lovsko pravičen strel.

Nekoliko drugače pa potekajo **pogoni**, ko lovovodja lovce razporedi po stojiščih, ponavadi na gozdnih poteh in vlakih ter drugih, dovolj preglednih mestih. Dostop in čakanje na stojišču morata biti čim manj slišna. V prhkem snegu je priporočljivo odstraniti toliko snega, da imamo noge na suhem. Govorjenje, kašljanje, prestopanje ali cepetanje v hudem mrazu – vse to mora odpasti. V takih razmerah se trop skoraj neslišno približa, opreza v bližnji goščavi in presoja o smeri bega skozi vrzel med stojiščji ali gonjači. Potrebujemo še enega zaveznika in to je veter. En sam nediscipliniran lovec lahko pokvari zelen uspeh.

V drugačnih razmerah pride trop na stojišča hrupno in v diru. Zato je na nepreglednih stojiščih le malo možnosti za zanesljiv strel. Včasih divji prašiči pridejo v gosjem redu, drugič v gruči. Odločiti se je treba hitro. Prva žival v tropu je svinja – vodnica tropa, ki jo moramo varovati. Merjasec nikoli ne vodi tropa, pač pa se mu pridruži.

V pogonu, zlasti v kopnem, so divji prašiči izjemno hitri. Na 30- do 50-metrsko razdaljo prst ukrivimo šele, ko je križ ujel prašičev vrat, zadet pa bo za pleče. Tudi večji prašiči zadetek sicer nakažejo, vendar ne obležijo v ognju. Seveda je to odvisno tudi od kalibra in vrste krogle.

Včasih divji prašiči pridejo korakoma in se v goščavi pred čistino neslišno ustavijo in jo prečkajo skokoma. Presenečenemu lovcu je tako še težje oddati lovsko pravičen strel. Brezglavo streljanje v trop ali za bežečimi živalmi pa je skrajno nelovsko!

Včasih starejše, izkušene živali tropu, ki beži, sledijo nekaj minut pozneje. So iz-

jemno previdne in se skoraj neslišno pritajijo v goščavju ter čakajo na ugodno priložnost. V takih primerih je odločilna vloga gonjačev in psov.

Naj še enkrat ponovim: za prašiče v begu je nujno treba upoštevati t.i. »prehit«, sicer se soočimo z zadetki v mehko ali okončine, kar je povezano z mučnim nadaljevanjem tako za divjad kot tudi za lovca. Na skupnih lovih je treba spoštovati tudi nekatere omejitve. Varovanje vodečih

svinj je postalo že skoraj pravilo, ne pa tudi merjascev. Še najmanj napak je takrat, ko je dovoljen odstrel zgolj ozimcev. Razlikovanje merjascev od svinj v polnem diru je mogoče zgolj v literaturi. Stare svinje so po telesnih značilnostih povsem podobne merjascu! In spet smo na začetku. Lovci, ki divje prašiče videvajo pogosto, so razumljivo bolj izkušeni kot tisti, ki take možnosti nimajo ali pa so bili na lov povabljeni kot gostje iz povsem drugačnih lovišč. Nalet divjih prašičev je šokanten tudi za mlade in neizkušene lovce, pri čemer svoje opravi še lovska mrzlica. Najmanjšo napako vedno storimo, če se odločimo za odstrel najmanjše živali v tropu!

Veliko manj znan, pa tudi v praksi izvajan je lov na **zalaz**; bodisi zjutraj, zvečer ali pa ob mesečini.

Jutranji zalaz je v bistvu lahko nadaljevanje jutranjega čakanja, saj nekatere živali jutro preseneti daleč na poti v dnevno stanišče. Tako kot ob vsakem zalazu se mora lovec gibati počasi in previdno, s pogostimi postanki in preverjanjem dogajanj.

Nočni zalaz ob mesečini je smiselno le ob snežni odeji. Divji prašiči so ponoči manj previdni, še zlasti, če so zaverovani v ritje oziroma hranjenje. V to vrsto lova lahko uvrščamo tudi zalezovanje divjih prašičev v mlečnih koruzah ali ovsu, kjer pa je še posebno potrebna pravilnost presoje pred strelom.

(Nadaljevanje prihodnjič)
Blaž Krže

Prosimo, sporočite podatke o označenih divjih prašičih!

Gozdarska fakulteta iz Ljubljane in LD Senožeče v okviru raziskovalne naloge o življenjskih značilnostih in bivalnem okolišu divjega prašiča v Sloveniji opravljata tudi **odlov in označevanje (markiranje) divjih prašičev, in to na obeh straneh avtoceste Postojna – Kozina**.

Odlovljeni divji prašiči so markirani s kovinskimi markicami, ki so nameščene dokaj globoko v uhljih.

Vse lovce prosimo, da o odstrelu ali izgubah tako označenih divjih prašičev obvestijo neposredno **dr. Miho Adamiča; telefon 041/690-224**, ali starešino LD Senožeče **Franca Ferfilo; tel.: 041/566-723**.

Za sodelovanje se že vnaprej zahvaljujemo.

Ugotavljanje mase rogovja srnjakov

Foto: D. Klajič

Zakon o divjadi in lovstvu (2. odstavek 46. člena) določa, da mora upravljavec lovišča in lovišča s posebnim namenom za vso odstreljeno in najdeno poginulo divjad opraviti izmero predpisanih podatkov in podatke vpisati v Evidenčno knjigo odstrela in izgub. Pravilnik o lovskogospodarskih načrtih in letnih načrtih gospodarjenja z divjadjo določa, da je treba poleg drugih evidenc voditi tudi evidenco tež (mas) svežega rogovja srnjakov in jelenov. Pregled odstrela in izgub divjadi, pa tudi ugotavljanje (ali preverjanje) mase rogovja za vsako načrtovano leto opravi komisija lovskoupravljalškega območja ob rednem letnem pregledu v januarju. Pri tem se ugotavlja oziroma preverja tudi masa rogovja srnjakov in jelenov.

Pri ugotavljanju mase rogovja komisije pogostokrat naletijo na problem, ko rogovje ni pripravljeno na način, ki omogoča tehtanje brez ugotavljanja odbitkov. Veliko lovcev se namreč odloča, da rogovje uplenjenih srnjakov in jelenov pripravijo z nižjim rezom lobanje, ko je poleg predpisanega dela lobanje zraven puščen še večji ali manjši del drugih lobanjskih kosti uplenjene živali pod sredino očesne votline. Tak način priprave pa komisijam upravljavca lovišča ali lovišča s posebnim namenom pa tudi komisijam lovskoupravljalškega območja lahko povzroča težave pri ugotavljanju odbitkov za del lobanje, ki pri ugotavljanju mase rogovja ne sme biti vključen.

Telesna masa pa tudi različni znaki rogovja se pri samcih srnjadi ali srnjakih (*Capreolus capreolus* L.) spreminjajo s starostjo. Najvišje vrednosti večinoma dosežejo v razredu srednje starih živali, nato se s starostjo manjšajo. HAFNER (2005), npr., ugotavlja, da je rast telesa, izražena s telesno maso, večinoma končana pri 5. letu starosti, lobanja

je večinoma dorasla že v starosti 2 let, medtem ko rogovje doseže svoj višek pri 6 letih starosti. KOTAR/ŠTRUMBELJ (1978) ugotavljata, da srnjaki glede na telesno težo odrastejo v drugem letu starosti in jo zadržijo do 8. oziroma 10. leta starosti. Največjo težo rogovja ugotavljata med 3. in 10. letom starosti. Tudi drugi avtorji ugotavljajo, da se masiv-

nost rogovja s starostjo večinoma veča, je pa zelo odvisna tudi od prehranskih razmer (KNIGHT, 2001, LE MEUNIER – citira KRŽE (2000). HAFNER (2005) ugotavlja, da je telesna masa srnjakov odvisna tudi od starosti in meseca uplenitve, masa rogovja in tudi drugi znaki rogovja pa so odvisni od starosti; nekateri tudi od telesne mase in meseca uplenitve.

Večina znakov rogovja je med seboj v medsebojni pozitivni odvisnosti. Negativna odvisnost je znana predvsem v povezavi nekaterih znakov rogovja s spodnjim in zgornjim razmakom med čelničnimi nastavki, premerom nastavkov in širino lobanje. MARTINI, citira KRŽE (2000), je ugotovil povezanost med širino lobanje in težo rogovja. HAFNER (2005) ugotavlja, da so v razredu starejših živali najvišje vrednosti predvsem pri znakih spodnjega dela rogovja in nekaterih mer lobanje. BANFIELD (1960) navaja, da je zniževanje višine nastavkov le navidezno, in sicer zaradi povečevanja debeline in zaradi debelitve čelnice. BUBENIK (1966) ugotavlja, da je višina nastavkov najvišja pri enoletni srnjadi, znižuje pa se do starosti, dokler lobanja raste, kar naj bi bilo do 4. leta starosti; pozneje se ne spreminja več. WILKE, citira KRŽE (2000), ugotavlja, da s starostjo okostenijo tudi lobanjski šivi. BANFIELD (1960) navaja debelitev čelnice z naraščajočo starostjo. SCHUMACHER, citira KRŽE (2000), pa meni, da je mogoče tudi po stanju nekaterih

hrustančnih delov na lobanji sklepati o starosti živali ali, kot navaja RUPP, citira KRŽE (2000), da je za presojo starosti uporabna metoda okostenitve nosnega pretina. NEČAS (1963), citira BUBENIK 1966, ugotavlja tesno povezavo med premerom nastavkov in maso rogovja srnjadi. Nekateri tudi ugotavljajo, da se razmak med rožnicama povečuje pri najmlajših starostnih razredih (citira KRŽE, 2000).

Glede na navedeno ugotavljamo, da se pri odraščanju srnjakov in tudi pozneje s starostjo spreminja večina znakov spodnjega dela rogovja pa tudi lobanje, kar vpliva na jakost rogovja in tudi lobanje in s tem na njuno maso. S tem pa se spreminja tudi masa pod sredino očesnih votlin odžaganega dela lobanje. Pri mladih, enoletnih srnjakih so vrednosti verjetno manjše, pri odraslih, tudi starejših srnjakih pa so večje. (VARICAK, 1997) navaja, da je rogovje pravilno odžagano od lobanje, če rez poteka prek sredine očesnih votlin, s celima nosnima kostema. V primeru, da ima trofeja oz. rogovje vso lobanjo, brez spodnje čeljusti, od teže odštejemo 90 gramov, 65 gramov pa, če je odžagano samo zobovje zgornje čeljusti.

Metoda dela

Ker je za ugotavljanje natančne mase rogovja uplenjenih srnjakov problematika aktualna, smo na osnovi vzorca rogovij 78 enoletnih in 45 dve- in večletnih uplenjenih srnjakov poskušali ugotoviti maso dela lobanje, odrezanega pod sredino očesnih votlin. Pri tem smo celoten, pod sredino očesnih votlin odrezan del lobanje vsakega uplenjenega srnjaka iz vzorca tehtali, rezali na več mestih in ugotavljali maso posameznih odrezkov. Poleg rezanja smo uporabili tudi metodo brušenja, ko smo lobanjo obrusili v smeri pravilnega reza. Med brušenjem smo na več mestih ugotavljali maso rogovja s preostalim delom lobanje ter sproti izračunavali razliko v masi. Večina podatkov je bila iz lovišča LD Jošt - Kranj, nekaj primerkov smo pridobili tudi iz LPN Kozorog - Kamnik. Rogovja smo obdelali v preparatorski delavnici Hafner, Rok Hafner, s.p., trajala pa je dve lovski sezoni. Pri obdelavi podatkov smo enoletne srnjake obravnavali ločeno od dveletnih in starejših. Za vsako rogovje smo evidentirali (izmerili) tudi dolžino vej rogovja, premer čelničnih nastavkov, medočesno širino lobanje, telesno maso in datum uplenitve. Pri vsaki lobanji smo z bočne strani z merskim trakom ugotavljali tudi razdaljo od sredine očesnih votlin v smeri zadnjega dela tretjega meljaka, in sicer pravokotno na smer namišljenega pravilnega reza lobanje (razdalja A – *slika 1*). Dolžino vej smo

ugotavljali z meritvijo leve in desne veje na mm natančno ter z ugotavljanjem srednje vrednosti z merskim trakom na način, kot ga predvideva ocenjevanje trofej (VARICAK, 1997). Premer nastavkov (srednja vrednost med levim in desnim nastavkom) smo opravili s kljunastim merilom na 0,1 mm natančno na sredini nastavka s prednje (čelne) strani rogovja. Medočesno širino lobanje smo merili na 0,1 mm natančno s kljunastim merilom na najožjem mestu. Maso lobanje in tudi različnih odrezkov smo ugotavljali z elektronsko tehtnico na gram natančno. Pri telesni masi (na 0,5 kg natančno) smo upoštevali maso iztrebljene živali z glavo in nogami (neto maso). Tehtali smo zračno suhe odrezke lobanj.

Enoletni srnjaki

Pri enoletnih srnjakih ugotavljamo, da je premer čelničnih nastavkov odvisen od telesne mase, pa tudi od meseca uplenitve. Podobno velja tudi za dolžino vej (šil) in širino lobanje. Tudi masa, pod sredino očesnih votlin odrezanega dela

Slika 1: Prikaz merjenja razdalje od sredine očesnih votlin v smeri zadnjega meljaka (razdalja A)

lobanje, je odvisna od telesne mase ($n = 78$, $r_s = 0,44$, $p < 0,0000$), odvisna pa je tudi od meseca uplenitve ($n = 78$, $r_s = 0,28$, $p = 0,015$). Z mesecem uplenitve se večja tudi telesna masa ($n = 78$, $r_s = 0,43$, $p < 0,0000$). Vsi proučevani znaki z naraščajočo telesno maso pridobivajo večje vrednosti. Večja kot je telesna masa uplenjene živali, večji je tudi premer nastavkov, večja je lobanjska širina, večja je dolžina vej (šil), večja je tudi masa odrezanega dela lobanje. Znotraj posameznih razredov telesnih mas nismo odkrili odvisnosti odrezanega dela lobanje od širine lobanje ali širine nastavkov.

Dve- in večletni srnjaki

Pri dve- in večletnih srnjakih ugotavljamo, da je premer nastavkov odvisen od telesne mase in starosti živali. Odvisnost od meseca uplenitve ni bila zaznana. Širina lobanje in dolžina vej sta odvisni od telesne mase. Tudi masa pod sredino očesnih votlin odrezanega dela lobanje je odvisna le od telesne mase ($n = 45$, $Y = -118,0070 + 21,6150 T - 0,5290 T^2$, $R = 0,51$, $p = 0,002$). Vsi proučevani znaki so v značilni medsebojni pozitivni povezavi. Večja kot je telesna masa živali, večji je premer nastavkov, večja je širina lobanje, večja je tudi masa odrezanega dela lobanje. Znotraj posameznih razredov telesnih mas smo odkrili šibke povezave med odrezanim delom lobanje in širino lobanje ali premerom nastavkov.

Tako pri enoletnih kot pri dve- in večletnih srnjakih se masa linearno večja na različnih mestih odrezanega dela lobanje, z razdaljo od sredine očesnih votlin v smeri tretjega meljaka, pravokotno na namišljeni pravilni rez. Nižji kot je rez (glede na sredino očesnih votlin),

Slika 2: Rok Hafner, s.p., Preparatorstvo Hafner iz Stražišča pri Kranju pri pripravi rogovja za izvedbo meritev.

večji del lobanje je pripojen rogovju, s tem pa je potreben večji odbitek. Ob upoštevanju navedenih ugotovitev smo naše meritve mase celotnega odrezanega dela lobanje razvrstili glede na telesno maso uplenjene živali (iztrebljeno z glavo in nogami). Širino lobanje, premer nastavkov in tudi razdaljo od sredine očesnih votlin do konca zadnjega meljaka (razdalja A) navajamo zgolj informativno. Podatki so prikazani v obliki aritmetične sredine in standardne napake (SE) za enoletne srnjake v *preglednici 1* in za dve- in večletne srnjake v *preglednici 2*. V zadnjem stolpcu preglednic je prikazana masa odrezanega dela lobanj, pre-

Preglednica 1:

Prikaz ugotovljenih meritev pri rogovju enoletnih srnjakov (n = 77)

Telesna masa (kg)	Premer nastavkov (mm)		Širina lobanje (mm)		Masa odrezka (g)		Razdalja A (mm)		Masa v g/mm razdalje A	
	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se
do 9	7,2	0,47	45,7	0,93	47,8	3,81	44,4	0,65	1,08	0,08
9,5 in 10,0	7,6	0,35	43,3	0,60	53,2	2,09	45,1	1,04	1,18	0,05
10,5 in 11,0	8,4	0,26	45,9	0,68	54,2	2,68	45,1	0,61	1,20	0,06
11,5 in 12,0	9,0	0,20	47,8	0,41	55,0	2,70	44,1	0,32	1,25	0,06
12,5 in 13,0	11,2	0,19	46,5	0,71	57,3	4,39	44,4	0,51	1,29	0,09
13,5 in 14,0	11,3	0,12	48,4	0,84	62,6	6,38	45,3	1,33	1,38	0,15
14,5 in 15,0										
in 15,5	15,3	0,29	51,9	0,69	95,1	4,50	50,7	0,58	1,88	0,10
nad 15,5	15,9	0,30	51,5	0,79	93,4	6,88	51,8	0,44	1,80	0,15

$\bar{a}$ – aritmetična sredina; se – standardna napaka; razdalja A – razdalja od sredine očesnih votlin do vrha zadnjega meljaka, pravokotno na namišljeni pravilni rez; masa v g/mm razdalje A – masa lobanje, preračunana na en milimeter razdalje A

Preglednica 2:

Prikaz ugotovljenih meritev pri rogovju dve- in večletnih srnjakov (n=45)

Telesna masa (kg)	Premer nastavkov (mm)		Širina lobanje (mm)		Masa odrezka (g)		Razdalja A (mm)		Masa v g/mm razdalje A	
	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se	$\bar{a}$	se
do 14,5	14,3	1,18	49,5	0,70	73,0	7,49	48,2	1,38	1,51	0,11
15,0 in 15,5	18,5	1,52	52,7	1,02	82,4	7,22	49,6	1,03	1,66	0,12
16,0 in 16,5	17,6	0,49	52,8	0,60	95,5	4,90	50,3	0,98	1,90	0,12
17,0 in 17,5	18,0	0,67	52,8	0,49	98,6	3,80	49,6	0,88	1,99	0,07
18,0 in 18,5	17,3	0,73	51,8	0,67	96,3	6,24	49,8	0,77	1,93	0,12
nad 18,5	19,1	0,76	53,5	0,46	101,4	4,44	52,2	0,53	1,94	0,08

$\bar{a}$ – aritmetična sredina; se – standardna napaka; razdalja A – razdalja od sredine očesnih votlin do vrha zadnjega meljaka, pravokotno na namišljeni pravilni rez; masa v g/mm razdalje A – masa lobanje, preračunana na en milimeter razdalje A

računana na en milimeter razdalje A. V našem primeru se masa lobanje enoletnih srnjakov v telesni masi 14,5; 15,0; 15,5 in nad 15,5 kg bistveno ne razlikuje. Podobno velja za maso lobanje dve- in večletnih srnjakov v telesni masi nad 16,0 kg. V **grafikonu 1** je s krivuljo prikazana odvisnost mase pod sredino očesnih votlin odrezanega dela lobanje od telesne mase za vse srnjake, tako enoletne kot dve- in večletne skupaj, v **grafikonu 2** pa odvisnost razdalje od sredine očesnih votlin do vrha zadnjega meljaka od telesne mase.

Ugotavljanje odbitkov

Zadovoljiv približek odbitka v **primeru rogovja s celotno lobanjo** lahko ugotovimo tako, da srnjaka razvrstimo v ustrezen razred glede na telesno maso. Nato iz **preglednice 1** ali **2** v stolpcu »masa odrezka (g)« razberemo maso pod sredino očesnih votlin odrezanega dela lobanje, ki je bil ugotovljen v naši raziskavi. Vrednost je odbitek v primeru rogovja s celo lobanjo. Pri ugotavljanju mase odrezanega dela lobanje in s tem odbitka si lahko pomagamo tudi s podatki, prikazanimi v **grafikonu 1**.

V primeru, ko je rogovje rezano, a rez ni pravilen, t.j., da ne poteka po sredini očnic, ugotovimo zadovoljiv približek odbitka tako, da srnjaka razvrsti-

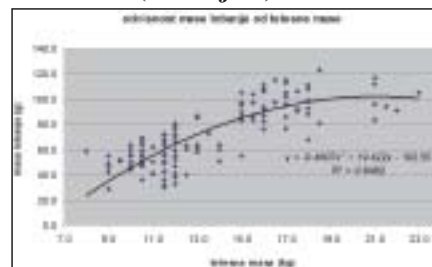
mo v ustrezen razred glede na telesno maso. Nato z merskim trakom z bočne strani rogovja izmerimo razdaljo od sredine očesne votline, pravokotno na smer namišljenega pravilnega reza, v smeri zadnjega dela tretjega meljaka do dejanske potekajočega reza (**razdalja A, slika 1**). Izmerjeno razdaljo v milimetrih pomnožimo s povprečno vrednostjo mase lobanje iz zadnjega stolpca preglednice 1 ali 2 (masa v g/mm razdalje A – srednja vrednost ?), ki je bila ugotovljena v naši raziskavi (preračunana je na milimeter navedene razdalje) in tako dobimo približek mase lobanje pod sredino očesnih votlin do dejanskega reza (odbitek). Vrednost odštejemo od ugotovljene mase lobanje z rogovjem, ki smo jo tehtali. Pri ugotavljanju odbitka celotnega dela pod sredino očesnih votlin odrezanega dela lobanje si lahko pomagamo tudi s podatki, prikazanimi v **grafikonih 1** in **2**. V obeh preglednicah so podatki o premeru nastavkov in širini lobanje le informativni in jih lahko uporabimo, če ni znanega podatka o telesni masi.

Sklepne ugotovitve

Masa pod sredino očesnih votlin odrezanega dela lobanje je odvisna predvsem od telesne mase živali, zato se podatki med srnjaki z različnimi telesnimi masami zelo razlikujejo. V primeru rezanja

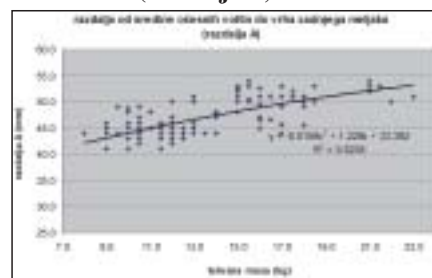
Grafikon 1:

Odvisnost mase pod sredino očesnih votlin odrezanega dela lobanje od telesne mase (vsi srnjaki)

Grafikon 2:

Odvisnost razdalje od sredine očesnih votlin do vrha zadnjega meljaka od telesne mase (vsi srnjaki)

lobanje pa je masa dejanskega dela lobanje, ki je pripojen rogovju pod sredino očesnih votlin (in s tem tudi odbitek), odvisen tudi od višine reza. Večji del lobanje ob rogovju pomeni večji odbitek, pri manjšem delu lobanje je odbitek manjši. Ugotovljeni podatki iz prispevka veljajo za razmere, v katerih so bili ugotovljeni. Zavedamo se, da se masa rogovja in tudi masa lobanje v času in prostoru lahko spreminjata. Kljub temu menimo, da predstavljena analiza lahko prispeva k lažjemu, predvsem pa zanesljivejšemu ugotavljanju mase rogovja uplenjenih srnjakov v primerih, kadar rez na lobanji ne poteka pravilno. Tako bo zagotovljena tudi večja zanesljivost in primerljivost podatkov o masah rogovja uplenjenih srnjakov kot enega od kazalnikov stanja populacije v določenem prostoru in času.

Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.gov.si

(Viri so dostopni pri avtorju.)

ZAHVALA

Prijateljem, solovcem iz LD Jošt, in tudi sodelavcem LPN Kozorog - Kamnik se zahvaljujemo za pomoč pri zbiranju trofej za izvedbo meritev. Še posebna zahvala velja Roku Hafnerju (Preparatorstvo Hafner, Rok Hafner, s.p.) iz Stražišča pri Kranju za požrtvovalno delo pri okuhavanju, rezanju, sušenju, in brušenju lobanj z rogovjem za izvedbo tehtanja in drugih meritev.

Koliko časa tele potrebuje košuto?

Ne le v starejši literaturi, pač pa tudi v novejši praksi ponekod prevladuje potreba po odstrelu vodečih košut, kar naj bi bilo v funkciji zahtevane sestave odstrela, pa tudi zmanjševanja prirastka v preštevilčnih populacijah jelenjadi. Utemeljenost takega ravnanja nekateri zagovarjajo tudi z zagotavljanjem, naj bi bilo po ruku tele povsem samostojno in sposobno preživetja. Še več, taki poznavalci priporočajo celo odstrel

vodnic tropov, kajti s tem velik trop razpade na manjše tropiče in posamične živali, kar naj bi zmanjševalo tudi koncentracijo pritiska s pašo in objedanjem.

Dandanes vemo ali bi vsaj morali vedeti, da je tako ravnanje nedopustno! Pojma in položaja **košute vodnice tropa** tudi ne smemo istovetiti z **vodečo košuto**. Vodnica tropa je izbrana košuta po nam ne povsem znanih merilih, je socialno najvišje uvrščena in v tem pomenu žival, zadolže-

na za varnost. V naših razmerah je stabilen trop sestavljen iz treh do štirih materinskih družin (košuta, tele in lansko tele) in v takem primeru šteje devet do dvanajst živali. Večji tropi, ki spominjajo na črede in štejejo petdeset in več živali, niso značilnost slovenskih, večinoma sredogorskih habitatov. Za tako čredo velja, da jo sestavlja pravzaprav več tropov, med katerimi funkcija vodnice črede ni tako očitna kot v tropu.

Več kot očitno in nujno je

spoštovanje načela o doslednem varovanju košut vodnic na skupnih in tudi posamičnih lovih. Odstrel vodečih košut je lahko velika ovira v sonaravnem gospodarjenju z gozdom in divjadjo, zato ga lahko ocenimo kot biološko napačno in neetično ravnanje.

Napake naših prednikov so nam razumljivejše ob dejstvu, da so o biologiji jelenjadi vedeli bistveno manj, kot vemo zdaj, ko so nam na voljo spoznanja o razvoju, vedenju, socialni sestavi in ge-

netiki. Pojmi, kot so *degeneracija*, *osvežitev krvi* in podobno, sodijo v zgodovino!

Pravilnost izbire košut za odstrel je dosti zahtevnejša kot izbira telet ali enoletne jelenjadi. Pred odstrelom košut mora biti vedno odstreljenih dovolj telet. Mnenje, da košuta po prezgodnjem, septembrskem odstrelu teleta dobi vnetje vimena, je povsem napačno in preneseno iz izkušenj pri vse leto mlečni govedi.

S poskusi so ugotovili, da v obdobju dojenja košuta od vzetega teleta po štirih do petih dneh ne sprejme več nazaj. Prvi dan ga intenzivno išče, naslednje dni že manj, četrti dan pa je košutino vime že povsem suho. Zato lahko priložnostno izgubo teleta ocenjujemo tudi kot določeno razbremenitev košute.

Smiselno in utemeljeno je, da se s skupnimi lovi na jelenjad začne šele po roku. Organizacijo in izvedbo takih lovov je najbolje zaupati izkušenim strokovnjakom in praktikom. Od velikosti in

značaja lovišča je odvisna tudi morebitna uporaba takih psov, ki jelenjad prisilijo k počasnemu zapuščanju dnevnih stanišč proti dobro preglednim stojiščem. Glede tega ni splošno veljavnih navodil, razen priporočila, naj bo vznemirjanje »dozirano« oziroma omejeno. V takih razmerah se tele ne loči od košute, pač se ji še bolj približa in se nam zdi, kot da ga košuta varuje tudi s svojim telesom. To lahko olajša natančno razlikovanje vodečih in nevodečih košut, kar z visoke preže vedno ni mogoče. Naj ponovim še enkrat: **odstrel vodeče košute in puščanje osirotelega teleta je v popolnem nasprotju z biologijo pa tudi lovsko etiko. Še usodnejša napaka pa je odstrel košute, ki je vodnica tropa!**

Jelenjad kot čredna (tropna) vrsta za dobro počutje potrebuje dobro vodenje. V odvisnosti od letnega časa in s tem povezanimi čvrstjšimi ali ohlapnejšimi tropi so za socialne povezave pomemb-

ne košute in jeleni. Če tega pogoja ni, se tudi ob visoki številčnosti srečujemo s prevladujočimi triglavimi tropi (košuta, tele, lansko tele). Z odstrelom vodnice in razpadom tropa se poškodbe od jelenjadi (objedanje, lupljenje) ne zmanjšajo, ampak obratno. Izguba vodnice povzroči psihične in socialne posledice za posamezne živali, ki se ne počutijo varne, zato se raje zadržujejo in prehranjujejo znotraj dnevnih stanišč, pretežno z drevesnimi poganjki in lubjem. Tudi prevelik pritisk z lovom, kamor šteje tudi množično čakanje in pogosti pogoni, jelenjad zadržuje v goščavah z že omenjenimi posledicami.

Ne nazadnje je treba odgovoriti na uvodno vprašanje, kdaj je tele samostojno in brez posledic prenese izgubo matere. To obdobje je bistveno daljše kot pri srnjadi in traja najmanj leto in pol. V fizičnem pomenu so teleta po roku neodvisna od mater. Teleta se že samostojno hranijo, saj imajo povsem razvite vse

prežvekovalske funkcije. V tem času ima dojenje predvsem socialen pomen. **V psihičnem pomenu pa košutino vodenje teleta traja vse do starosti junice oziroma lanščaka.** Če pozno jeseni ali pozimi tele ostane sirota, sicer ne bo poginilo od lakote, pač pa se povsem poruši njegov socialni položaj v tropu in konča z izgonom. Z razliko od divjih prašičev ali damjakov trop jelenjadi izobči osirotelega teleta. Njegovo telesno zaostajanje je predvsem posledica psihične prizadetosti.

Tudi zato in predvsem iz omenjenih razlogov je odstrel vodečih košut napačno dejanje, ki ga tudi med odgovornimi lovci ne moremo povsem preprečiti. Posameznih nesrečnih naključij tudi ne smemo precenjevati in dramtizirati. V vsakem primeru v loviščih z malo ali dosti jelenjadi velja pravilo: **Najprej malo, potem veliko, najprej tele in potem košuta!**

Blaž Krže

blazkrze@yahoo.com

Za germansko optiko vedno bolj prodira tudi ameriška

Bushnellovi daljnogledi v Sloveniji

*Zadnjih nekaj let smo priča prodoru ameriške in japonske optike na evropski trg. Pri tem mislimo predvsem na tržno nišo optičnih izdelkov, namenjenih za lovsko in športnostrelsko rabo. Kot ena najbolj prodornih tržnih znamk se je uveljavila znamka **Bushnell**, zato jo velja predstaviti slovenskim lovcem nekoliko podrobneje.*

Za tržno znamko **Bushnell** stoji največji ameriški optični gigant **Bausch & Lomb**. Ta prek svojega oddelka **Bushnell Performance Optics**, poleg drugih na svetovnem trgu, prodorno nastopa s prodajo izdelkov več firm. S kapital-skimi odkupi mnogih znanih optičnih firm se uveljavlja

kot eno največjih imen na svetovnem trgu optike. V firmi izdelujejo vse od očesnih leč do teleskopov. Svoje izdelke predstavlja pod tržno znamko **Bushnell** ali pod drugimi znamkami, ki so v njeni kapitalski lasti ali poslovni povezavi (npr. **Bole**, **Tasco**, **Browning** (optika) itn.).

Proizvodnja je, kot je dan-

Foto: M. Švigelj

danes v navadi, razpršena po vsem svetu od ZDA, Evrope, Južne Koreje do Japonske.

Proizvodni program optike, primerne za lovsko uporabo, je tolikšen, da ga v tem kratkem opisu ni mogoče naenkrat dovolj celovito predstaviti in bi ga bilo treba pri posameznih optičnih aparatih predstaviti posebej, za kar je bilo uredništvo Lovca že uradno zaproseno. **Program obsega daljnoglede (dvoglede), strelne daljnoglede, laserske merilce razdalj, nočne opazovalne naprave, spektive in digitalne stezosledce**, ki so pri nas sploh novost.

Za lovce je zelo zanimiv program strelnih in opazovalnih daljnogledov (dvogledov), ki je razdeljen v več kakovostnih in cenovnih razredov. Vrh ponudbe strelnih daljnogledov je gotovo serija **Bushnell Elite 4200 in 3200**. Te daljnoglede tržijo pod znamko Bushnell šele nekaj let (prej so jih tržili pod izvirno znamko Bausch & Lomb). To so vrhunski strelni daljnogledi višjega cenovnega razreda, ki pa so še vedno cenejši od podobnih evropskih izdelkov. Telo daljnogleda je iz kovanega duraluminija, ki je izredno odporen proti udarcem. Na voljo so tudi modeli z rdečo piko v namerilnem križu ali s posebnim svetlikajočim (luminiscentnim) križem, ki ga osvetlite z baterijsko svetilko. To je poseben Bushnellov patent, ki poenostavi konstrukcijo in zmanjša maso daljnogleda, saj odpravi potrebo po dodatku posebnega baterijskega vložka.

Seriji Elite sledi **Bushnell Legend**. Dokaj nova serija ni dolgo v ponudbi, obsega pa manjšo skupino izjemno robustnih daljnogledov z odlično optiko. Predvsem sta zanimiva **3 – 9 x 40** in **3 – 9 x 50**, ki sta res odlična daljnogleda za zahteven lov na zahtevnem terenu.

Sledita seriji **Bushnell Trophy** in **Bushnell Banner**. Daljnogledi serije Trophy imajo leče s posebno prevleko, t.i. »amber coating« (jantarni sloj), kar poveča kontrast slike, predvsem na rjavo barvo. Prevleka je bolj znana

iz sončnih očal znamke Ray Ban. Na strelišču je dobro primerjati kakovost take slike s katerim drugim daljnogledom, četudi morda bolj zvenčega imena. Za slovenske lovce je zelo zanimiv **Trophy 1,5 – 6 x 44** z osnovno cevjo premera 30 mm in križem 4A. Daljnogled je namenjen predvsem za evropski trg.

Strelni daljnogledi **Banner** so v bistvu zaslužni za svetovni uspeh znamke Bushnell. Širok spekter daljnogledov, ki jim nič ne manjka, pa še za zelo solidno ceno jih dobimo! Vsekakor so to daljnogledi, ki nudijo zelo ugodno razmerje med kakovostjo in ceno. Preizkušeni so v taki meri, da jih na svoje puške v kompletu montirajo tudi tako uveljavljene firme, kot je ameriška Weatherby. Slednja ga ponuja v kompletu za leto 2005 na magnum repetirki Vanguard. Za lov v mraku je izjemen **Banner 3 – 9 x 50** s

tristopenjskim odebeljenim križem.

Namerilni križi so posebno poglavje. Standardni križ je Multi-X, ki je klasični ameriški križ tipa *Plex*, kakršnega najdemo praktično v vseh neevropskih strelnih daljnogledih. Za lov v mraku je zelo primeren 3-2-1 Low Light z debelejšimi nitmi, ki se stopenjsko zožujejo proti centru. Circle -X s krogom, ki v centru obkroža tanke niti, je novejši ameriški križ, ki so ga pravzaprav razvili za lov na divje purane s šibrenico. Pokazal se je kot zelo dober tudi pri lovu na divje prašiče, združuje pa prednosti hitrega in preciznega merjenja. Še najbolj spominja na letalski merrek. Svetlikajoči FireFly križ, ki je po obliki tak kot 3-2-1, smo omenili že v uvodu.

Sam in s prijatelji sem preizkusil vse serije, razen Elite 4200, ki pa ima take reference, da vanjo sploh ne kaže dvomiti. Naše izkušnje so zelo dobre. Tudi jaz sem potreboval nekaj let, da sem se znebil super kompleksa germanskih izdelkov. Daljnoglede je najboljše primerjati v resnični rabi, ne pa po katalogih! Prepričalo me je več let intenzivnega lova z Bannerjem 3 – 9 x 40, s katerim sva pridelala kar nekaj bušk in odrgnjene kože.

Lovec **Miha Skerl** iz Loškega Potoka mi je o strelnem daljnogledu Bushnell rekel:

»Spomladi mi je bil v testiranje ponujen strelni daljnogled Bushnell. Daljnogledi Bushnell so mi poznani že nekaj let, montiral sem ga tudi na ženino karabinko kal. 7 x 64. Imel sem možnost izbirati in sem se odločil za zaupanja vreden Banner 3 – 9 x 50 s tristopenjskim odebeljenim križem, predvsem za lov v mraku. Montiral sem ga na mojo delovno mavzerico, kal. 8 x 57 IS, s katero največ lovim. Je sicer bolj težkokategornik, kar pa me ne moti dosti. Z debelimi stenami daje občutek zanesljivosti. Enakovredno se kosa z dražjimi daljnogledi kakovostnih evropskih znamk, križ pa po mojem prekaša vse! Od neosvetljenih križev je ta za lov v mraku najboljši, kar sem jih do sedaj videl in preskusil.«

V posebno skupino sodijo **enotočkovne namerilne naprave** tipa »rdeča pika«. Že nekaj let poznamo Bushnellov **Hollosight**, ki je morda najbolj napreden optični merrek te vrste. Letošnja novost je izpopolnjen merrek serije **Trophy** z različnimi oblikami pike, tudi s križem, in sicer v rdeči in zeleni barvi. Predvsem z novo fluor zeleno barvo je odličen predvsem za hitre strele v temačnem gozdu.

V uvodu omenjena novost je **digitalni stezosledec – Trail Scout**. V bistvu je to detektor gibanja v povezavi z infrardečo kamero. Postavite ga v bližino mesta, kjer krmitte divje prašiče ali polagate vabo lisicam. Kamera se vklopi, ko detektor zazna gibanje in posname nočnega obiskovalca.

Od daljnogledov so za lovce najprimernejši izdelki iz serij **Elite**, **Discoverer**, **Legend** in **Trophy**. Elite z magnezijevim ohišjem je tehnološki biser in letošnja novost. Temu primerno zaslojena je tudi cena. Cenejši, pa ne pomeni, je optično praktično enak Discoverer. Sledita Legend in Trophy. Morda najugodnejše razmerje kakovosti in cene daje Legend, ampak to je že bolj stvar osebnega okusa in ... žal tudi globine žepa!

Boris Kavčič

Digitalni Bushnellov stezosledec Trail Scout

Številni vzroki za žilavost divjačine

V procesu dozorevanja mesa se zaradi delovanja encimov razgrajujejo velike beljakovinske molekule (miofibrili) in vezno tkivo (kolagen). Tako se rahljajo celične stene, mišičevje izgublja na čvrstosti in meso postaja mehkejšo ter okusnejšo. Proces pa je povezan s tremi pogoji, in sicer:

- da je v mišičevju dovolj prostega glikogena (rezervnega ogljikovega hidrata), ki se po smrti v biokemičnem procesu razgradi v mlečno kislino;
- s tem je povezano zadostno in v normalnih razmerah postopoma naraščajoče kisanje (kvašenje) mesa;
- da je dovolj časa za razvoj in dozorevanje določenih encimov, ki so učinkoviti le v kemično kislem območju.

Koliko časa traja dozorevanje, da meso postane mehko in okusno, je pri klavni živini lahko pojasniti. Tako po klanju z uporabo elektrošoka pH* pade pod vrednost 6,0, kar skoraj prepolovi čas dozorevanja. Goveje stegno pri temperaturi od 0 do 4 stopinj Celzija potrebuje 4 do 5 tednov, svinjsko stegno pa od 10 do 14 dni, da postane dovolj mehko in sočno, kot zahtevajo največji sladokusci.

Skrivnost mehkoobe, okusnosti in sočnosti argentinske govedine, npr., ni zgolj v marmorirani maščobnosti mišičevja, pač pa tudi v dolgem dozorevanju med ladijskim prevozom iz Južne Amerike. Medtem je meso vakumirano, da ne potemni ali celo začne površinsko gniti.

Najpomembnejši pogoj za okusno divjačino je, da je nepreganjana, zdrava in tudi sicer normalno razvita divjad, ki obleži v ognju; da ni zadeta v mehko in je tudi iztrebljena v najkrajšem mogočem času. Po mrliški otrplosti v čeljustnem predelu in predelu tilnika, kar je zunanji znak za padec pH vrednosti pod 6,0 in za začetek kisanja mesa, lahko v hladilniku s temperaturo okrog 5 stopinj Celzija meso

Foto: I. Pičulin

Pred globokim zamrzovanjem je priporočljivo razkosano divjačino do 10 dni hraniti pri temperaturi 4 do 5 °C. Le tako bo meso okusnejše in mehkejše.

dozoreva vse do prenehanja mrliške otrplosti. Odvisno od velikosti divjadi to traja od 36 (mladiči in enoletna srnjad, ozimci do 20 kg) pa vse do 92 ur (močna jelenjad in divji prašiči). Tudi če uplenjena divjad v takih razmerah visi en teden, ni nič narobe, dokler se meso, merjeno v globlini stegna, ohranja na okrog 7 stopinj Celzija. Če divjad odremo prej in kose vakumiramo, jo je priporočljivo pred globokim zamrzovanjem do deset dni hraniti na temperaturi 4 do 5 stopinj Celzija. Tako meso pridobi na okusnosti in mehkoobi.

In zakaj divjačina lahko postane žilava in pusta?

Zaradi porabe gibalne energije se delež glikogena zelo zmanjša, in to zlasti pri odstrelu **preganjane divjadi** (na pogonih), v primeru **obstrelitve** in s tem povezanega iskanja (zasledovanja) ali če je uplenjena divjad **dlje časa ležala neiztrebljena**. V vseh

omenjenih primerih se zaradi komaj prisotnega glikogena kisanje zavleče in je prešibko za zadostno encimsko rahljanje mišičevja. Povsem napačno je tudi, če divjačinsko meso globoko zamrzujemo pred začetkom ali tedaj, ko proces dozorevanja še ni končan. Še zlasti očitne posledice napačnega ravnanja so, če nekatere tanjše dele, kot so hrbet, oplečje ali rebra, izpostavimo programu pospešenega globokega zamrzovanja (»Cold shortening« učinek).

Kadar temperatura mesa pade na 11 stopinj Celzija ali manj, preden je kisanje doseglo pH 6,0, lahko nastane nepovratno krčenje mišičnih vlaken. To se pogosteje zgodi pri lažji divjadi (mladiči in enoletna srnjad, šibka teleta) kot pri močnejših živalih, pri katerih je v najbolj mesnatih delih ponavadi dovolj temperaturne rezerve, ki zadržuje ohladitev pred doseganjem omenjene pH vrednosti. Izogibati se je treba, da v hladilnicah ventilatorji leden

zrak usmerjajo naravnost v trebušno votlino obešene divjadi.

Kljub skrbnemu ravnanju pa se lahko zgodi, da je pečeno meso divjadi na krožniku trdo. Mogoč vzrok temu je prehitro končano pečenje. Ko med pečenjem v osrednjem delu kosa divjačinskega mesa temperatura doseže okrog 90 stopinj Celzija, nastane vročinsko pogojeno krčenje mesa in s tem žilavosti. Ta problem pa je, v primerjavi z zamrzovalnim učinkom, lažje rešljiv z dovolj dolгим pečenjem in pogostim polivanjem mesa. Za dobro pečeno in okusno divjačino velja, da jo je treba pri temperaturi okrog 180 stopinj Celzija peči 2 do 2,5 ure in jo, kot že omenjeno, pogosto polivati.

Blaž Krže

*pH je merilo za koncentracijo hidronijevih ionov v raztopini in s tem posledično za njeno kislost ali alkalnost (bazičnost). Kratica pH je sestavljena iz Potenz (nemško potenca) in kemijske oznake za vodik, H.

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Zvezno ministrstvo za varstvo potrošnikov, prehrano in kmetijstvo je v sporočilu za javnost 1. 9. 2005 obvestilo nemško javnost o stanju glede ptičje gripe in predvidenih ukrepih. Opozorili so, da je poleg neposrednega prenosa mogoč tudi prenos okužbe z okuženih območij z okuženim materialom, kot so jajca, neobdelani preparati ptic, meso ptic ali pa prek obleke, obutve ... Opozorili so, naj se gostje, ki potujejo v kraje, kjer se je virus ptičje gripe že pojavil, izogibajo stikov z živalmi in obiskov raznih živalskih sejmov. Uživali naj bi samo kuhane ali prepečene izdelke iz mesa perutnine. Potniki lahko namreč brez svoje vednosti prenesejo bolezen v druge kraje. Potniki, kamor so uvrščeni tudi lovski gosti, zaradi naštetega ne smejo na območje Evropske skupnosti uvažati nobenih ptic, mesa ptic, jajc ali drugih izdelkov iz ptic, kot so perje, neobdelane lovske trofeje ptic, iz vrste vzhodnih držav, med katere so uvrščene tudi lovsko priljubljene države, kot so: Rusija, Kazahstan in Pakistan.

(Jagenweltweit Internet)

Nemčija: izdelovalec streliva Ruag je izdal pomembno obvestilo, v katerem je pozval kupce svojega streliva RWS, kal. 7 Rem. Mag., tip krogle TMS, teža krogle 9,4 g, ki je bilo izdelano julija 2003, naj te izdelke zaradi serijske napake takoj vrnejo prodajalcu, kjer so strelivo kupili. Oznake te serije so: na levi zgornji strani škatle 43 QX, na desni zgornji strani pa 211 86 29. Proizvajalec namreč ne more izključiti možnosti, da je v proizvodnji te serije omenjenega streliva nastala napaka, ki lahko povzroči škodo na orožju ali poškodbo strelca. Večina streliva iz te serije naj bi bila prodana v Španiji, ni pa izključena možnost, da je bil manjši del prodan tudi v kateri drugi evropski državi. Razumljivo je, še dodajajo, da bodo prodajalci vrnjeno strelivo brezplačno zamenjali za novo.

(Jagenweltweit Internet)

Finska: V tej državi so s 1. 8. 2005 začele veljati nove lovne dobe za lov na srnjad. Tako je srnjake dovoljeno loviti v času

Foto: M. Vogrin

Golob grivar

od 16. 5. do 15. 6. in od 1. 9. do 31. 1., srne, mladice in mladice pa v času od septembra do januarja. Za ugotavljanje številčnosti poteka na Finskem en konec tedna v marcu štetje parkljaste divjadi, ki ga morajo opraviti vsa lovišča. Tako so leta 1994 v tej državi številčnost srnjadi ocenili na 1.300 živali, deset let pozneje, torej leta 2004, pa kar na 21.000 živali. Doslej so dovolilnice za odstrel srnjadi izdajala lovskogojitvena območja, od 1. 8. 2005 naprej pa je srnjad dovoljeno loviti brez dovolilnic.

(Jagenweltweit Internet)

Madžarska: Nekaj najmočnejših trofej divjadi, uplenjene v minulem letu v tej državi: rogovje jelena 253,97 CIC točke, rogovje damjaka 220,21 CIC točke, rogovji muflona 228,25 CIC točke, rogovje srnjaka 214,65 CIC točke ter merjaščevi čekani 140,85 CIC točke.

(Jäger, 9/2005)

Francija: Po številnih informacijah o medvedih v južni Franciji, ki smo jih deležni v zadnjem času, še vest o tem, da so oblasti v južni Franciji na podlagi številnih zahtev ovčerejcev dovolile tudi omejen odstrel volkov. Razlog za to je pojav volkov tudi v nižinskih predelih južne Francije, kjer jih v bližnji preteklosti ni bilo. Številčnost

volkov na omenjenem območju ocenjujejo na približno 100 živali.

(Jäger, 9/2005)

Francija: Povprečni letni odstrel male divjadi v tej državi med letoma 1988 in 1999 je znašal 5.160.000 golobov grivarjev, 5.061.000 fazanov, 1.732.000 rdečenogih jerebic, 1.561.000 divjih rac, 1.453.000 poljskih jerebic, 1.168.000 velikih kljunčev ali slok, 918.000 poljskih zajcev, 3.209.000 divjih kuncev ter 391.000 lisic. Ob tem omenimo še, da je v Franciji 1.313.000 lovcev, kar je 2,1 % celotnega prebivalstva.

(Jäger, 9/2005)

Nemčija: V zvezni deželi Baden-Württemberg so sodni organi kaznovali krivolovca s pogojno kaznijo 9 mesecev in denarno kaznijo 4.000 €. Krivolovca je prijavil eden od kupcev njegove divjačine, potem pa je pričal tudi spremljevalec, ki je bil 2-krat priča nočnemu krivolovu na srnjad s pomočjo reflektorjev in avtomobila. Pričo so zaradi sodelovanja pri kaznivem dejanju obsodili na 1.000 € kazni. Ker ima krivolovec opravljen lovski izpit in prijavljeno orožje, sedaj proti njemu potekajo tudi postopki za odvzem orožja in odvzem lovske dovolilnice.

(Deutsche Jagd Zeitung, 9/2005)

Francija, Španija: Francoska vlada in vlada avtonomne španske pokrajine Katalonije sta prvič doslej prepovedali lov na gamse, ki bi se moral začeti 15. 8. Vzrok za to je izjemno velik pogin gamsov v Pirenejih v obmejnem območju med obema državama, zaradi katerega naj bi poginilo kar 50 % vseh živali v populaciji. Raziskovalci univerze v Barceloni so kot vzrok epidemije ugotovili pojav virusa, ki je podoben virusu svinjske kuge, in se prenaša po zraku. Trenutno naj ne bi bilo nobenega zaščitnega sredstva, s katerim bi lahko preprečili nadaljnje širjenje te bolezni.

(Pirsch, 18/2005)

Velika Britanija: Kmetje v severnem Walesu in na Škotskem uničujejo domače jazebe s plinjenjem, ker prenašajo virus tuberkuloze na domače govedo. Od kar veljajo omejitve pri lovu na lisice, se je število primerov tuberkuloze pri govedu samo v Welsu povečalo za 34 %. Tako kar za 841 kmetij, kar je 5,5 % vseh kmetij, velja stroga karantena ali druge omejitve. Britansko kmetijsko ministrstvo je v minulem letu samo za boj proti tuberkulozi in odškodnine namenilo približno 130 milijonov €.

(Pirsch, 18/2005)

Pripravi: **mag. Janko Mehle**

Izbranih le 30 % možnosti ...

Odločitev

Kazahstan je ogromna dežela, tolikšna kot vsa zahodna Evropa in zelo redko poseljena, saj ima le 15 milijonov prebivalcev. Ko je bila del Rusije, je bila tamkaj vsa zemlja obdelana; polja koruze in pšenice so se vlekla kilometre in kilometre, paslo se je na sto tisoče ovac in konj, kolhozi so dajali ljudem delo, zanesljivost in hrano. Kazahstan je bil žitnica Rusije in dobro so živeli v družbenem sistemu komunizma, pravijo dandanes. Pa so se leta 1991 osamosvojili, sistem se je spremenil, poljedelske stroje so prodali, ovce in konje pojedli, le nekateri ljudje so zelo obogateli, večina pa se jih je preselila na rob preživetja. Mnogo jih zdaj živi tudi pod pragom revščine; pritožujejo se nad visokimi davki in visoko inflacijo.

Glavno mesto je Almaty ali po rusko Alma Ata. Pristali smo na mednarodnem letališču in smo z 10 \$, kot bi mig-

nil, opravili vse neprijetne carinske obveznosti in formalnosti za vnos orožja. Carinika sploh nismo videli in že nas je domači lovec povabil v kombi, odpeljal v hotel evropske kakovosti in po dolgem letu se nam je prilegel dolg počitek.

Naslednje jutro se je sprožil organizacijski stroj in stvari so se začele premikati. Tam čas ne pomeni veliko, pomembno je le, da se nekaj dogaja. Bili smo štirje lovci; vodil nas je Leo, lastnik lovsko-turistične agencije Hubertus club - Ljubljana, ki je obljubil, da bo vse teklo kot namazano. Ničesar se nismo bali, saj smo se varno počutili v njegovih izkušenih rokah. Še vedno je vse dobro organiziral in tudi odlično izpeljal, dolgotrajno prakso ima že za seboj.

Seznani so nas s programom in nam sporočili, da se bomo odpeljali na SV del Kazahstana, na mejo z Republiko Kitajsko, kjer stoji lovski tabor in kjer bomo lahko 7 dni lovili po tamkajšnjih

gorah jelene - marale, argali ovce, medvede in velike sibirskie srnjake. A slednjih, so nas opozorili, je tamkaj najmanj, zato je izredno težko priti do trofeje. Za lovski uspeh imamo samo 30 % možnosti, so odkrito povedali. Kljub temu smo se odločili le za lov na sibirskega srnjaka, ki nam je bil zaradi zahtevnih

razmer lova in težko dosegljive trofeje pravzaprav največji izziv.

Dodelili so nam šoferja in kombi in odpeljali smo se proti 600 km oddaljenemu cilju nekje ob kitajski meji.

Cesta je bila asfaltirana in prav dobro ter zadovoljno smo se počutili v dokaj udobnem kombiju. Bila je ravna

Zlaturumene gorske trave pod sinjo modrino neba, okrašenega z belimi ovčicami.

črna premica, kot bi jo potegnili z ravnilom čez hribe in doline, in bila je vrezana v neskončno rumeno stepo, ki je počasi prehajala v puščavo. Skrivnostna igra čarovnije peska, žgoča sončna krogla, ki se je spreminjala od jutranje zlato rumene do opoldanske razbeljeno bele, nas je spremljala med dolgotrajno vožnjo po prazni kazaški pokrajini. Tam je pred stoletji Džingis Kan z divjimi borci jezdil na svojih vzdržljivih konjih proti Kitajskemu zidu. Le redki ovinki so nekoliko vijugali cestno kačo, ki se je izgubljala med griči in se v daljavi stapljala z obzorjem. Bogato pa je bila posejana z udarnimi jamami, zato je voznik moral voziti slalom med njimi. Veselo nas je premetavalo po kombiju. Prometa ni bilo. Na vsakih nekaj deset kilometrov smo v daljavi, na koncu neskončno dolge črne asfaltne ceste, opazili kakšno vozilo, ki se nam je dogo in počasi približevalo. Ko sta se vozili srečali, sta voznika ustavila, izstopila, se rokovala in se pozdravljala kot dobra, stara znanca in si imela neverjetno veliko povedati ... Potem pa smo zopet nadaljevali pot.

Pozno ponoči, ko smo že dodobra »prerukani« in utrujeni, a kljub vsemu zadovoljni prispeli v značilno vas sredi neobljudene pokrajine, so nas namestili v ljudski hotel, ki je spominjal na vojašnico. Utrujenost je pomagala, da smo se pogreznili v sen in drugo jutro čim hitreje zapustili ne prav čiste spalne prostore. To je bil prvi del poti in sledil naj bi še poldnevni prevoz prav do kitajsko-kazahstanskega medobmejnega pasu, kjer smo morali urediti še formalnosti z lovskimi dokumenti in obmejno kontrolo. Ob poti smo le redko naleteli na naselja. Na stojnicah, postavljenih ob cesti, so v živobarbna oblačila oblečene prodajalke in prodalajci vseh mogočih fizionomij, od kitajske, turške, mongolske in ruske, prodajali rdeča jabolka in hruške. Ljudje so bili zelo prijazni, ustrezljivi, preprosti

Vozili smo se po cesti, ki ni imela drugega cilja, kot da je bila naša pot.

in vsak čas pripravljeni pri-skočiti na pomoč. Ob vsakem srečanju je prišlo na vrsto obvezno rokovanje in vedno so si vzeli čas za temeljit pogovor. Tamkajšnji ljudje imajo pravzaprav res veliko časa; tam vlada visoka stopnja brezposelnosti in vsi se trudijo predvsem za golo preživetje.

S konji na lov

Obmejna vojaška posadka je pregledla naše dokumente, dvignili so zapornico in na drugi strani sta nas čakala manjše vojaško vozilo in vojaški tovornjak, ki je prevzel našo opremo. S ceste smo zapeljali v breg in začel se je vzpon v visoko gorovje. Močni vojaški vozili sta le stežka premagovali strmi breg. Pri vsakem studencu smo se ustavili in s svežo vodo hladili

razbeljena motorja. Kar dolgo je trajal vzpon, ko se je naposled, na višini 2.000 m, pred nami odprla dolina, v kateri so bili postavljeni: velik vojaški šotor, bivalni kontejner in nekaj nadstrešnic. To je bil glavni lovski tabor, postavljen v dolinici, ki jo je žuboreči potoček delil na dva dela. Vse okoli nas so se dvigovali vrhovi in segali proti nebu, tudi do 3.200 m visoko. Jesen je prihajala v deželo in zlato rumeni listi trepetlike so živahno trepetali v nežnem vetrcu nad potokom z ledeno mrzlo, a čisto studenčnico. Sonce je naju z Lucijanom prijetno gredo in se opravičevalo za prihajajoči mraz in sneg, ki tam obleži pol leta. Jesen je bila radodarna s svojo toploto in omogočala nam je dolge poglede na nepregledno ravnino globoko pod nami.

V taboru je bila tudi stasita kuharica, ki je z nasmehom in veseljem, predvsem pa z okusno hrano skrbela za naše dobro počutje. Zato sva se kar težko ločila od tistega raja na zemlji, ko je prišel ukaz za premik. Dva lovška vodnika in štirje že osedlani konji so čakali na naju. S seboj sva vzela puški, spalni vreči, fotografske aparate, za vse drugo pa je že zmanjkalo prostora v platnenih sedelnih torbah. Konjska sedla so bila železna, vojaška in so jezdeca žulila, še bolj pa konje, ki so bili na pogled močni in vzdržljivi, a slabo vzdrževani. Zajahali smo jih in se podali v hribe, ki so se vzpenjali vse naokoli.

Ozka in zelo strma je bila steza, ki nas je vodila po bazaltnem pogorju, poraščenem z nizkim grmovjem in visokimi travami. Steza se je kmalu izgubila in vodnika sta naju naprej vodila po brezpotjih, vse višje in višje v breg. Kadar sem se ozrl nazaj, sem se krčevito oklenil sedla, da ne bi zdrsnil s konja in se skotalil navzdol po strmem pobočju. Tako smo potovali ure in ure. Ko se je že pošteno stemnilo, smo še kar naprej jezdili in z ježo smo nadaljevali še pozno v noč.

Okoli polnoči smo na vrhu neke gore končno le razjahali. Čudovita, dokaj svetla noč nam je postregla z žametno svetlobo polne lune in meglicami, ki so bile pravljicni okvir mnogih skrivnosti. Vse

Sicer je šlo le malo hitreje kot peš, pa vendar nam je prihranil ure strmih vzponov in prepeljal na vrhove vso našo prtljago.

naokoli so bile, milijoni zvezd jih je delalo bogate in vrhovi gora so se stikali s temnim nebom. Bili smo sami, daleč od civilizacije, odvisni samo od nas samih in pristno povezani z naravo, ki je v nas dihala s svojo neskončno divjo prijaznostjo in nas polnila z globokimi, enkratnimi občutki.

Spremljevalca sta nama postavila majhen šotorček, sama pa sta se zavila v spalne vreče, se ulegla v visoko suho travo in vsi smo utrujeni v hipu zaspali. Le konji so se vso noč pasli okrog naših ležišč in poslušal sem, kako so njihovi meljaki vztrajno mleli suho travo. Od časa do časa so le malo zaprhali, kot da se posmehujejo smrčanju utrujenih jezdecev.

hladnem podnebnem pasu. Evropski in azijski srnjak se razlikujeta po telesni velikosti, obliki rogovja, po karriotipu in značilnostih kože. Evropski srnjak (*Capreolus capreolus*) je približno pol lažji kakor sibirski (*Capreolus pygargus*). Sibirski ima bolj grbičasto in po masi močnejše ter višje rogovje, ki na svoji osnovi razvije široki roži. Sibirski srnjak ima veliko belo zimsko zadkovo zrcalo, ki ga obdrži tudi poleti. In prav veliko belo zrcalo izda srnjaka na več kot 500 metrov. Med rumeno suho travo in sivimi skalami je z daljnogledom relativno lahko opaziti belo liso, srnjakov zadek, ki se premika. Potem je treba še ugotoviti, če ima kaj rogov na glavi in če jih ima, se zale-

vaju ne bo ločila dovolj velika razdalja ali pa dokler ga ne bodo izdala pljuča in srce.

Več kot 200 m daleč sva v dolinici pod nama, ki so jo počasi začeli osvetljevati prvi sončni žarki, opazila zgodnjega srnjaka, ki se je nemirno pasel. Previdno sva se premikala skozi visoko travo in gosto grmičevje, pa nama ni uspelo, da bi ga zalezla; preveč je šumelo. Srnjak je izginil, kot da bi se v zemljo vdril! Brez šuma je izpuhtel v nič ...

Sonce je vzšlo in obsijalo gorovje, sredi katerega sva lovila dva lovca; osvetlilo je zadnje grape, ki so bile še v senci. Srnjaki so že ležali na dnevnih počivališčih in prežvekovali. Lov se bo nadaljeval popoldne, pravzaprav proti večeru.

ju smo ostali še šest dni. Odvisni sami od sebe in naše lovske sreče smo bili sredi gorate dežele, razbrazdane z dolinami in planinskimi koriti, svobodni kot orli na nebu; predajali smo se užitkom lova in svobode daleč stran od vsakodnevnih napetosti in civilizacijskega hrupa, avtomobilov in telefonov, obveznosti in hitenja. Pazili smo, da se komu od nas ne bi kaj zgodilo, kajti prve pomoči, reševalca ali zdravnika tam ni. Tudi če bi se konj poškodoval, bi nam slaba predla! Peš ne bi prišli daleč. Ko sem vse svoje pomisleke povedal vodniku in ga vprašal, kaj nam bi bilo storiti, če bi nastala poškodba, je rekel, da je od tam pa naravnost proti vzhodu, približno 30 km stran, kitajska meja in da so tam kar pogoste karavle in obmejne patrolje. Moram priznati, da me s takšnim odgovorom ni preveč razveselil.

Proti poldnevu smo se ustavili ob veselo žuborečem gorskem potočku, se odžejali in se odločili, da je čas za malico. Odločili smo se, da bomo tam prenočili. Na izbor mesta je vplival tudi srnjak, ki se je pred nami prestrašeno pognal iz skrivališča in jo pred kalivci njegovega miru ucvril, kot so ga nesle noge. Tudi ozrl se ni na nas in je neprekinjeno tekel čez hribe in doline. Dobesedno! »Zvečer ga bomo poskusili izslediti,« je bil dogovor najinih vodnikov.

Nekaj posebnega nas žene v tamkajšnjo divjo in nedotaknjeno pokrajino, kamor verjetno že dolgo ni stopila človeška noga. Sibirski srnjak je le naš izgovor, še mnogo več kot samo trofeja je v našem potikanju po samotnih hribih in dolinah. Pa družba preprostih domačinov, ki bi vse svoje skromno imetje brez zadržkov delili s teboj, in občutek pristnega lovskega prijateljstva ...

Z vetrom potujoči oblaki so nenehno spreminjali čarobnost pokrajine. V spomin se mi je vtisnil nepozaben ples orlov nad gorato pokrajino v bleščečem sončnem dnevu! To je bilo odkrivanje lepota in

Občutek dobre volje, prijaznost iskrenega prijateljstva in želja pomagati, sta naju družila vse tiste lepe dni.

Še trda tema je bila, ko smo zapustili toplo udobje spalnih vreč in se podali na lov vsak s svojim vodnikom, na svoj vrh hriba. Sedel sem na vrhu hriba in čakal, da so se pojavili zgodnji obrisi gora v jutranji zarji. Počasi se je dani. Opazoval sem nasprotni breg in čakal, če se bo od kje pripasel kakšen rogač. Nestrpno sem si želel videti že tolikokrat opevano veliko rogovje tega predstavnika jelenov, azijskega ali sibirskega srnjaka, katerega življenjski prostor sega zelo visoko v tamkajšnjem

zovanje lahko začne. To pa ni lahko, ker suha trava zelo šumi, srnjak pa izredno dobro sliši; ima pa tudi bogate, največkrat slabe izkušnje s premnogimi divjimi lovci, ki ga lovijo predvsem zaradi mesa. Varnostna razdalja je zelo velika. Varnostna razdalja je minimalna razdalja, ki jo žival še dopušča med seboj in domnevnim naravnim sovražnikom. V trenutku, ko prestopiš nevidno mejo, se zdrzne in postane pozoren. Naredi še korak naprej, pa se požene v beg. Ne bo se ustavil, dokler

Vrnili smo se do konj, pospravili šotorček in spalne vreče, osedlali konje in se odpravili naprej po pogorju. Posušene bilke visokogorske stepske trave so bile polne eteričnih olj in so segale konjem do trebuha, redko grmičevje je dajalo zavetje mnogim ruševcem, ki so frfotajoče vzletavali in se po kratkem preletu spet posedali na skale bližnjega brega. Sedeč na konjskem hrbtu sem užival v zapeljivem opoju eteričnih olj in opazovanju čudovitega gorskega sveta, v čigar naroč-

številnih zanimivosti, prežetih z vzdušjem vsega, kar tamkajšnji kraji ponujajo obiskovalcu, obogateno z naravno pristnostjo ljudi, ki imajo še tesen prvinski stik z naravo in razsežnostmi pokrajine, ki so marsikje drugje že zdavnaj odrinjene ali celo pozabljene. Tako pohajkovanje, ki ga doživljaš daleč stran od vsakodnevnih civilizacijskih dobrin, ti da možnost, da premišljuješ o posledicah civilizacije, jo preklinjaš in spoštuješ obenem, hrepeniš pa po samoti in miru.

Povsem drugačne lovske razmere

Popoldne smo zopet zajahali in se v dveh skupinah odpravili na lov. Brez konj bi prav slabo lovili; skromne in dobro vodljive živali so nam prihranile ure in ure hoje, naporov in predvsem znoja. Z mojim vodnikom sva si izbrala primeren kraj za opazovanje doline pod seboj. Od tam sva videla celoten nasprotni breg. Strelne razdalje so bile za naše ustaljene slovenske razmere res velike in dober zadetek je bil vprašljiv. Pa to sploh ni bilo pomembno; naj le pride srnjak, potem bomo pa videli ...

Pred večerom so se iz grmovja pokazale srne z mladici, se pasle in nama delale veselje, ko sva jih opazovala. Rogača pa ni bilo nobenega na spregled! V tabor smo prijezdili v temi, hkrati z Lucijanom in njegovim vodnikom. Tudi on je videl nekaj glav srnjadi, a nobene rogate. Večerja je bila sestavljena iz dveh vrečk juhe in čaja.

Naslednje jutro je bilo že zgodaj sončno in polno optimizma; našlo me je na mestu, kjer sem bil prejšnji večer in spet sem gledal, če se morda kje pase srnjak. Kjer so se prejšnji večer pasle srne, bi vendar moral biti tudi kje kakšen srnjak. Res sem videl nekaj srn, sedem jelenov - maralov s čudovitim rogovjem in štiri argali ovce. Ni kaj, lepe »trofeje« so nosili na glavah, a tudi vredne pravo premoženje! Podal sem se k

Slast samote in zven tišine so naposled prekinili prijazni in razposajeni ljudje.

potoku, na počasen zalaz, in gledal, če bi prišla divjad na napajališče.

Ura je kazala že pozno dopoldne, smjaka pa nisva videla še nobenega. Moj spremljevalec se je odločil za odstrel srnjega mladika, da bomo imeli sveže meso za našo prehrano. A za strel na več kot 200 m sem najprej premalo dvignil križ in mladiku žal le odstrelil nogo. Šele drugi strel ga je umiril. Dober opomin, da je pri streljih na tako daljavo treba pomeriti visoko.

Okrog poldneva se je okoli našega tabora že širil omenen vonj po srnji mesni juhi, ki nam je šla zelo v slast. Pripravljena divjačina je bila tako okusna, da smo dobe-

sedno obglodali tudi vse kosti in na koncu še do čistega polizali ponev.

Po dobrem obedu smo podrli tabor in spet jezdili naprej vse do poznega popoldneva, proti večeru pa smo se utaborili in odšli na lov. Spet brez uspeha. Da je bila smola še večja, je zvečer začelo deževati. Deževalo je vso noč.

Zjutraj so se okoli nas podili oblaki. Megle so nam onemogočale primeren razgled, za lov je bilo nespodbudno, volhkost okolja in vlaga sta prodirala pod kožo. Okrog poldneva so se oblaki le razmaknili, prenehalo je deževati in skozi luknjo v oblakih smo zagledali košček modrega neba. To nas je spodbudilo, nam dvignilo moralo in hitro smo

pospravili, zajezdili konje in se odpravili naprej. Odločili smo se za zalaz s konji in pregledali smo velik del pogorja.

Proti večeru se je vlilo. Popustile so vse nebesne zapornice in opralo nas je tako, da ni bilo suhega koščka na nas. Postavili smo večji šotorček, pod katerim smo se vsi štirje tesno stiskali. Sveča in plinski gorilnik, na katerem smo pripravljali omamno dišeče srnje meso, sta nas sicer malo pogrela, osušila pa ne. Zelo se je ohladilo, zunaj pa je še kar naprej vztrajno lilo. Ponoči sem ležal na golih tleh kazaških gora in se nikakor nisem mogel ogreti. Obema z Lucijanom so vso noč drhtelet mišice. Zjutraj se je še dodatno ohladilo in edina rešitev je bila, da smo vstali, ko je bilo še temno, in da smo tekali okrog tabora. Vse okoli nas je bilo zmrznjeno in slana je prekrila pokrajino. Malo višji vrhovi gora so bili pod snegom. Zima je najavila svoj prihod in nas opozorila, da je narava tam kruta in ne prizanaša. Preživijo samo najboljši in najboljše pripravljeni.

Sibirec ni Evropejec

Odjahali smo in med potjo že nekoliko slabe volje ter lovsko otopeli oprezali za sr-

Vse v enem: naša spalnica, kuhinja in dnevna soba s predprostorom, če je bilo lepo vreme.

njaki. Zelo daleč, najmanj 500 m pred nami, sem nenadoma opazil belo liso in kmalu tudi, da se je premaknila. Potem sem se še z daljnogledom prepričal, da ima žival na glavi tudi rogove. Povrh vsega bi bil tudi že skrajni čas, da bi uplenili vsaj enega sibirskega srnjaka, po katerega smo prišli tako daleč v tiste nenaseljene planine. Vse razmišljanje in priprave na zalaz so mi pospešile krvni obtok, da me je ogrelo, čeprav sem bil še vedno moker. Z vodnikom sva privezala konja in se previdno odpravila na zalaz. Srnjak je bil še daleč in kar dve dolini sta bili med njim in menoj. Previdno sva se mu bližala in nekako sem izgubil občutek za čas in prostor. Skoraj sem že obupal, ko je nenadoma pred nama na nasprotnem bregu skočil iz trave srnjak in jo ucvrl proti vrhu. Jezen in presenečen sem na hitro pomeril za srnjakom in sprožil. Strel je zagrmel in presekalo večno tišino gora. Srnjak pa je nemoteno tekel naprej do vrha grebena. Tam, kjer bi se vsak pošten evropski srnjak vsaj za trenutek ustavil in pogledal nazaj, je le še izginil na nasprotno stran grebena. O, za koliko naših srnjakov je bil kratek postanek usoden! Čez čas se je že pojavil kot bela premikajoča se lisa na naslednjem bregu. Še vedno je tekel, kot da se sploh ne ne bo nikoli več ustavil. Moj lovski vodnik, Torkar, se je na poti proti taboru neznansko jezil name, ker sem zgrešil. Streljal sem vendar na razdaljo 245 m, brez naslona, zato nisem imel najmanjše slabe vesti zaradi zgrešenega strela. On pa je še kar godrnjal in mi kazal, da imam vendar puško s strelnim daljnogledom in da bi zato vendar moral zadeti. Jezen sem mu ponudil puško in mu predlagal, naj še on poskusi srečo in dokaže svoje lovske sposobnosti. Oči so se mu zasvetile od sreče, saj je imel verjetno prvič v roki spodobno lovsko orožje z daljnogledom. Z veseljem se je odpravil na zalaz srnjaka, ki sva ga opazila v daljavi.

Sam sem nejevoljen ostal pri konjih, da ga ne bi motil. Kmalu sem zaslišal strel in nato še enega in potem se je vrnil moj Torkar, lovski vodnik. Zelo slabe volje. Očitno jezen sam nase in brez plena. »Dobro, sedaj sva si 1 : 1,« sem pokazal in sva bila zopet prijazna drug z drugim.

Po najini vrnitvi v tabor smo pospravili in šli naprej.

Ponoči se je okoli nas razvila prava romantika. Nebo je bilo posuto z zvezdami, luna je lezla navzgor in osvetljevala slano na travniških bilkah. V zmrznjenih kapljicah je odsevala čarobna svetloba. Mraz je bil. Okoli polnoči sta na bližnjem vrhu zatulila dva volkova, da nam je kri hitreje pognalo po žilah. Počasi sem odgrnil vrata šotora in pomolil glavo ven, da bi kje opazil nočnega kalilca miru. Puško sem imel vso mrzlo pripravljeno na strel. Pretemno je bilo, da bi kaj videl, pa tudi

Je še kje narava tako drzno in divje oblikovana v popolno lepoto?

mraz me je takoj potisnil nazaj v toplo spalno vrečo.

Začelo je mrzlo pihati in jutro je bilo ledeno, oblaki so se podili nad nami. Šele opoldanski žarki so nas malo ogreli. Tudi tisti dan nam Diana ni namenila lovske sreče. Zvečer smo se dogovorili, da se bomo naslednji dan vrnili v

dolino, nazaj v civilizacijo. Mraz je bil, kruha nam je že zdavnaj zmanjkalo, tudi smirne nismo imeli več. In z Lucijanom sva bila trdno prepričana, da sva doživela dovolj.

Dolga pot nazaj je bila utrjevanje doživetega, obogatena z novimi izkušnjami v jahanju. Mokra obleka in dolgo jezdenje sta pustila krvave sledove na najinih stegnih in boleča kolena. Za oba, nevarjena naporov in neudobja, je bila to huda preizkušnja. Sedem dni lova na visokem pogorju Kazahstana, v bližini Kitajske, nad veliko Kazahstansko stepsko puščavo, v neposredni bližini Kazahstanskega slanega jezera, ki je veliko kot morje, in se na obzorju staplja z nebom, nama je minilo kot v sanjah neresničnosti. Počasno guganje po brezmejnih planinah v trdem sedlu na konjskem hrbtu in naravna tišina, ki v tisti pokrajini prepoji telo in duha, se zasidra v človeka. In tega se nikoli več ne znebiš. Vsi razkošni razgledi z vrhov nepreglednih bazaltnih gorskih gmot me bodo spremljali vedno in povsod. Vem, da lepše ne more biti; lahko je samo drugače ...

Ko sem naveličan vsakodnevnih naporov civilizacije, se v spominih vrnem v osamljene kazaške hribe in podživljam sedem dni svobodnih lovskih pohodov v konjskem sedlu, tesno povezan z dobrimi ljudmi in naravo. Še bi se vrnil tja!

Živo Bobič

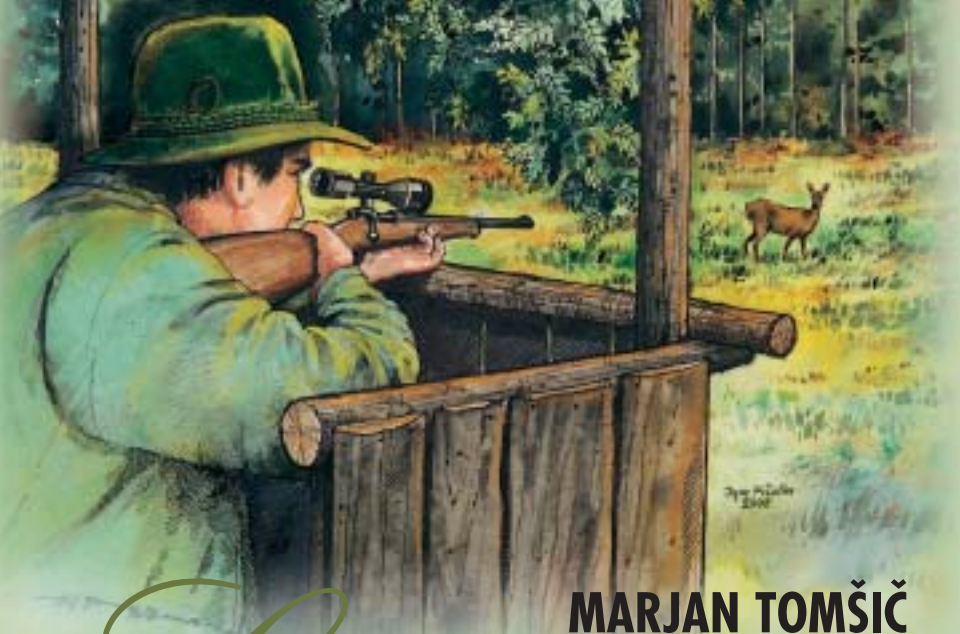
Pogled obstane na posnetku, domišljija dobi krila, duša se napoji ...

Ali ste kdaj pomislili, koliko ur v svojem življenju prespimo in koliko ur presanjamo in da torej v sanjah oziroma v spanju živimo neko drugo, drugačno življenje, ki pa je z budnim vendarle skrivnostno povezano in usodno prepleteno. Oba svetova: budni in sanjski vplivata drug na drugega in sta povezana bolj, kot si to upamo priznati. In kot to sploh lahko razumemo. Sicer pa, priznajmo si, da sanj sploh ne razumemo in prav tako ne razumemo mnogo od tega, kar se nam zgodi v budnem stanju. Sploh se tu pojavlja zanimivo vprašanje, namreč: Kateri svet je bolj resničen: tisti iz sanj, ali ta, ki ga živimo z odprtimi očmi?

No, čas je, da neham razglabljati in da vam začnem pripovedovati zgodbo, kako so se mi sanje na čudežen način prepletle z resničnostjo oziroma, kako se je resničnost odzrcalila v sanjah.

Nekega zgodnjega jutra sem se prebudil ves preplašen in zmeden. Sanjalo se mi je namreč nekaj, kar ni bilo v skladu z mojo lovsko etiko, pač s tem, kar sicer doživljam na lovu. Lovec sem, in to bolj slab. Ko pohajkujem s puško po gozdovih, me privlači vse, le divjad ne. No, rad opazujem srne in jelene, zajce, jerebice, divje svinje, medveda, veверице, polhe ... skrit na visoki opazovalnici ali pa v grmovju in za kakim drevesom. Ko pa bi moral katero od živali upleniti, me zagrabit tak odpor in strah, da se mi začne puška tresti v rokah. Potem pač vem, da bom zgrešil, in navadno sploh ne sprožim. Nekateri lovski kolegi se mi posmehujejo, eni se prav norčujejo iz moje lovske bojazljivosti. Toda tako pač je, takšen sem. Zdaj bo morda kdo vprašal, zakaj sem sploh postal lovec, kako sem sploh zašel med zeleno bratovščino. Kaj jaz vem, kar tako, se je pač zgodilo. Pregovoril in v ta svet me je zvabil prijatelj, moj sošolec. Ker sem že prej veliko planinaril in pohajal po naravi, skoraj ni minil dan, da se ne bi kje klatil, sem si pač rekel: »No, ja, pa naj bo, saj sem tako v gozdu bolj doma kot v svoji hiši.« Vidite, tako sem postal član lovske družine. Lovec formalno, ne pa tudi dejansko.

Prav zato so me sanje, ki sem jih doživel tisto noč, tako zelo vznemirile. Sanjalo se mi je namreč, da sem bil na Črni rebri in sem tam, kot ponavadi, ždel v utici, gor visoko v rogovili mogočnega hrasta. In takrat se je zgodilo, da je na jaso pristopicala mlada in vitka srna. Srnica pač. Toda v sanjah je bila srna drugačna od tistih iz stvarnega sveta. Zagotovo je bila drugačna, kajti nenadoma me je preplavila vročina in zgrabila

MARJAN TOMŠIČ

Sanje

me je taka divja lovská strast, da sem se začel potiti in drgetati. Pa sem storil, česar v budnem stanju sploh ne bi mogel. Puško sem naslonil na ograjo in se tisti hip čisto umiril. Vzel sem jo na muho, kot se temu reče, in z vso gotovostjo sem vedel, da jo bom zadel in da bo takoj mrtva, torej moja. Roka je bila mirna, noge se niso tresle, nobenega strahu ni bilo v meni, le strast, tako vroča in divja strast, kot je do tistega trenutka še nisem doživel. No, priznam: užival sem v tistem merjenju, ciljanju in tudi priznam, da sem živalco hotel ubiti, jo na vsak način »podreti«. Tako je bilo sanjah in tega ne bom prikrival. Tam na preži sem bil 'ta pravi' lovec. Ves vročičen, a vseeno popolnoma zbran in z eno samo, ogromno željo: zadeti in ubiti lepotico.

Meril sem, meril in ko sem se odločil, da sprožim, se je srna nehala pasti, dvignila glavo in me pogledala. O, ti moj sveti Hubert, kako me je pogledala! Zvedavo, koketno izzivalno, celo malce posmehljivo. Kot da bi hotela reči: »No, ti kar sproži! Ubij me, saj komaj čakam, da me ubiješ!« Resnično vam povem, točno to je bilo v njenem pogledu. Moj odziv na takšno njeno spogledovanje s smrtjo je bil, da me je hipoma preplavila jeza in sem si rekel, takole v mislih:

»Eh, le izzivaj. Še malo, pa boš ležala na tleh in boš moja! Moja in samo moja!«

Potem pa se je zgodilo nekaj nenavadnega. Puška se ni sprožila. Preprosto se ni. Pritiskal sem na petelina, pa nič. Tiho sem preveril zaklep, vse je bilo v redu, ko pa sem hotel sprožiti, spet ni bilo nič.

Srna je dvignila glavo in me radovedno, celo nekako spodbudno opazovala. Zdelo se mi je, kot da me sprašuje: »No, ali bo kaj?«

Stopicala je sem in tja in se mi povsem približala. Pomislite, stala je pod lovsko prežo, gledala je vame in me zapeljevala s svojimi lepimi očmi. Saj vem, da se čudno sliši oziroma bere: zapeljevala. A vendar je bilo tako. Izzivala me je.

Odložil sem puško in ji zaklical z višine: »Ej, da vidimo, kdo se bo komu smejal in kdo bo koga imel za norca!«

Začel sem se spuščati. Spotoma sem sprostil zaponko, ki je varovala lovski nož. Sploh ne vem, zakaj sem to storil, saj sem vendar vedel, da me srna ne bo čakala, ujeti pa je tudi ne bom mogel, saj je stokrat urnejša od mojih nog.

Hitel sem in spotoma pogledoval dol. Srna me je videla, a ni zbežala. Gledala me je z dvignjeno glavo in spet se mi je zdelo, kot da se mi posmehuje in odkrito izziva.

Skočil sem na tla in šele takrat se je lepa žival pognala v beg. Toda ni zbežala med drevesa in se ni skrila v grmovje. Z neznansko ljubkimi skoki se je umaknila na rob jase in obstala tam. Nisem mogel verjeti svojim očem! Stala je tam, vsa lepa, elegantno vitka in me – čakala. Povlekel sem nož in se ji začel počasi bližati. V meni je bila strast jamskega lovca in ena sama, ogromna želja: jo zgrabiti, jo ubiti. Ubiti!

Za hip me je v sanjah prešinilo: »Urban, pa kaj je s tabo? Saj to nisi več ti, zdaj je v tebi nekdo drug. Obnašaj se tako kot oni divji Berto. Ves penast si od želje po ubijanju. Pa kako je to mogoče? Kaj takega se ti še ni zgodilo! Ubijalsko slo si vedno obsojal, zdaj pa je v tebi natančno takšna, kakršno si opazoval pri Bertu in pri tistem Casa biancu. Urban, Urban, kaj se dogaja s tabo?«

Ko sem se srnici približal na tri metre, o ti preljuba Diana, šele takrat sem videl, kako je živalca lepa. Lepa kot gozdna vila, lepa kot ženska. Hm, zanimivo, vidite, zapisalo se mi je: Srnica je bila lepa kot kakšna mladenka.

Onemel sem in ničesar si nisem želel bolj, kot da bi jo zabodel, da bi jo ubil. Prav ta beseda: ubil. Ubiti za vsako ceno, na vsak način!

Bližal sem se ji počasi, počasi. Centimeter za centimetrom. Previdno in zatrotiško. Prešinilo me je: Pa saj to ni mogoče! Ta žival me kar čaka. Gleda me z velikimi, svetlimi očmi in me kar čaka.

Čisto sem se ji približal. Čakala me je, ni zbežala. In potem sem naredil nekaj norega, nekaj, kar je mogoče le v sanjah. Z levo roko sem jo objel okoli vitkega vratu, z desnico pa sem zamahnil z vso močjo v predel prsnega koša, kjer sem slutil njeno srce. Jecnil sem: »Aha, zdaj si pa moja!«

Toda, gorje! Preden je konica noža dosegla njeno svilenko kožo, je srna izginila. Kar upihnila se je, preprosto je ni bilo več in nož je sunil v prazno, v zrak, v veje cvetočega ruja.

Bil sem tako presenečen, da sem kar kleknil in šlo mi je na jok. Jeza zaradi neuspeha se je mešala z neko nedoumljivo in globoko žalostjo, iz katere je prihajal jok, ki sem ga komaj zadrževal.

Vstal sem in se skušal sprijazniti s porazom, toda tedaj sem jo spet zagledal. Stala je na drugem koncu jase in me pogledovala. Prav vedel sem, da me spet izziva, da se mi posmehuje, a hkrati tudi vabi. Skoraj slišal sem jo, kako mi prigovarja: »Daj no, pridi, kaj čakaš? Pohiti, dokler sem se še pripravljena igrati s tabo. Da, tudi umreti zate. Daj no, pohiti!«

Kar stekel sem in spet se je ponovilo enako; ko sem jo z levico objel okoli vratu in zamahnil z nožem, je spet izginila. Upihnila se je kot sveča. Spet sem čutil v sebi divjo strast in željo po ubijanju, tisto čustvo, ki mi je bilo doslej povsem neznano. Ta želja, ta pohotna želja: jo zabosti naravnost v srce, ubiti, jo prav zares ubiti, kajti šele potem bo moja, zares moja in samo moja!

Tako se je igrala z mano kar nekaj ur. V zvoniku oddaljene cerkvice Marije Device je odzvonilo poldne, ko sem jo z levico spet držal okoli vratu in ko sem spet z divjo strastjo zamahnil proti njenemu telesu. In takrat se je zgodilo! Ni se umaknila, ni odskočila, ni izginila. Čutil sem, kako se je nož zaryl v prsni koš in vedel sem, da sem jo zadel naravnost v srce. Kleknila je, me milo pogledala, v očeh so se ji zasrebrile velike solze, v njih sta

se zrcalili bolečina in žalost. Ti moj bog, kako velika in kako neizmerno globoka žalost.

Ko se je zgrudila, sem pokleknil k njej, ji dvignil glavo, jo položil na kolena in začel, pomislite, začel neutolažljivo jokati. Ni besed, da bi vam opisal, kako strašno me je bolela njena smrt. Vzelo mi je sapo, v prsih sem začutil tesnobo. Tudi ostro, pekočo bolečino; kot da je nož zadel moje in ne njeno srce. Bilo mi je neznansko žal, da sem to storil. In to jaz, ki sem bil kot lovec zadnji med zadnjimi, najslabši, sploh nikakršen lovec in ki v vsem svojem lovskem stažu nisem uplenil niti ene živali.

Prebudil sem se z ogromno žalostjo, obžalovanjem in bolečino, ki sem jo čutil še dolgo po prebujenju. In le-to sem se spraševal: »Urban, kako si mogel? Le kako si mogel ubiti krhko bitje? Le kako? Pa tako milo te je gledala, tako ljubeče, tako predano, tako zaupljivo ... Ti pa jo zabodeš, in to storiš z vso ubijalsko strastjo. Urban, Urban, le kako si mogel storiti nekaj tako groznega? Pa kri, ki se je topla in lepljiva pocedila po tvoji roki in je kapljala na travo, da je bila potem vsa trava rdeča, kri pa ni in ni nehala teči iz njene rane. Ona pa, se spominjaš Urban, te je le gledala, gledala tako žalostno, a vendar zaupljivo, vdano, celo ljubeče in ... in ... odpuščajóče.«

Take sanje so hodile za mano še dolgo, dolgo. Moral je miniti en cel mesec, da so zbledele.

Vidíte, to so bile sanje. Le kdo bi jih razumel? Izpovedal sem se prijatelju, šel sem celo k spovedi. To sem moral narediti, kajti občutek krivde za umor nebogljenega bitja, storjen v sanjah, je bil tako hud, da sem izgubljal notranji mir in sem se ponoči prebujal ves poten in drgetajoč. Pater, kateremu sem izpovedoval greh, je pozorno poslušal in kimal. Ko sem končal, se je nagnil naprej, me prijel za roko in mi skoraj zašepetal: »Urban, potolažite se. Nič takega niste storili. Sanje so pač sanje. So kakor mana, ki je padala Izraelcem v puščavi. Izpuhtela je, preden se je zasvitalo tretje jutro. Jaz vam sicer dajem odvezo, toda po mojem in Božjem uvidu niste storili nič hudega.«

»Ampak ta strast, to uživanje v ubijanju samem ...« sem hlupal.

»Sanje pač, Urban, sanje. Kdo bi jih razumel? Nekaj vam gotovo sporočajo. Toda, kot veste, je sanje skoraj nemogoče zanesljivo razložiti. Obstajajo božji darovi: dar prerokovanja, dar poznavanja duhov, recimo, ali pa dar ozdravljanja. In tako obstaja tudi dar razlaganja sanj. Jaz ga gotovo nimam. Vem pa, in to z vso gotovostjo, da pred

Bogom nimate krivde za dejanje, ki ste ga storili v sanjah!«

Njegove besede so me nekoliko pomirile. Bolj ko je čas mineval, bolj sem pozabljal na tisto morečo in divjo noč.

Sanj dolgo nisem razumel. Njihova skrivnost se mi je razodela mnogo let pozneje, in to v trenutku, ko sem najmanj mislil nanje. Bil sem na otoku Silbi, sprehajal sem se ob morju in na dnu zagledal veliko hobotnico. Neznansko počasi se je pomikala proti svojemu plenu, proti veliki, meni neznani ribi. Počeni sem, da bi laže opazoval njeno lovsko taktiko. Zanimalo me je tudi, ali ji bo uspelo preslepiti ribo, ki je bila z repom obrnjena proti njej. Hobotnica se je premikala skoraj neopazno. Ko je bila dovolj blizu, ko se mi je zdelo, da se že pripravlja na bliskovit napad, je nekaj švistnilo mimo mojega ušesa in naslednji hip se je že zgodilo: hobotnico je zadela harpuna ribiča, ki je stal za mano in ki ga prej nisem opazil. Vse se je zgodilo v nekaj sekundah. Ribič je z odločnim gibom desnice potegnil harpuno iz vode in prav predme je »compnila« hobotnica, prebodena, divje se zvijajoča.

Tedaj me je prešinilo in spomnil sem se svoje žene Helene in tistega trenutka neke najine predporočne noči, ko sem med prsti začutil mezenje njene krvi; preplavila me je panika, celo groza. Jecljaje sem izdaval skozi stisnjeno grlo:

»Oprosti, nisem vedel!«

»Si mislil ... « je odšepetala.

»Ja, bil sem prepričan.«

»Da sem jih imela pred tabo vsaj en ducat, a ne?!« se je zahihitala.

Pokimal sem.

Ja, v to sem bil prepričan. Seveda, ko pa je bila tako živahna, družabna, temperamentna, tako radoživa, pač takšna veseljakinja in žurerka ...

Na, kdo bi si bil mislil! In zdaj to, no, to presenečenje. Ta njena nedolžnost! In kri, ki ji ni nehala teči. Koliko krvi! Komaj sva jo ustavila.

Potem je sedela na postelji, z užitkom kadila cigareto, puhala dim in se smehljala. Rekla je:

»Tudi ti si me presenetil. Nisem slutila, da se v tebi, ki si zmerom zadržan, tih, molčeč ... skrivajo takšne strasti.«

Puhnila je dim v lunino noč in vzdihnila: »No, tudi to je zdaj za mano. Končno.«

Objel sem jo z levico okoli vratu, z desnico okoli golega pasu in se smehljajal.

»Eh, sanje ...« sem rekel.

Ni me razumela. Šepetala je: »Ja, sanje. Vse so le sanje. Tudi tole, kar se dogaja z nama prav zdaj, so le sanje v budnem stanju. A ne, Urbanček moj?«

Fot. M. Rovšek - Diana

Kranjska planina

Kandidati za izvolitev v organe LZ Slovenije

Na kandidacijskih konferencah, ki so bile od 8. do 23. 9. 2005 v vseh 18 volilnih okoliših, so starešine LD in predsedniki območnih lovskih zvez ali njihovi pooblaščeneci izbrali naslednje kandidate, ki bodo napisani na kandidatni listi za izvolitev predsednika, podpredsednika in organov LZS na bližajočem se volilnem občnem zboru LZ Slovenije.

Na kandidatni listi za **predsednika LZ Slovenije** so predlagani naslednji trije kandidati (po abecednem redu):

1. SREČKO KROPPE, rojen leta 1962, stanujoč v Mariboru, zaposlen pa v Ljubljani. Ima VIII. stopnjo izobrazbe, je mag. kadrovsko-izobraževalnih znanosti, član LD Kog (ZLD Ptuj - Ormož). Poleg lovskega izpita ima tudi lovskočuvajski izpit. Njegova kandidatura je bila potrjena na kandidacijskih konferencah v 8. volilnem okolišu (Maribor) in 16. volilnem okolišu (Ptuj - Ormož). Evidentiran je bil v naslednjih LD: LD Kog (ZLD Ptuj - Ormož), LD Pobrežje, LD Starše, LD Rače in LGB Dravsko polje (vse iz LZ Maribor).

2. BOJAN LEPIČNIK, rojen leta 1957, stanujoč v Litiji, zaposlen v Ljubljani. Ima VII. stopnjo izobrazbe, je univ. dipl. upravni organizator, član LD Šentvid pri Stični (ZLD Ljubljana). Njegova kandidatura je bila potrjena na kandidacijskih konferencah v 1. volilnem okolišu (Bela krajina) in 7. volilnem okolišu (Ljubljana). Evidentiran je bil v naslednjih LD: LD Šentvid pri Stični (ZLD Ljubljana), LD Gradac, LD Dragatuš, LD Adlešiči, LD Sinji Vrh, LD Metlika, LD Loka, LD Črnomelj in LD Suhor (vse ZLD Bela krajina).

3. BRANKO ZLOBKO, rojen leta 1958, stanujoč v Kočevju, zaposlen v Ljubljani. Ima VII. stopnjo izobrazbe, vojaško akademijo, je član LD Banja Loka - Kostel (ZLD Kočevje). Njegova kandidatura je bila potrjena na kandidacijski konferenci št. 5 (Kočevje), evidentiran pa je bil v naslednjih LD: LD Banja Loka - Kostel, LD Mala gora, LD Velike Lašče in LD Dolenja vas (vse ZLD Kočevje).

Na kandidatno listo za **podpredsednika LZ Slovenije** so predlagani naslednji kandidati (po abecednem redu):

1. Anton Križ, rojen leta 1947, stanujoč v Kočevski Reki. Ima VII. stopnjo izobrazbe, je univ. dipl. obramboslovec, član LD Osilnica (ZLD Kočevje). Njegova kandidatura je bila potrjena na kandidacijski konferenci št. 5 (Kočevje), evidentiran je bil v LD Osilnica (ZLD Kočevje).

2. Dušan Leskovec, rojen leta 1953, stanujoč v Mislinji. Ima VII. stopnjo izobrazbe, je univ. dipl. inž. gozdarstva, je član LD Slov. Gradec (Koroška LZ). Poleg lovskega izpita si je pridobil tudi naziv lovski tehnik (mojster). Njegova kandidatura je bila potrjena na kandidacijski konferenci št. 18 (Koroška), evidentiran je bil v LD Jamnica - Prevalje (Koroška LZ).

3. Marjan Malek, rojen leta 1955, stanujoč v Staršah pri Mariboru. Ima VI. stopnjo izobrazbe. Je pravnik NZ, član LD Starše (LZ Maribor). Poleg lovskega izpita si je pridobil tudi naziv lovski mojster. Njegova kandidatura je bila potrjena na kandidacijski konferenci v 8. volilnem okolišu (Maribor), evidentiran je bil v LD Starše (LZ Maribor).

Na kandidatno listo za **člane UO LZ Slovenije** so v posameznih volilnih okoliših predlagani naslednji kandidati:

– v volilnem okolišu št. 1 (Bela krajina):

1. Anton Vrščaj

2. Janez Videtič

– v volilnem okolišu št. 2 (Celje):

1. Janez Pavel Marin

2. Milan Cajner

– v volilnem okolišu št. 3 (Gorenjska):

1. Branko Žiberna

2. Anton Šubic

– v volilnem okolišu št. 4 (Idrija):

1. Bojan Breitenberger

2. Marjan Brus

3. Jože Rupnik

– v volilnem okolišu št. 5 (Kočevje):

1. Miloslav Vuković

2. Branko Dejak

3. Črtomir Vilhar

– v volilnem okolišu št. 6 (Koper):

1. Andrej Sila

2. Franko Križman

3. Danilo Perdec

– v volilnem okolišu št. 7 (Ljubljana):

1. Vojko Šemrov

2. Janez Petek

3. Edo Veselko

– v volilnem okolišu št. 8 (Maribor):

1. Brane Kurnik

2. Dušan Postrak

3. Štefan Cmrečnjak

Volilni okoliš	Udeležba na kandid. konferencah.	Za NO LZS	Za častno razsodišče LZS
1. Bela krajina	90 %	Franc Jakljevič	Slavko Dragovan
2. Celje	25 %	Peter Habjan	–
3. Gorenjska	72 %	Iztok Špolar	–
4. Idrija	88 %	Martin Kolenc	–
5. Kočevje	94 %	Božidar Kovačič	Evgen Ivanc
6. Koper	79 %	–	Bojan Križman
7. Ljubljana	59 %	Ivan Petek	–
8. Maribor	59 %	Stane Petar	–
9. Notranjska	92 %	Mirko Urbas	Drago Mazi
10. Post.-Bistriški	81 %	Dušan Simčič	Aleksander Dekleva
11. Gorica	31 %	Jakob Čeferin	Andrej Ferlinc
12. Novo mesto	91 %	Andrej Eršte	–
13. Posavje	65 %	Anton Podgoršek	Teodor Oršanič
14. Prekmurje	100 %	Štefan Makoter	Jožef Seršen
15. Prlekija	89 %	–	–
16. Ptuj - Ormož	80 %	Milan Emil Masten	Boris Kočevar
17. Zasavje	76 %	Iztok Hafner	–
18. Koroška	85 %	Jože Potočnik	Viktor Seidl
Skupaj	Povpr. 75 %	16 kandidatov	10 kandidatov

– v volilnem okolišu št. 9 (Notranjska):

1. Edvard Lenarčič

2. Vinko Otoničar

3. Janez Suštaršič

– v volilnem okolišu št. 10 (Postojna - Bistrica):

1. Franc Keš

2. Stanislav Dolenc

– v volilnem okolišu št. 11 (Gorica):

1. Dušan Jug

2. Aleksander Petrič

3. Samo Valič

– v volilnem okolišu št. 12 (Novo mesto):

1. Franc Jarc

2. Vincenc Opalk

– v volilnem okolišu št. 13 (Posavje):

1. Aleš Ilc

2. Vinko Volčanjek

– v volilnem okolišu št. 14 (Prekmurje):

1. Aleksander Beer

2. Ludvik Rituper

3. Arpad Köves

– v volilnem okolišu št. 15 (Prlekija):

1. Janko Kralj

2. Stanislav Lintevalner

– v volilnem okolišu št. 16 (Ptuj - Ormož):

1. Emilijan Trafela

2. Vlado Kovačič

– v volilnem okolišu št. 17 (Zasavje):

1. Ivan Malešič

2. Franc Trebušak

– v volilnem okolišu št. 18 (Koroška):

1. Jožef Grah

2. Anton Navodnik

Na kandidatno listo za **člane**

NO in častnega razsodišča pri

LZ Slovenije so po volilnih oko-

liših predlagani kandidati (*glej preglednico*).

Podatki s kandidacijskih konferenc so temelj za pripravo volilne liste z volitev vseh organov LZS, kot to določa 13. člen Poslovnika o evidentiranju, kandidiranju in volitvah v organe LZS.

Prof. Branko Vasa,
predsednik Kandidacijske komisije LZS

Ob koncu projekta Life I odprt Informacijsko-izobraževalni center o medvedu (Gozdna hiša Mašun)

Ob sklenitvi projekta **Life – Ohranitev velikih zveri v Sloveniji – Faza I (Rjavi medved)**, so predstavniki Zavoda za Gozdove in agencije Pristop, d. o. o., sklicali novinarsko konferenco v novi Gozdni hiši na Mašunu, novem Informacijsko-izobraževalnem centru pod Snežnikom, ki so jo tisti dan predali namenu. Ob tej priložnosti so predstavnike medijev podrobno seznanili s potekom in rezultati projekta, ki je potekal **od septembra 2002 do avgusta 2005**. Končno poročilo projekta, ki ga nosilci pripravljajo (pripravljamo ga tudi za objavo v prihodnji številki Lovca), bo predvsem podoben načrt za udejanjanje Strategije o ravnanju z medvedom v Sloveniji, ki jo je vlada sprejela

že 24. 1. 2002 in leta 2004 k njej sprejela še Akcijski načrt.

O poteku projekta so spregovorili **Andrej Kermavner** (direktor Zavoda za gozdove Slovenije), **Anton Smrekar**, vodja postojnske OE ZGS, **Miha Marenče ml.**, kordinator projekta, **Marko Jonozovič**, vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo ZGS, mag. **Jana Vidic**, podsekretarka na MOPE, in mag. **Klemen Jerina** z Biotehniške fakultete.

Čeprav smo projekt že podrobno predstavili v Lovcu, 5/2003, str. 232, ponovimo, da je bil nosilec projekta Zavod za gozdove Slovenije, pri projektu pa so sodelovali: obe resorni ministrstvi – MKGP in MOPE – Biotehniška fakulteta (Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire), Sklad RS kmetijskih zemljišč in gozdov, Lovska zveza Slovenije, Oikos, d. o. o., in Pristop, d. o. o. Sredstva za izvedbo projekta je v 75 % prispevala Evropska skupnost, 16 % je prispevala MOPE, 9 % pa preostali partnerji v obliki svojega dela. Projekt, ki je stal skupaj 607.822 €, je nadzorovala EU. Trikrat so jih obiskali nadzorniki in enkrat zunanji nadzornik iz Italije.

Partnerji so na podlagi že omenjene Strategije upravljanja z medvedom v Sloveniji pripravili projekt, s katerim naj bi v prihodnosti spodbudili ustrezne načine dolgoročne ohranitve in vzdrževanja medveda ter njegovega okolja v Sloveniji. Pomembna naloga projekta je bila kar največ prispevati k sobivanju med medvedom in človekom. Kot je povedal vodja projekta M. Marenče, so pripravili konkretne aktivnosti, s katerimi so bolj spoznali medveda in iskali rešitve v prostoru, ki naj bi pokazale ustrezne smernice za ustreznejše upravljanje z našim delom populacije medveda tudi po sklenitvi projekta. Predloge in ugotovitve so že prenesli na institucije in organizacije, ki skrbijo za upravljanje s populacijo medveda pri nas, kajti projekt je bil p0oleg analiz in študij na nacionalnem in lokalnem nivoju ves čas usmerjen tudi v reševanje konkretnih razmer na terenu. Ni odveč poudariti, da se je v projektu izkazala nujnost čezmejnega sodelovanja. Zato so organizirali več čezmejnih srečanj in posvetov o skupnem upravljanju s populacijami vseh treh velikih zveri. Predstavniki Slovenije in Hrvaške so se že dogovorili za medsebojno sodelovanje in za enotno obravnavanje populacije

medveda, kar si pravzaprav delita obe državi. Prav tako so osnovali celovito spremljanje gibanja populacije medveda in njihovo preštevanje po dopolnjeni metodi, vzpostavili so tudi mrežo stalnih mest za preštevanje. Letos je, npr., potekalo štetje medvedov aprila in maja, opravljen pa je bil tudi oktober. Kot je povedal K. Jerina z BTF, so pri obeh akcijah petim medvedom (trem medvedom v LPN Jelen – Snežnik in dvema v LPN Medved – Kočevje) namestili najodobnejše GPS ovrtnice za telemetrično spremljanje. Ker je spremljanje s to metodo natančnejše, pričakujejo, da bodo zbrali še več natančnejših podatkov o aktivnostih medvedov, ki bodo bistveno več prispevali k boljšemu poznavanju medveda in posledično k uspešnejšemu upravljanju z medvedi pri nas. Določili so tudi, kje naj bodo »mirne cone« (predvsem okolica brlogov, pomembnih prehodov, mest za prehranjevanje ipd.) namensko za medvede in kjer naj ne bi sekali ter gradili gozdnih vlakov. Opravili so tudi konkretna dela za vzpostavitev takih con na travnikih v strnjanih gozdovih Snežnika in pri obnovi starih sadovnjakov na Kočevskem.

Na novinarski konferenci so

Povsem prenovljena Šircova hiša na Mašunu je postala Informacijsko-izobraževalni center o medvedu, ki ga bodo s pridom lahko izkoristile tudi naše vzgojno-izobraževalne ustanove.

renci je bila istega dne na Mašunu tudi slovesno odprta obnovljena **Gozdna hiša Mašun** (imenovana tudi 'Šircova hiša'), ki smo jo dolga leta gledali, kako žalostno propada. V skupni akciji sta jo obnovila Zavod za gozdove Slovenije in Gozdno gospodarstvo Postojna, ki sta solastnika stavbe in bosta tudi nadalje skrbela za namembnost hiše. Po zaslugi omenjenih je namreč hiša postala sodoben **Informacijsko-izobraževalni center pod Snežnikom**. Obiskovalcem bo predstavljal gozdove, dejavnost gozdarstva, lovstva in pestrost

popestrani s kulturnim programom, je poleg drugih spregovoril minister MOPE **Janez Poldobnik**, ki je tudi prerezal trak na vhodnih vratih in Gozdno hišo predal svojemu namenu. V vetrovnem in deževnem vremenu se je dogodka udeležilo precej vidnih družbeno-političnih posameznikov, pa tudi iz gozdarskih, lovskih in naravovarstvenih služb ter ustanov Slovenije.

Boris Leskovic

50 let LD Dobrovo

Lovska družina Dobrovo je že leta 2004 praznovala 50 let svojega obstoja. Dobro sodeluje z LD Sabotin, Anhovo in Kanal.

Lov je svet zase, je spomin na preteklost, čar sedanosti, pričakanje prihodnosti.

LD Dobrovo je pod naslovom 50 let delovanja organizirala več prireditev. Tako je bila 20. avgusta lani v gradu Dobrovo okrogla miza na temo Gospodarjenje z divjadjo v obmejnem območju. K strokovni in zanimivi razpravi so prispevali predsednik Skupščine ZLD Gorica **Edo Krašna**,

predsednik IO ZLD Gorica **Aleksander Petrič** ter predsednik za gojitev velike divjadi pri Lovski zvezi Slovenije ter predsednik za mednarodno sodelovanje pri ZLD Gorica **Dušan Jug**. Prisotni so bili tudi župan Občine Brda **Franc Mužič**, podpredsednik Kinološke zveze Slovenije in predsednik Lovskega kinološkega društva Gorica - Nova Gorica **Angel Vidmar**. Ker vemo, da divjad ne pozna meja, so se vabilu odzvali tudi italijanski lovci in njihovi lovski strokovnjaki. Prisotni so bili člani Slovenskega lovskega društva Furlanije - Julijske krajine - Doberdob ter njihov predsednik **Karlo Furlan**, predsednik Univerze v Vidmu z oddelka za biologijo **Stefano Filacorda**, predstavnik videmskega urada za varstvo naravnega okolja in divjadi Furlanije - Julijske krajine z Oddelka za lovstvo **Valerio Pitueli**, predsednik lovskega območja v italijanskih Brdih **Mario Leopoli**, predsednik lovskega območja vzhodnih Brd **Ferraro Domenico**.

V razpravi so pozornost namenili tudi problematiki, ki spremlja gospodarjenje na obeh straneh državne meje, s poudarkom na divjem prašiču in jelenjadi, ki se na novo naseljuje na tamkajšnjem območju. Ogledali so si razstavo LD Dobrovo v grajskih prostorih. Zanimiva je bila primerjava števila divjadi pred 50 leti in leta 2003. Povemo naj le, da je bil leta 1954 zabeležen odstrel 318 poljskih zajcev, lani pa le 12; pred petimi desetletji so odstrelili 138 fazanov, lani 22; leta 1954 niso uplenili nobenega divjega prašiča, ker jih tam preprosto ni bilo, lani pa kar 124. Pred petdesetimi leti tudi ni bilo nobenega jelena ali gamsa, medtem ko so lani uplenili po enega.

Na vetrovno jesensko soboto,

Foto: B. Leskovic

Predstavniki dnevnih medijev so končan projekt LIFE – Ohranitev velikih zveri v Sloveniji – Faza I – Rjavi mdved predstavili (od leve): Miha Marenče, Marko Jonozovič, Anton Smrekar, Andrej Kermavner, mag. Jana Vidic, mag. Klemen Jerina in Špela Polak.

predstavili tudi več poučno-informativnih publikacij (zloženki), ki so jih pripravili v okviru projekta ob sicer rednem izhajanju Novic o medvedu, ki so nas sproti seznanjale o poteku projekta Life. Prijetni in za vsakogar informativni sta brošurica *Na obisku pri medvedu* (dvojezična) in zložanka *Moja osebna izkaznica* (v treh jezikih) ter zložanka, ki ljudi seznanja o odškodninskem sistemu, če medvedi napravijo škodo na premoženju.

Po končani novinarski konfe-

živalstva na tamkajšnjem območju. V pritličju, ki ga upravlja ZGS, je tudi manjša multimedij-ska dvorana za predavanja, ogled filmov, razstave in tudi kulturne prireditve. Vsekakor ga bodo lahko s pridom uporabile vse naše vzgojno-izobraževalne ustanove. Center je opremljen tako, da se obiskovalci že ob vstopu ob stalnih razstavljenih primerkih in plakatih seznanijo z njegovo vsebino – pretežno seveda o medvedu in njegovem bivalnem okolju. Na slovesnosti ob odprtju centra,

Skupinski posnetek članov LD Dobrovo ob njihovi 50-letnici

Po uspešnem skupnem lovu LD Dobrovo, ko so uplenili kar 27 divjih prašičev.

6. novembra lani, pa so se člani LD Dobrovo zbrali pod velikim šotorom ob lovski koči na Koradi ter z bogatim programom proslavili svojo 50-letnico delovanja. **Goran Marinič**, starešina družine, je v pozdravnem govoru predstavil prehojeno pot, na katero so upravičeno ponosni, saj so dokazali, da je tudi na območju intenzivnega kmetijstva, kakršna so Brda, mogoč dober stalež divjadi.

V programu so sodelovali Moški pevski zbor Srečko Kumar iz Kojškega, Pihalni orkester Goriška brda, Mažoretna skupina Brda, harmonikar **Luka Konjedic** iz Imenja ter nazadnje še Ansambel Akord iz Spodnje Idrije. Za marsikaterega lovca je bila najlepši del prireditve podelitev priznanj in pohval ter spominskih daril ustanoviteljem in plaket sponzorjem ter gostom. Seveda nista manjkala niti bogat srečelov in pogostitev z lovskim golažem.

Edi Sirk

Na svoji zemlji

Eden od rezultatov dolgoletnega dobrega sodelovanja lovcev **LD Velike Lašče** s kmetovalci in drugimi uporabniki prostora je tudi ta da je domačin, **Janez Žnidaršič**, lovcem podaril gozdno parcelo pod najvišjim delom našega lovišča. Pametno gospodarjenje z omenjeno parcelo bo lovcem zagotavljalo dovolj lesa za gradnjo in vzdrževanje lovsko-tehničnih objektov v lovišču.

Prvo septembrsko soboto smo se velikolaški lovci prvič zbrali na delovni akciji na svoji novi parceli. Glasovi štirih motornih žag so vse dopoldne na daleč razglašali opravljanje prvega redčenja drogovnjaka, katerega rezultat je, poleg vzorno opravljenih gojitvenih del, tudi pridobitev nekaj lesa za postavitev in obnovo lovskih prež. Na robu parcele smo postavili manjšo hrastovo mizo s klopjo, ki bo lovcem, gobarjem, pohodnikom, konjenikom in še komu služila za krajši

Večina udeležencev »prve akcije na svoji zemlji« pri zadnjem dejanju. Od leve: Franci, kuharski mojster Ac z Brinom, Nina, Lojze, revirni vodja in organizator France, najmlajši udeleženec in bodoči lovec Gregor v družbi očka Tomaža in deda Alojza, Nejc in Tone z Asom. Miha, Vito in Roman so se žal izognili budnemu očesu fotoaparata.

oddih in občudovanje naše lepe narave.

Po končani »akciji« je naš pripravnik **Ac** vse udeležence pogostil z vrhunskim pasuljem, kakršnega smo nazadnje jedli, ko smo še nosili vojaško suknjo.

J. M.

Pod Kumom slovesno ob 60-letnici družine

Ob 60. jubileju **Lovske družine Podkum** je bila 3. septembra letos slovesnost pred lovskim domom v Podkumu. Obletnico so počastili predstavniki 15 lovskih družin iz ZLD Zasavje ter gasilski društvi iz Podkuma in Padeža, ki delujeta na območju njihovega lovišča. Praznovanju se je pridružilo tudi Športno društvo Podkum. Poleg domačih lovcev se je zbralo več kot 50 lovskih gostov, poleg njih pa še gasilci, športniki in drugi krajanji. Slavnostni govornik je bil starešina LD Podkum **Milan Repar**, ki je opisal LD Podkum, v

namenu. Vsa potrebna dela so lovci opravili prostovoljno.

Leta 1984 so ugotovili, da dom ne ustreza več zahtevam časa, zato so ga porušili in na njegovem mestu postavili sodobno stavbo. Poleg zadovoljevanja lovskih potreb imajo vrata odprta tudi za razne druge priložnosti, kot so krsti, sedmine in obletnice. Repar je poudaril, da si ga želijo še bolje izkoristiti, zato si prizadevajo za pridobitev vseh potrebnih soglasij za gostinsko dejavnost. V lovišču LD Podkum, ki se razteza na 2.800 hektarjih, je sprva prevladovala mala divjad, zdaj pa poleg poljskega zajca, lisice, kune, jazbeca in srnjadi lahko tod srečamo še jelenjad, muflona, gamsa, divjega prašiča in prehodno celo medveda. V lovišču imajo postavljenih 34 lovskih prež in 40 solnic.

Kmalu po ustanovitvi so podkumski lovci začeli navezovati prijateljske stike s sosednjimi lovskimi bratovščinami: LD Dobovec, LD Polšnik, LD Radeče in LD Dole pri Litiji. Z LD Dobovec prirejajo vsakoletno srečanje na Počivalnicah. Z vsemi

Člani LD Podkum tik pred slovesnim dogodkom

kateri je trenutno 35 članov. LD Podkum je 9. septembra 1945 ustanovilo 10 zagnanih lovcev ustanoviteljev. To so bili: **Alojz Čop, Karel Mercina, Ivan Vrtačnik, Jože Savšek, Miha Jamšek, Rudolf Potrpin, Drago Rupnik st., Franc Potrpin, Janez Martinčič in Fride Zupanc**. Prvi člani so bili tudi kmetje, zato jim ni bilo težko navezati primernih stikov z domačini. Po Reparjevih besedah je skrb za dobre odnose s prebivalci podeželskega okolja, kjer družina deluje, še vedno ključnega pomena. Deset let po ustanovitvi so se lotili gradnje prvega lovskega doma, ki so ga leta 1956 predali

sosednjimi LD in LD Gabrovka se izmenjujejo pri organizaciji vsakoletnega skupnega lova, skupaj pa se udeležujejo tudi jesenske Hubertove maše. V domačem okolišu LD Podkum dobro sodeluje z gasilskim društvom, osnovno šolo in župniščem.

Zgleden odnos do sosednjih LD je v svojem nagovoru pohvalil tudi predsednik ZLD Zasavje **Franc Trebušak**. Poudaril je pomen ohranjanja vrlin in vrednot enakopravnega povezovanja na vseh ravneh lovске organizacije. Po njegovem prepričanju je močna regionalna povezanost učinkovit ukrep proti centralizaciji slovenskega lovstva. Ob kon-

cu je članom LD Podkum zaželel še uspešno delovanje tudi v prihodnje. Takim željam se je pridružil še **Samo Vrtačnik**, predsednik Sveta Krajevne skupnosti Podkum. Zaželel jim je obilo lovskih radosti in da bi še naprej sodelovali pri aktivnostih v naši krajevni skupnosti.

Slavnostni del prireditve je znamenovala javna izročitev 13 priznanj LD Podkum in 12 odlikovanj LZS zaslužnim članom. Zaslužnim jih je izročil Franc Trebušak. Za popestritev uradnega dela prireditve so poskrbeli Dobovski rogisti, trboveljski Pevski zbor ZLD Zasavje in domača otroška gledališka skupina z igrice Lovsko življenje.

Družabni del se je začel ob zvokih domačega otroškega ansambla Črički in ob slastnem lovskem golažu. Nato je vse zbrane močan nalive opozoril, da se lovstvo dogaja predvsem v naravi. Lovci so se ji še enkrat uspešno prilagodili, saj so se pred dežjem umaknili v zavetje lovskega doma. Tam se je v veseli družini ob zvokih harmonike praznovanje nadaljevalo, tako da so lahko izvedli tudi srečelov.

Boštjan Grošelj

Divji prašiči, občasni obiskovalci

Lovišče **Lovske družine Bled** je značilno sredogorsko. Razprostira se od nadmorske višine 500 metrov pa vse do 1200 metrov jugovzhodnih obronkov Pokljuke. Nižinski del lovišča je gosto poseljen, zaradi česar so se občutno zmanjšale lovne površine. Posledica turistično razvitega kraja je zelo vznemirjeno lovišče zaradi sprehajalcev in kolesarjev, za planince pa se odpirajo vedno nove steze.

V lovišču živi parkljasta divjad vseh vrst, od velikih zveri se občasno pojavi medved, za prisotnost risa pa še ni zanesljivih podatkov. Glavna divjad je, kot v večini slovenskih lovišč, srnjad. V drugi polovici prejšnjega stoletja je bil prevladujoč način lova brakada. Stalež poljskega zajca je bil dokaj velik, divjadi visokega lova, razen divjega petelina, tedaj lovci skoraj niso poznali. V sedemdesetih letih so v blejsko lovišče naselili muflona, pojavljati pa se je začela tudi jelenjad. Do konca 90. let je bila jelenjad opredeljena kot prehodna divjad, zato sta bila tudi gojitev in odstrel prilagojena temu. Od tedaj z

jelenjadjo gospodarimo tako kot v drugih območjih Slovenije, kjer je zastopana, le da je krmiljenje omejeno.

Populacija muflonov se je od prve naselitve naprej ob intenzivnem krmiljenju in pomoči lovcev v visokem snegu dobro razvijala in postopoma osvajala nova območja. Zadnjih nekaj let ta neavtohtona divjad ne spreminja več svojih navad in terenov, opaziti pa je občutno zmanjšanje številčnosti. Načrt odstrela muflonov, ki ga pripravi Zavod za gozdove Slovenije, LD že nekaj let ne dosega več, čeprav smo ga v minulih letih uresničili z lahkoto. Na predelih lovišča, ki so ga osvojili mufloni, poteka meja s Triglavskim narodnim parkom. Ker gospodarijo z eno populacijo divjadi, je v lovišču LD Bled številčnost zelo odvisna od politike gospodarjenja in splošnega odnosa do muflonov v parku.

Pri nas je divji prašič značilna prehodna divjad. Čeprav se v

zadnjem času intenzivno širi v Sloveniji in drugod, pa tega ni opaziti v blejskem lovišču. Tako kot že desetletja nazaj se tudi v zadnjem obdobju pojavljajo posamezne živali le vsakih nekaj let. Očitno prehrabne možnosti ne zadoščajo potrebam te relativno nezahtevne in prilagodljive vrste. Ob vsakem pojavu divjih prašičev pa je opaziti več škode, navadno na istih rovtih in pašnikih. Razrita ruša se večinoma opazi v višjih predelih lovišča. Na srečo doslej na poljščinah še niso povzročili škode. V posameznih LD, ki se intenzivno ukvarjajo z gojitvijo divjih prašičev, so tudi manjše škode na travnikih kakor v lovišču blejske LD. Lovci nastalo škodo dokaj uspešno blažimo le s poravnavanjem ruše in z dodatnim sejanjem trave. Za dober uspeh je pomemben pravilen in pošten odnos z lastniki zemljišč.

Pri nas se divji prašiči večinoma pojavijo in zadržujejo le v

poletnih mesecih, naredijo nekaj škode in spet odidejo. Lov nanje je uspešen le z dobro načrtovanimi in organiziranimi skupnimi lovi v jesenskem ali zimskem času. S takim načinom lova smo bili v preteklosti že uspešni, v zadnjih letih pa delno tudi s čakanjem ob luni. Tako je bilo v obdobju nekaj desetletij uplenjenih kar nekaj prašičev. Prevladovali so predvsem samci vseh starosti, večinoma s podpovprečno telesno težo.

Ker se v posameznih loviščih v Sloveniji divji prašiči pojavljajo tudi v predelih, kjer jih v preteklosti ni bilo še nikdar, lahko tudi v blejskem lovišču pričakujemo pogostejše obiske te divjadi.

Branko Strmole

Skupni lov treh družin in nepozabni bograč

Čudovite barve, ki jih ponuja narava, in hladna meglena jutra so znanilci jeseni, ki nas nato spremljajo vse tja do začetka zime. Po gozdu odmevajo lovski rogovi. Napočil je čas skupnih lovov. Ne toliko zaradi plena, ampak bolj zaradi veselega druženja in izmenjave lovskih izkušenj ter doživljajev, ki so se zvrstili med letom pri delu in lovu v lovišču.

Že nekaj let je ustaljena naveda, da skupni lov vsako leto organizira ena od treh sosednjih lovskih družin: ali **Dobrna ali Dolič ali Vitanje**. Med člani lovci še vedno odmeva lanski skupni lov, ki ga je pripravila LD Dobrna 7. 11. 2004. Kar nekaj več kot 70 se nas je zbralo pri lovski koči nad Dobrno. Hladno, megleno nedeljsko jutro po sobotnem dežju je napovedovalo lep dan, ko smo se začeli zbirati na prostoru pred lovsko kočo, kjer sta Branko in Zdenko že pripravljala vse potrebno za kuhanje bograča. Kup olupljene čebule je postajal vse večji. Kolikor kilogramov mesa, toliko kilogramov čebule, je temeljno pravilo. Kaj vse je še potrebno zraven, pa nam nista hotela zaupati. Prijetnemu vonju po čebuli se je pridružil še vonj po borovničevcu. »Šilce vsakemu, preden odidem na stojišča, ne more škoditi,« je bilo slišati med prisotnimi. Nato kratko navodilo lovovodje Marjana o poteku lova in želja starešine LD Dobrna: »Vsem dober pogled in brž na stojišča!«

Predel lovišča, kjer je potekal lov: Visoko in Habetov vrh, kar

Pri delih v lovišču morajo sodelovati vsi člani.

Skupinsko odpravljanje škode, ki jo povzroči divjad, je lahko tudi način druženja lovcev. Na takih akcijah se navadno zbere mešana družina, ki si izmenjuje lovske izkušnje, kar je izredno pomembno za mlajše lovce in pripravnike. Pri tem je vodilnim v družinah dana možnost, da v prijetnem naravnem okolju lovce seznanjajo o dogajanju in aktivnostih v LD.

je bil za brakirje kar težaven teren. Vse je potekalo po predvidenem načrtu, malo pred dvanajsto pa je lovski rog oznanil že konec lova. Divji prašiči so se nam izmuznili in odnesli celo kožo, kar pa ni uspelo tudi lisicam. Dve smo položili za pozdrav lovini pred lovski zbor in se od njiju častno poslovili, kot velevalovski običaj.

Na prostoru pred lovsko kočose je iz kotla kadilo in mamljivo dišalo. Branko in Zdenko sta mojstrsko opravila delo s področja kulinarike. S kuhalnico,

zdravili smo uspelemu lovu. Šestiski rok in nasvidenje prihodnje leto nekje v Doliču ali Vitanju.

Anton Mogu

Lovska »osmica« na Kraški ohceti

Zamejski lovci že od leta 1968 sodelujejo v organizaciji »ohceti«

V matični Sloveniji nam je bolj ali manj znano, da se naši zamejski rojaki v Italiji že

Kako se nam je prilegel bograč po skupnem lovu treh lovskih družin!

Branko in Zdenko sta se z bogračem res izkazala.

nalašč prirejeno za ta namen, je bilo treba še malo pomešati vrolo maso v kotlu in bograč je bil pripravljen. Posedli smo ob hrastovih mizah pred lovsko kočose. Če kdaj, potem je bil ta dan bograč deležen še posebnih pohval. »Da bi si prste polizal,« je bilo slišati pohvale iz družbe. »Zakaj bi se z njim hvalili samo Prekmurci, saj ga znamo skuhati tudi Štajerci,« se je oglasil nekdo. Mimogrede: letos na tekmovanju v Murski Soboti sta Branko in Zdenko v kuhanju bograča osvojila zlato medaljo! »Na tole bi se pa en deci konjičana še kako prilegel,« se je oglasil starešina Jože in na-

več desetletij bojujejo za svoj obstoj, da z mnogimi tradicionalnimi kulturnimi prireditvami in s slovensko besedo ter petjem vedno bolj dokazujejo in širijo svoje slovensko poreklo. Še posebno dobro pa smo slovenski lovci obveščeni o delu in poslanstvu naših slovenskih lovskih tovarišev, članov **Društva slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine – Doberdob**, za kar ima nedvomno veliko zaslug tudi naše glasilo Lovce. Tam živeči Slovenci vsako kulturno, športno in tudi lovsko prireditev organizirajo tako, kot se spodobi, predvsem pa na svoja mnoga družab-

Veseli harmonikarji na obisku v »lovski osmici« DSL F - JK – Doberdob

Novoporočenca Dejan Štolfa in Martina Krapež na letošnji Kraški ohceti v Repnu pri Trstu; za njima stojita Umberto Ghez in Karlo Furlan.

na srečanja radi povabijo tudi svoje prijatelje. To so ponovno, kot že mnogokrat prej, dokazali tudi konec avgusta na 22. kraški ohceti.

V značilni slovenski kraški vasici Repen, ki je od Trsta oddaljena le slabih deset kilometrov, že od leta 1968 vsako drugo leto organizirajo pristno **Kraško ohcet**. Medtem ko je prvo Kraško ohcet organizirala takratna zadruga Naš Kras, ki je v središču Repna tudi kupila staro idilično kraško hišo (v njej je zdaj muzej), zadnja leta ohcet organizira Kulturno društvo Kraški dom, nam je povedala prijazna predsednica društva **Vesna Guštin** in dodala: »Doslej se je na Kraški ohceti poročilo že 23 slovenski parov. Pohvalno je, da so vsi pari, ki so se oženili na naši ohceti, trdni v zakonu in živijo v složnosti. Že od samega začetka pri organizaciji naše Kraške ohceti, ki traja kar pet dni, ogledalo pa si jo je okrog 25 tisoč obiskovalcev iz Italije, Slovenije in Avstrije, sodelujejo tudi lovci in druga športna društva,« je zadovoljna povedala Guštinova.

Tudi na letošnji Kraški ohceti, na kateri sta zakon sklenila **Dejan Štolfa** iz Proseka in **Martina Krapež** iz Trsta, je sodelovalo več kot 400 narodnih noš. Med njimi je bilo opaziti tudi precej lovcev, ki so tudi tokrat imeli veliko dela. »Člani našega slovenskega lovskega društva že 25 let tesno sodelujemo v pripravah in pri izvedbi Kraške ohceti. Pomagamo pri postavitvi visokih, iz brinovih vej narejenih slavolokov. Precej dela imamo tudi pri organizaciji naše lovske »osmice«, t.j. posebnega gostinskega prostora,« je razlagal neutrudni predsednik Društva slovenskih lovcev Doberdob **Karlo Furlan**. »V naši »osmici«, ki je med mno-

Popravek

rezultatov **24. strelskega tekmovanja na Toškem Čelu** (Lovec, 9/05, str. 426).

V kategoriji POSAMEZNO – GOLOBI ni bil tretji S. Resnik (LD Tabor), pač pa **M. Sojer (LD Brezovica)**, ki je zbral 90 točk.

Prizadetemu se opravičujem.

M. Koračin

gimi obiskovalci Kraške ohceti dokaj obiskana, smo tudi letos pripravili kar nekaj značilnih, za naše kraje prepoznavnih jedi. Poleg enolončnice »žvaceta«, ki je podobna telečji obari, brez katere tukaj ni ohceti, smo ponudili tudi več vrst kakovostnih domačih sirov, pa pršut in orehove štruklje. Največje povpraševanje je bilo tudi letos po dobrem lovskem golažu. Več kot sto kilogramov divjačine smo namenili za golaž. Seveda pa brez dobrega vina, ki je tudi letos pomagalo pri ubranem petju lovskih pevcev, ne gre,« je hudomušno pristavil Karlo.

Kot že rečeno, doberdopski lovci tudi ob letošnji 22. kraški ohceti niso pozabili na svoje dolgotrajne lovske prijatelje iz matične domovine. Tako so v svojo, res priljubljeno »osmico«, povabili predstavnike iz sosednjih slovenskih lovskih družin, predvsem OK ZLD - Koper in Koroške lovske zveze. Ob koncu velja samo še dodati, da se je na severu Italije ponovno zgodil velik slovenski kulturni dogodek, h kateremu so veliko prispevali tudi naši slovenski lovski rojaki, ki živijo in nadaljujejo slovenski rod onstran vedno bolj blede državne meje.

Franč Rotar

Spominska plošča okupatorski razmejitvi iz NOB

Šentviški lovci, povezani v Lovsko družino Toško Čelo, letos praznujejo 60-letnico njene ustanovitve. Proslavljajo jo v dveh polčasih. Prvega so opravi-

li septembra in ga povezali s tradicionalno tekmo v lovskem športnem streljanju: stari proti mladim. Zmagali so stari in potrdili, da ne popuščajo pod bremenom let.

V počastitev svoje obletnice so v gozdu na Toškem Čelu nad Ljubljano pripravili tudi spominsko slovesnost **Okupatorska nasilna razmejitev – rana v živo narodovo telo!**

Na ostankih nekdanjega stražnega stolpa so z odkritjem spominske plošče zaznamovali, kje je med drugo svetovno vojno potekala 171 km dolga, zastražena in utrjena razmejitev med dvema okupatorskima območjema, Nemčijo in Italijo. Njeno zgodovino je pojasnil **Lado Pohar**, najstarejši član LD. Z njo so okupatorji hoteli hermetično zapreti južno mejo s t. i. Ljubljansko pokrajino, od koder se je iz Ljubljane širilo osvobodilno gibanje.

Ploščo je odkril **Jelko Kacin**, slovenski poslanec v Evropskem parlamentu. Spominsko znamenje sta postavili borčevski organizaciji in LD Šentvid - Toško Čelo in LD Medvode. Slovesnost je potekala v spomin na 60. obletnico konca 2. svetovne vojne in njenih žrtev. V kulturnem programu je sodeloval LPZ Medvode pod vodstvom **Janeza Čadeža**.

Drugi del praznovanja načrtujejo konec leta, t. j. 6. decembra, ko bo natančna obletnica. Takrat se bodo spomnili lovcev ustanoviteljev in vseh naslednjih generacij, ki so na tem območju vse do danes skrbeli za razvoj lovstva, gojitev divjadi ter ohranitev narave.

Lado Pohar

Spominsko ploščo je odkril slovenski poslanec v EU Jelko Kacin, ob njem pa je Vlado Pohar, starosta LD Toško Čelo in živ pomnik zgodovinskih dogodkov iz NOB. Letos praznuje tudi 85-letnico življenja.

PRI SKUPNIH LOVIH BODITE IZJEMNO PREVIDNI IN STROGO UPOŠTEVAJTE NASLEDNJE TEMELJNE VARNOSTNE ZAHTEVE!

Zaradi vse pogostejših nesreč na lovih, še posebno skupnih, kar je postalo odmevno tudi v medijih, ni odveč, če zopet in še večkrat ponovimo nekaj temeljnih navodil:

1. Dosledno spoštujte navodila lovovodje. Če vam je kaj nejasno, ga vprašajte!
2. Začetek in konec pogona morata biti označena z lovskim rogom tako, da ga slišijo vsi lovci na stojiščih in gonjači oziroma mora biti jasno, kako je zatrobljen začetek in kako odtrobljen konec.
3. Polnjenje in praznjenje pušk je dovoljeno le na stojiščih. Ob prekinitvah oziroma, ko so lovci skupaj, mora biti orožje prelomljeno. Pred znakom za začetek in po znaku za konec pogona streljanje ni dovoljeno.
4. Preden ukrivate prst, se morate prepričati o ozadju! Pri strelu s šibrami je treba upoštevati tudi varnostno razdaljo! Železno pravilo je: premer šiber v mm x 100 m.
5. Z lovcem na sosednjem stojišču morate biti v povezavi oziroma mu z mahanjem roke ali klobukom označite svoj položaj!
6. Zapuščanje stojišča iz kakršnega koli razloga je dovoljeno šele, ko je odtrobljen konec pogona.
7. Nikoli ne streljajte na nizko letečo divjad oziroma v nobenem primeru nižje pod kotom 45°.
8. Nevarnost odboja vedno upoštevajte pri kamniti podlagi, zamrznjenih tleh ali pri strelu na vodi.
9. Nikoli ne streljajte v smeri gonjačev.
10. Gonjači naj bodo oblečeni v barvno varnostnih jopičih.
11. Gonjači naj bi bili stari najmanj 14 let, nikoli manj!
12. Zaradi pogostega napačnega ravnanja na skupnih lovih je treba na nekaj še posebno opozoriti: posamezniki ne spoštujejo lovsko pravične oddaljenosti in na divjad streljajo tudi s prevelike oddaljenosti. Največja oddaljenost za strel s šibrami je do 35 metrov. Strel na večjo oddaljenost je nelovski, saj šibre zaradi zaraščenosti ali izgube moči ne zagotavljajo lovsko pravičnega strela. Šibre naj bodo v mejah od 2,5 mm do največ 4 mm, kar je dovolj za pravičen strel na vso malo divjad.

ščinu stopil že leta 1949.

Anton se je rodil na kmetiji leta 1930 v Prepoljah na Dravskem polju in kaj hitro mu je bila v življenje položena ljubezen do narave in prostoživečih živali. Oče je bil lovec, zato je spoznaval tudi izkušnje lovcev.

Po prihodu iz izgnanstva je obiskoval gimnazijo v Ptuj, nakar se je leta 1948 vpisal na Državno gozdarsko šolo v Mariboru, kjer je tudi opravil izpit za lovca. Po končanem teoretičnem šolanju je nadaljeval z gozdarsko prakso v Kočevju in Kamniški Bistrici. Nato je bil po službeni dolžnosti premeščen na gozdno upravo Luče v Zg. Savinjski dolini in služboval na območju Raduhe. Tam je na planinah Javorje, Loka in Arta prvič videl ruševca in velikega divjega petelina, kar je lepo opisal v glasilu Lovce, kjer je objavil še nekaj odmevnih člankov.

Ko je prišel od vojakov, se je zaposlil na gozdni upravi Gornji Grad na Menini planini. Tudi tam je tesno sodeloval z lovci LD Gornji Grad, pa tudi z lovci GL Kozorog – Kamnik. Poleg službe je kot pomožni lovski čuvaj sodeloval pri lovcu Lazniku na Menini planini. Leta 1954 se je zaposlil v domačem kraju, na Okrajni upravi za gozdarstvo v Ptuj, pozneje pa na Gozdarski poslovni zvezi v Mariboru. Takrat je postal tudi član naše LD. Več let je kot gozdar služboval v Haložah in na Dravskem polju. V domačem kraju si je ustvaril družino in poleg službe nadaljeval s šolanjem, da si je pridobil ustrezno višjo izobrazbo ter se zaposlil na višjem in odgovornejšem delovnem mestu.

Tonček je bil priča tudi hudim časom 2. svetovne vojne, saj so okupatorji njegovo 9-člansko družino zaradi slovenske zavednosti junija 1941 preganili v Srbijo. Tako je ostal zapisan spominom, ki jih še vedno ohranja kot predsednik KO ZB NOV in kot aktivni udeleženec NOB. V Mariboru, Staršah in okolici je bil Kirbiš viden družbenopolitičen delavec in funkcionar, saj je opravljal mnoge pomembne funkcije.

Tako kot je bil znan kot dober aktivist v krajevni samoupravi in takratnih družbenopolitičnih organizacijah ter drugih društvih, je kmalu po včlanitvi LD na Dravskem polju opravljal vrsto pomembnih funkcij. Blagajnik je bil od l. 1964 do 1972, tajnik od l. 1975 do 1979 in od l. 1988 do 1992, predsednik skupščine LD v času od 1973 do 1975, član KO Slovenjgoriške LGO od l. 1988 do 1992, predsednik sveta Dravskopoljske LGB od l. 1990 do 1994. Opravljal je tudi naloge člana NO LD Starše, še vedno pa aktivno opravlja naloge v raznih komisijah. Posebno je treba omeniti, da se kljub starosti udeležuje vseh delovnih in drugih akcij lovske družine, da občasno lovske organizacije predstavi najmlajšim. Še vedno aktivno sodeluje tudi pri zimskem dopolnilnem krmiljenju male divjadi. Da je še vedno dober strelec, je dokazal leta 2004 ob rednem preizkusu pušk

risanic in prejel pokal za najboljši rezultat med lovci in lovci veterani. Ob 50-letnici LD Starše je bil član uredniškega odbora in avtor pretežnega dela besedil za izdajo družinske kronike.

Za prispevek in zasluge v lovstvu je Kirbiš prejel znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje, lovske plaketo LZ Maribor, LD pa ga je letos predlagala tudi za red II. stopnje.

Veliko lovskih prijateljev je Tonček ob jubileju v lovskega domu stisnilo roko in mu zaželelo še veliko zdravja in dober pogled.

LD Starše – M. M.

Ivan Berger, dipl. inž. rudarstva, član LD Trbovlje, je 20. 4. 2005, praznoval svojo 70-letnico življenja. V vrste zelene bratovščine je bil sprejet leta 1959. Ze v študentskih

letih se je povezal s člani zelene bratovščine v sorodstvu in hodil z njimi na opazovanje divjadi. Kot velik lovske privrženec in poznavalec lovske etike je po opravljenem izpitu in odsluženju vojaškega roka leta 1966 postal član UO LD Trbovlje in to ostal vse do leta 1989. V letih 1976 do 77 je bil tajnik. Lovovodja je bil v razmaki skupaj 10 let vse do danes. Poleg tega je bil tudi pomočnik lovovodje. Predsednik NO LD je bil od leta 1999 do zdaj. Že dolgo je tudi nepogrešljiv član komisije za lov in gojitve divjadi.

Njegova najzaslužnejša dela za LD Trbovlje je opravil zunaj funkcij v UO. Kot dolgoletni direktor Rudnikov v Zasavju in predsednik ter član raznih občasnih komisij pri gradnji koč, nabavi divjadi, pri delu v obozah in drugih lovskih objektov je znal LD vedno prisluhniti; še posebno v času gradnje lovske koč, vodovoda in rezervoarjev za vodo ter pri preurejanju koč. Vsa leta je skrbel, da smo dobili ustrezen gradbeni material za obore za fazane in muflone, ki smo jih gradili na rudniškem zemljišču. Trudil se je tudi, da smo pridobili odškodnino za ekološko opustošenje lovišča s strani Termoelektrarne Trbovlje ter Rudnika Trbovlje. Ivčev je Redno sodeloval tudi pri pripravi večine lovske pravilnikov, poslovnikov in drugih internih aktov. Pri lovskegospodarskem načrtu in pri bonitiranju lovišča LD Trbovlje ter pri pripravi lovskegojitvenih območij je bilo njegovo sodelovanje nepogrešljivo. Poleg naštetega je tudi vedno opravil vsa obvezna fizična dela v lovišču LD Trbovlje. Občasno je sodeloval v okviru komisij ZLD Zasavje. Posebno je bil aktiven kot predsednik odbora za pripravo proslave ob 40-letnici ZLD Zasavje.

Tudi v lovske kinologije je bil vsa leta zelo aktiven. Od vstopa v članstvo pa do danes je vodil odlične lovske pse. Prvih 21 let je gojil istrske gonice, zadnja leta pa ima lovske terierje. Kot uspešnega gojitelja in vodnika lovske psov ga je LKD Zasavje odlikovalo s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge. Kar nekaj let je bil uspešen član strelske ekipe v naši družini na različnih strelskih tekmovanjih. Osvojil je tudi zlati strelski znak.

Za izjemne zasluge v lovstvu je LZS Bergerja odlikovala z znakom za zasluge in redom III., II. in I. stopnje.

Ob svojem življenjskem jubileju se ti, dragi Ivče, vsi člani LD Trbovlje zahvaljujemo za požrtvovalno delo v lovstvu in ti želimo še mnogo let zdravja in uspešnega delovanja v zeleni bratovščini ter mnogo intimnih lovske doživetij v domačih gozdovih.

LD Trbovlje – E. B.

Zmeraj manj je tistih, ki so preživeli 2 cesarja, 3 kralje, pleskarja, maršala in zdravi preživljajo jesen svojega življenja v svobodni in demokratični Sloveniji. Naš lovske tovariš **Anton Mohorič** rad pove: »Štirje državni sistemi so propadli in sem jih »pokopal«, petega ne bom več. Pa tudi v lovstvu ni več tako, kot je bilo nekoč. V naših revirjih ni samo manj dolgoživcev in živo pisanih fazanov z belimi ovrtniki, tudi družjenje in petje ni več takšno, kot je bilo nekoč, ko smo na lov in z lova hodili peš.«

Anton je 30. 5. 2005 dopolnil 90 let življenja. Rodil se je leta 1915 ob vznožju zelenega Pohorja v Breznem pri Vitanju. Že kot petmesečni otrok je ostal brez mame. Oče ga je dal v »rejo« in otroška leta je preživel kot pastirček. Po odsluženju vojaškega roka je postal gozdni delavec. Leta 1940 se je poročil in si začel ustvarjati družino. Pa so ga poklicali braniti domovino. Ker je bila obramba slabo organizirana, so ga Nemci ujeli in odpeljali na sever Nemčije v ujetništvo. Po dvajsetih mesecih se je vrnil. Ni bil dolgo doma. Tako kot številne Štajerce so ga prisilno mobilizirali in poslali na zahodno fronto. Tam se je predal Angležem in kmalu je bil kot prostovoljec v vrstah pete Prekomorske brigade. Pri Gospiču ga je zadel »dum – dumka«. Kot invalid se je julija 1945 vrnil v Josipdol pri Ribnici na Pohorju, kjer ga je čakala žena. Kmalu nato ga je invalidski odsek poslal na kmetijsko posestvo v Šentilj v Slovenskih goricah. Tam, ob severni meji, mu je leta 1950 agrarna komisija dodelila manjšo posestvo, ki ga je poleg službe z ženo skrbno obdeloval. Pred dvainštridesetimi leti se je kot gozdar upokojil.

Dolgo mu ni bilo dano, da bi postal član zelene bratovščine. Šele leta 1956, leto potem, ko je LD Šentilj postala ponovno samostojna, se mu je uresničila dolgoletna želja. Postal je pripravnik in leto pozneje je opravil lovske izpit (leta 1957). Družina mu je zaupala revir ob državni meji, za katerega je dolga leta vzorno skrbel. Najprej je bil pomožni lovski čuvaj, v letih 1964–74 pa je uspešno opravljal odgovorno nalogo pooblaščenega lovskega čuvaja. Več mandatov je bil tudi član NO LD. Njegova ljubezen so bili lovske psi terierji, s katerimi je rad jamaril. Kot dobremu poznavalcu lovišča in srnjadi mu je LD zaupala tudi vodenje lovske gostov. Rad je sicer pomiril na dolgouhca, še raje pa je pozimi zalagal krmišče in tako pomagal preživeti divjadi, ki v debeli snežni odeji ni mogla po naravni poti do hrane. Naš Anton je bil rad tudi v veseli lovske družbi, v kateri je s solovci zapel in povedal kakšno lovske dogodivščino.

Za dolgoletno članstvo in opravljeno delo v dobro lovišča in divjadi

ga je LD imenovala za častnega člana, LZS pa odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Člani LD, njegovi lovske tovariši smo mu ob 90-letnici krepko stisnili roko in mu zaželeli, da bi bil tudi v prihodnje čil, zdrav in prešerno nasmejan ter da bi še rad prihajal med nas in v lovske revirje ob naši severni meji.

LD Šentilj v Slovenskih goricah – Z. L.

Malo grč poznamo, ki bi tako kljubovale neusmiljenemu zobu časa, kakor se starosti upira častni član LD Toško Čelo **Lado Pohar**. Letos, 9. 7., je praznoval 85-letnico rojstva, en mesec pred tem pa je še uplenil smrjaka; gotovo ne zadnjega.

Lado se je rodil leta 1920 očetu Francu in materi Dragici. V rojstnih Radečah se je z lovstvom seznanil že v najbolj zgodnji mladosti, saj so bili lovci skoraj vsi moški sorodniki: oče, dva brata, bratranca, pa še stric. Slednji je bil zapriseženi lovski čuvaj pri radeškem zakupniku zdravniku dr. Matku. Prav z njima – stricem in dr. Matkom – je najpogostejše hodil na lov. Že kot kratkohlačnik je bil gonjač na skupnih lovih. Stric je bil naidebudnemu nečaku odprta knjiga; na vsako vprašanje je vedel odgovoriti, zato ni čudno, da je prav on odločilno vplival na mladeniča, da se je že tedaj zapisal lovstvu. Deček in pozneje mladenič se je dobro zapisal tudi pri dr. Matku, saj mu je ta podaril prvo MK puško.

Leta 1946 se je včlanil v LD Radeče. Lovski izpit je opravil v Trbovljah na ZLD Zasavje. Leta 1981 pa je prestopil iz LD Radeče v LD Toško Čelo. V letih 1983 in 1984 je bil starešina naše družine, leta 1985 predsednik DR, v letih od 1987 do 1989 referent za lovni turizem, v letih 1996 in 1997 referent za kinologijo. Leta 1999 smo ga člani LD Toško Čelo razglasili za našega častnega člana. Lado je bil aktiven tudi na višjih ravneh lovske organizacije. Na ZLD Ljubljana je opravljal naslednje funkcije: v letih od 1985 do 1993 je bil član Uprave gojitvenega lovišča Ljubljansko polje – Rožnik, v letih od 1986 do 1994 je bil član IO te ZLD, od leta 1986 do 1990 pa je bil predsednik komisije za izobraževanje. Na ravni LZS je bil od leta 1993 do 1997 predsednik NO.

Lado je prejemnik zlatega znaka za kinološke zasluge in znaka LZS za lovske zasluge. Za aktivno in požrtvovalno delo v lovske organizaciji je od LZS prejel tudi reda III. in II. stopnje.

Lovske tovariš Lado Pohar se kljub visoki starosti še vedno udeležuje poljskih lovov. Gozdne love večinoma izpušča, saj mu gričevja našega lovišča – kot pravi – že kar preveč jemljejo sopo. Redno spremlja strelska tekmovanja in na naših družinskih tekmah tudi vsakokrat tekmuje. Čeprav je oproščen vseh delovnih akcij, se jih pogosto vseeno udeleži. Ponudi šilce krepkega in nam pove kakšno vzpodbudno besedo ali šaljivo dogodivščino.

Osnovno šolo je obiskoval v Radečah, gimnazijo pa najprej v Celju, kjer je bil sošolec pesnika Karla Destovnika Kajuha. V domačih Rade-

čah je deloval v društvu *Sokol*, ki je bilo izrazito napredno usmerjeno. Mladinski odbor – naraščajnike – je vodil prav Lado Pohar. Zaradi političnega delovanja je bil izključen, zato se je vpisal na bežigrasjo gimnazijo v Ljubljani. Decembra 1941 je bil (s celotnim razredom vred) izključen tudi s te šole. Leta 1942 so ga Italijani aretirali in ga poslali v Gonars. Poskusil je še taborišče Monigo (prav tako v Italiji). Po italijanski kapitulaciji se je priključil partizanom, kjer se je začelo njegovo poklicno delovanje. Sodeloval je pri časopisu *Partizanski dnevnik*, kjer je aprila 1945 prevzel funkcijo glavnega urednika in z uredništvom prispel maja v osvobodjeni Trst. Spomladi 1946 je v Ljubljani maturiral. Poleti 1946 je odšel v Beograd v diplomatsko šolo, ki jo je končal leta 1948. Sprva je delal na Ministrstvu Jugoslavije za zunanje zadeve in sodeloval pri pripravljavanju gradiva za mirovno konferenco v Parizu, nato pa v zunanjepolitični redakciji Tanjuga. V Ljubljani je medtem končal še visoko šolo za politične vede in novinarstvo. Marca 1951 je bil premeščen v Koper in imenovan za upravnika (direktorja) tamkajšnje (takrat trijezične) radijske postaje z imenom *Radio svobodnega tržaškega ozemlja*, iz katerega se je razvil *Radio Koper - Capodistria*. Leta 1957 je bil

imenovan za prvega direktorja slovenske televizije. Spet je oral ledino. Zatem je bil štiri leta (1964 do 1968) dopisnik Jugoslovanske radiotelevizije pri OZN v New Yorku. Po vrnitvi iz New Yorka je na RTV Ljubljana ustanovil *Službo za študij programa ter odziv gledalcev* in jo povezal s podobnimi službami v evropskih RTV ustanovah. Vodil jo je do upokojitve leta 1974. V omenjenem obdobju je bil tudi član *Evropske unije za radiodifuzijo* in sodelavec pri prvem satelitskem programu Evrovizije. Do leta 2004 je bil član Sveta RTV Slovenija.

Že v gimnazijskem obdobju je objavljajl svoje članke, s čimer je nadaljeval med vojno in po njej. Njegovo poklicno področje je novinarstvo, ki pa ga je povezoval s pisanjem in prevajanjem. Predvsem se posveča proučevanju zgodovinskih dokumentov in pričevanj o sodelovanju med partizani in zavezniki. Najbolj odmevna sta bila prevoda romanov Ognji v noči in Vranov let v svobodo.

Ladova je bila pobuda o postavitvi razstave *Prispevek Slovenije v boju zaveznikov proti nacifašizmu ter o ureditvi 'slovenskih prostorov' (Slovenian rooms)* v ameriškem letalskem muzeju, s čimer je pripomogel pri priznanju samostojnosti Slovenije s strani ZDA.

LD Toško Čelo – M. K.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

85-letnico

Zdravko Bašin, LD Grgar
Janko Ercigoj, LD Timav, Vreme
Andrej Eržen, LD Železniki
Rado Furlan, LD Lijak
Mirko Hanžekovič, LD Križevci
Franc Kavšak, LD Velunja, Šoštanj
Anton Kragl, LD Sevnica
Karol Pišek, LD Horjul

80-letnico

Mirko Hirci, LD Prebold
Andrej Hosner, LD Soča
Leopold Kobilica, LD Bojansko, Štore
Franc Kovač, LD Iga vas
Stanko Mikulin, LD Sabotin
Nevo Pahor, LD Ig pri Ljubljani
Andrej Rauh, LD Vurmat
Mirko Rijavec, LD Lijak
Dušan Samec, LD Ponikva
Artur Savtič, LD Marezige
Vanko Siter, LD Žalec

75-letnico

Franc Cerkovnik, LD Dovje
Ivan Čurin, LD Kog
Stanko Dugonik, LD Boč na Kozjaku
Janko Egart, LD Železniki
Martin Groznik, LD Vipava
Ivan Jereb, LD Dole nad Idrijo
Albin Kastelic, LD Dobropolje
Polde Kordež, LD Zeleni Vrh
Andrej Koren, LD Drežnica
Janez Korošec, LD Markovci
Stane Miška, LD Tabor, Erzelj
Ivan Molan, LD Videm ob Savi
Alojz Orel, LD Vrhe, Vrabče
Alojz Pavše, LD Jamnica

Franc Peternel, LD Medvode
Martin Sepahar, LD Smuk, Semič
Leopold Škoberne, LD Senovo
Božo Zorman, LD Kobariid
Stane Žura, LD Artiče

70-letnico

Stanislav Avbelj, LD Mlinše
Leopold Bizjak, LD Senožeče
Franc Dekleva, LD Prem
Janez Dolenc, LD Škofja Loka
Stane Dovgan, LD Brezovica
Franc Fekonja, LD Benedikt
Alojz Gašpersič, LD Vinica
Janez Golob, LD Padež
Andrej Gradišnik, LD Radlje ob Dravi
Anton Hotko, LD Globoko
Andrej Kacin, LD Jelenk
Maks Klemenc, LD Prestranek
Ivo Kodrič, LD Školj
Franc Lesjak, LD Boč, Podplat
Miloš Medved, LD Krško
Martin Miklavžina, LD Škale
Bogomir Mlakar, LD Ruše
Štefan Močnek, LD Petišovci
Dušan Močnik, LD Struge na Dolenjskem
Ivan Mulec, LD Pobrežje
Slavko Obersne, LD Slovenska Bistrica
Cvetko Pavlin, LD Lijak
Vladimir Rakar, LD Istra, Gračišče
Martin Repolusk, LD Ruše
Andrej Tolar, LD Železniki
Ferdinand Umek, LD Kozje
Ivan Vinkovič, LD Strunjan
Ljubo Zaplotnik, LD Jošt, Kranj

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Kuna zlatica je bila res »zlata«

Takoj po 2. svetovni vojni življenje ni bilo lahko; predvsem v krajih, ki so bili zelo oddaljeni od kulturnih centrov, kot je bilo tudi Vojsko nad Idrijo. Jože Oblak, ki zdaj živi v Cerknem, mi je zaupal, naj opišem njegov lovski dogodek, kako je s težavami in napori za prodan kožuh uplenjene kune zlatice dobil 4000 din več, kot je bila tedaj delavčeva plača. To se je dogajalo leta 1963 in Jože pripoveduje:

»Nacionalizirana kmetija pri Trohu na Vojskem je bila moja čustvena domačija, kjer sem stanoval in delal. V takratnih mladih letih sem bil vesel, da sem bil zaposlen pri Kmetijski zadrugi Vojsko - Idrija kot upravitelj hleva, »štale«, kjer sem opravljal vsa mogoča in nemogoča kmečka dela; lahko rečem, da sem bil »deklica za vse«.

Na Vojskem je pozimi skoraj vsak dan snežilo. Že pred enim letom sem večkrat po sledih v snegu opazil, da se po okolici giblje kuna zlatica. Tudi drugo leto sem se soočil s kunjimi sledovi. Smer poti opažene kune je vodila v obeh letih v isto smer: Vojsko - Čekovnik - Kanomlja. Starejši lovci so mi venomer odsvetovali: »Ne hodi tako daleč za njo, ker je ne boš nikoli uplenil.« Pa še nekaj so mi pristavili: »Ali še ne poznaš starega lovskega pregovora, da kuna v eni noči obhodi sedem komun (najmanj pa tri)?«

Že od prvega dne moje lovske kariere sem imel lovskega psa. Pri lovu na kune je bila nepogrešljiva psička lovška terierka Linda. Vedno sem jo vodil s seboj, če sem bil na lovu ali ne. V tistih časih si se na Vojskem v vsakem trenutku lahko srečal z medvedom in lovski terier ni bil nikoli odveč, še posebno, če si bil na lovu s puško. Nisem poslušal lovskih prijateljev, ampak sem trmasto sklenil, da bom kuno zlatico uplenil s presledovanjem po njenem snežnem sledu v spremstvu psičke Linde. Povem naj še, da nikoli nisem imel nobenega veselja za lov s pastmi ali kaj podobnega, kajti v vseh letnih časih sem doživel in videl neverjetne žalostne primere, povezane s takratnim množičnim postavljanjem pasti in zank v lovišču.

A vrnimo se na lov na določeno kuno zlatico. Omenjeni lov je potekal tri dni, podnevi in ponoči. Nahrbtnik sem imel sicer

kot lovec zmeraj s seboj. V njem je bila skorja kruha in razni lovski pripomočki. Prvi dan sem kuno zasledil v bližini kmetije Troha na Vojskem in jo v na novo zapadlem snegu z Lindo sledil po terenu Vodonos - Čekovnik, nato čez potok Nikova v Srednjo Kanomljo. Drugi dan sem se od doma vrnil na sled prejšnjega dne, kjer sem končal s sledenjem. Videl sem, da se je kuna dobesedno vračala skoraj po istem sledu do kmetije Kočovše v Čekovniku in šla čez cesto proti Miklajcu. Spet se je stemnilo, zato sva morala z Lindo spet v temi domov. Še sreča, da sva lahko hodila po zasneženi, nespluženi cesti in ne po drugem terenu. Tretji dan sem že ob zori odšel od doma in s terierko sva kuno izsledila v Kočevšču, kjer nama je prejšnji dan tema prekinila sledenje. To je potekalo naprej čez potok Nikova prek Miljuška mimo srednje Kanomlje, kmetije pri Rejcu. Nikoli ne bom pozabil, kako gostoljubno me je gospodar Rejčeve kmetije Anže Erjavec postregel s pijačo in jedajo; s pravo kmečko hrano. Ko sva se oba s psičko okrepčala, sva nadaljevala kunji sled. Glej ga, zlodja: po dobrem kilometru hoje je Linda naletela na svež sled kune in zato zalajala (dala mi je avizo) kakih 200 m od ceste. Spet se je v deželo plazil mrak in že sem mislil, da tudi tisti dan ne bo nič. Ob

Foto: Foto Spring – MB

laježu psičke sem se ji približal in se povzpел na nekoliko obraščen kamnit greben ter z zanimanjem opazoval, kaj dela psička. Nenadoma je kuna švignila po smrekovi sušici na nasprotno stran debla. Ko je prišla do vrha, me je opazila in takoj odskočila prek na tleh lajajoče Linde. To pa je bilo za kuno usodno ...

Tako je po treh dneh lova kuna le padla v bližino psičke. Zadeta je bila z edinim samim strelom v tridnevnem lovu. Linda, ki je bila tudi odlični krvosledec, mi je kuno veselo prinesla.

Povedati moram, da so bile v 60-ih letih kune zelo redke, predvsem pa zlatice! Ustrojiti sem jo dal prijatelju lovcu in kmetu Jožetu Hvali, Jelejnkarku, ki je to delo izvrstno opravil. Ko je bil kožuh kune zlatice pripravljen za prodajo, sem prosil ženo, da ga je odnesla prodat, 12 km peš, v Idrijo v Koteks pri Zagodu, kjer so tedaj odkupovali vse mogoče kože. Trgovec si je kožuh ogledal in ji rekel, da je zlatičin kožuh II. kakovosti. Žena je rekla,

Jože mi je s to fotografijo pokazal, da mu je terierka Linda tako kakor kuno prinesla (privlekla) vsakega ustreljenega zajca, nato pa budno pazila, kaj bo s prinesenim počel lastnik. Fotografija je iz tistih časov in iz lovišča na Vojskem.

da ji je mož rekel, da je to zagotovo I. kakovost, v nasprotnem primeru pa ga mora prinesiti domov. Omehčal se je le za 3/4 cene z izgovorom, češ da je kuna živela v skalnatih predelih in da ima zato delno odrgnjen kožuh ...

Žena je zahtevala kožuh, da bi ga res odnesla domov. Toda trgovec kožuha ni hotel vrniti, zato ji ga je le plačal v vrednosti I. kakovosti, kar je takrat bilo 16.000 dinarjev (za primerjavo: mesečna plača delavca je bila takrat

Foto: O. Naglost

Krekovt ali lešnikar (Nucifraga caryocatactes) je ptica čokate postave, malo manjša od šoje. Je prebivalka severnih in alpskih gozdov. V Sloveniji živi tudi na visokih planotah ali v višjih gozdnatih predelih. Njen videz je vranji, je črno rjave barve, z značilnimi belimi pegami po telesu. Peruti in rep so črni, podrepje je belo. Njen let je podoben šojinemu, pa tudi njeno oglašanje, le da je manj ostro. Gnezdi od južne Skandinavije vzhodno prek Rusije. Vrsta živi na območju Alp in proti severu v gozdovih Nemčije in Belgije, vzhodno pa do Karpatov in Balkana. V Sloveniji je dokaj pogosta celoletna vrsta. Hrani se s semeni, jagodičjem in lešniki. Pri nas ji pravijo tudi planinska šoja.

12.000 din). Potem je kupec obešil kožuh na vrata, kjer mu je služil kot vzorec za I. kakovostni razred tovrstne kožuhovine. Vsi lovci, ki so prinašali prodajat kune kožuhe, so zahtevali plačilo prve kakovosti. Kupec pa jim je vedno pokazal moj kožuh kune zlatice na vratih in dejal: »Ko boš prinesel kožuh take kakovosti, ti bom zanj izplačal po ceni za prvo kakovost.«

Jože Oblak je še aktiven lovec in kinolog, že 45 let, pa pravi, da take kune ni nikoli več uplenil. V slovenskih loviščih je dandanes številčnost kun verjetno na vrhuncu. Zakaj? Za kuno je zdaj lovna doba od 1. 11. do 28. 2. Včasih pa je bila kuna lovna vse leto. Uvrščali so jo med male zveri, plenilce, in lovci so dobivali denarne ali lovske nagrade za vsako uplenjeno kuno. Dejstvo pa je, da je bil lov na vse kožuharje, predvsem na lisice in kune, izredno aktiven, saj so se zimski kožuhi odlično prodajali.

cer prihajajo z juga, a jih pri nas le lahko štejemo kot »avtohtone« ptice. Pomurje spada med osrednja območja domovanja štokelj; mogoče je bilo videti večje jate štokelj, ki so se zbirale in »vadile« jadrane, preden so se podale na dolgo pot. Posebno je bilo namreč treba pripraviti letošnje mladiče, ki še niso imeli izkušenj z letenjem na dolgo »potovanje« proti Afriki. Tako so mladiči pod budnim očesom mater in očetov še sami vadili letenje na travnikih in si tako nabirali moči ter krepili letalne mišice za dolgo potovanje.

Sicer pa se v Sloveniji v zadnjih letih število belih štokelj ne zmanjšuje, kajti rezultati nedavnega popisa bele štoklje v Sloveniji so pokazali, da pri nas teh priljubljenih ptic ni manj kot prejšnja leta. Vendar pa k temu bolj kot dobro razmnoževanje domačih parov pripomore priseljevanje iz drugih populacij. Poleg tega raziskava kaže, da se širi

ga koordinirata BirdLife Nemčija in krovna mednarodna organizacija BirdLife International.

Slovenski popis, ki ga je usklajevalo DOOPS, njegovo izvedbo pa sta omogočila naše okoljsko ministrstvo in družba Mobitel, je bil opravljen v začetku lanskega julija. Izvajalci popisa so popisali več kot 400 gnezd (natanko 407 znanih gnezd) po vsej Sloveniji, pri čemer so štoklje zasedale 227 gnezd. Slovenska populacija bele štoklje je osredotočena v severovzhodni Sloveniji. Največ parov gnezd na Murski in Dravski ravni, v Slovenskih goricah in na Goričkem. Najvišji gnezditveni uspeh pri štokljah so zabeležili na Krški ravni in v Beli krajini, najmanjšega pa na Dravski in Murski ravni. To dokazuje, kako pomembni so zanje ekstenzivni travniki, poudarjajo v Društvu za opazovanje ptic in dodajajo, da prizadevanja za njihovo ohranitev lahko pripomorejo tudi k ohranjanju drugih travniških vrst ptic. Intenzivno kmetijstvo, še pojasnjujejo v društvu, je zelo prizadelo številne evropske populacije bele štoklje: na Nizozemskem, Danskem, Švedskem in v Švici. Zaradi intenzivnega kmetovanja so namreč izginili ekstenzivni travniki, polni žuželk, plazilcev in malih sesalcev, ki so osnovna hrana beli štoklji. Zato v omenjenih državah dandanes bele štoklje umetno vzrejajo in ponovno naseljujejo.

Žalostna je tudi splošna ugotovitev, da veliko štokelj, predvsem mladih, pogine zaradi nezkušenj, ko se zaletijo v žice daljnovodov. Kljub temu pa je v Sloveniji zabeleženo povečano število gnezdečih parov, kar je po mnenju strokovnjakov predvsem posledica priseljevanja štokelj od drugod, kjer so njihove življenjske razmere še bistveno slabše kot v naši državi. In lepo bi bilo, pravijo nekateri, če bi v Slovenijo »prinesle« tudi več otrok, kajti ob trenutni zaskrbljenosti natalitete v naši državi se lahko zgodi, da bomo v nekaj stoletjih izumrli tudi mi ...

Oste Bakal

včeraj vse poslali ne vem kam (na oni svet). Dejstvo pa je, da je te vrste velike zveri pri nas na Notranjskem čedalje več oziroma dosti preveč. Kam naj se širijo po naravnih koridorjih? Morda na Kočevsko, ko jih imajo tamkaj prav tako (kot mi) že doma na pragu lastnih hiš? Jih le ne moremo sprejeti za naše hišne ljubljence!

Zadnje štetje medvedov, ki je potekalo avgusta, je samo za območje Menišije pokazalo, kako zelo se je ta velika zver razmnožila; našli so kar 23 medvedov. V pogovoru v družbi in za marsikaterega nepoznavalca razmer naj bi bili vsi, ki so šli medvede, »pod vplivom kapljice, da so dvojno videli ...« Temu pa dejansko ni tako. Zato bom opisal samo en primer, ki zgovorno pričča o številčnosti medvedov v naših krajih.

Sredi letošnjega septembra sva se z lovskim prijateljem Slavkom dogovorila, da bova konec tedna preživela na lovu v našem lovišču LD Begunje. Z njim se je pripeljala tudi njegova boljša polovica Hermina, ki je rada v lovski družbi. Dobili smo se pri meni doma. Ker sva načrtovala, da se bova odpravila kar takoj na lov, sva to tudi storila. Ker smo se sešli v popoldanskih urah, sva svoj prvi lov namenila sedenju na preži, če bova morda uplenila kakšnega divjega prašiča, saj so nam letos na poljih in travnikih naredili kar veliko škodo. Na prežo, ki je oddaljena okrog 350 m od vasi, sva prispela po 19. uri, se udobno namestila in prepustila opoju narave. Vendar ne za dolgo. Kmalu naju je obiskala spoštovana medvedka s tremi mladiči. Ne bom opisoval zgodbe. Medvedko sva hotela na blag način spoditi izpod preže, kar pa nama ni uspelo. Še več, z druge strani se nama je približala še druga medvedka. Malo manjša je bila od prve, prav tako je vodila tri mladiče. Od prve se je ustavila le slabih dvajset metrov. Torej 8 medvedov naenkrat na enem kupu pod nama. Slavko, ki je doslej videl medveda samo enkrat v življenju, ni mogel verjeti svojim očem. Čudno je gledal, ko sem mu povedal, da za nas, domačine, to ni nič nenavadnega; skoraj smo jih navajeni, kot so Ljubljančani navajeni golobov, a se mi kosmatincev malo bolj bojimo, saj so v določenih okoliščinah lahko za nas usodno nevarni.

Zanimivo kaj, pa nisva popilala ene kaplje alkohola! Zato mi lahko vsakdo verjame, da nisva videla dvojno. Sam sem bil pre-

Foto: O. Bakal

Štoklje se zbirajo in vadijo v letenju za selitev v južne kraje. Fotografije so nastale v Podgradu pri Gornji Radgoni.

Upam si trditi, da so lovci, ne glede na zakonsko lovno dobo, kune lovili le pozimi, saj so za bogat zimski kožuh tudi veliko več dobili.

Po pripovedovanju Jožeta Oblaka – zapisal Anton Raspet.

MLADE JE TREBA PRIPRAVITI NA DOLGO LETENJE ...

Čeprav je v zadnjem času, v primerjavi z deževnim avgustom, septembra sonce spet močno pripekalo tudi nad pomursko ravnico, je bilo več kot jasno, da se bliža tudi jesen. To so še posebej naznanjale »dolgonožne in dolgokljune« bele štoklje, ki si

tudi njihovo naseljitveno območje v Sloveniji, in sicer proti jugu in zahodu, kot ugotavljajo v Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Tokratni popis bele štoklje v Sloveniji je sicer sodil v okvir že 6. mednarodnega popisa te ptice, ki letos in prihodnje leto poteka po vsem območju njene razširjenosti. Akcija poteka vsakih deset let, idejo zanjo pa je dal in jo sprva koordiniral nemški raziskovalec bele štoklje Ernst Schue. Pri mednarodnem popisu je Slovenija doslej sodelovala le enkrat, in sicer leta 1984 prek Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine. V DOOPS so leta 1999 začeli vsakoletno spremljavo (monitoring) bele štoklje, letos pa so se pridružili tudi 6. mednarodnemu popisu, ki

MEDVED - vsepovsod en sam medved

O medvedih se zadnje čase veliko piše; različne zgodbe v njihovo dobro in slabo. Nekateri jih branijo, drugi bi jih že

senečen le toliko, ker medvedki nista bili sovražni druga do druge. Malo več pihanja je sicer bilo, a je bil kljub mojemu negodovanju in godrnjanju čeznje prizor vseeno veličasten. Ker se niso zmenili za naju, sva po GSM poklicala še nežnejši spol, če si želita videti toliko medvedov skupaj na enem kraju. Pripeljali sta se v varnem zavetju avtomobila. Medvedi so ju lepo počakali in sprejeli z mrmranjem.

Vendar: kar je preveč, je le preveč tudi za medvede. Zato sta kosmati mami naposled svoje mladiče le odpeljali na varnejše, v zavetje gozda.

Vendar to še ni vse. Naslednji dan, 18. 9., je deževalo, pa sva se zvečer prav zato spet odpravila za nekaj časa na prežo. Ni bilo dolgo, ko sva že spet dobila obisk spoštovanega gospoda medveda, ki je bil zaradi svoje telesne velikosti spoštovanja vreden. Čez čas naju je obiskala še medvedka z mladiči, ki sva jo že poznala.

Torej: v dobrih 24 urah je bilo v okolici vasi Kožljek, ne več kot 350 metrov od vasi, mogoče videti 9 različnih medvedov!

Zato se sprašujem – in vse, ki tako vneto zagovarjajo sedanje stanje medvedov (kar ga tudi sam) – da to počnimo v mejah normale, ne pa da se lasten otrok boji prestopiti prag hiše, če se prej ne prepriča, da ga od kje ne gleda kosmatinec. Kaj ni dovolj povozov, da bi odgovorni pri na-

črtovanju in večkratnem opozarjanju o preveliki številčnosti medvedov na določenem kraju pogledali resnici v obraz!? Ali je res denar iz EU več vreden kot mirno igranje otrok na domačih vrtovih!? Pri tem ne mislim samo na odstrel; saj se jih lahko odlovi in podari ljubljanski gospodi namesto golobov v mestu. Zato naj vsi, ki so odgovorni za to našo veličastno zver, razmislijo in končno naredijo potreben korak, ki bo zagotavljal obstoj vrste pa tudi normalno življenje vsem, ki živimo v skupnem prostoru z njim. Potrebna je neka normalna meja, ki bo sprejemljiva za vse uporabnike te krajine!

Pavel Nared

Vračanje starih in prihod novih plenilcev

Lovsko in glede na rastlinstvo ter živalstvo sodi avstrijska Koroška med najbolj pestre in zanimive pokrajine alpskega loka in širšega evropskega prostora. Seveda pa se glede na navzočnost velikih zveri, kot sta medved in volk, ne more primerjati s Slovenijo, čeprav je njena sosed. Temeljito iztrebljenje volka, medveda in risa na koroških tleh je posledica zgodovinskih ukrepov in lovskih posegov, ko sta

vladala javno mnenje in strokovno prepričanje, da je te zveri treba izkoreniniti do zadnje živali. Lovski pogoni nanje so bili prava medijska senzacija in velik družabni dogodek. Svoje so k temu pripomogli tudi arhaični strahovi pred temi zvermi, podegovani in negovani iz roda v rod tudi kot priljubljeno vzgojno-disciplinsko sredstvo za krotenje (strašenje) neubogljivih otrok. Najboljši primer za to so pripovedke, npr. o volku in sedmih kozličkih ali pa o Rdeči kapici. Posledice neutemeljene, a zato nič manj shrpljive sporočilnosti so še vedno občutne.

Zadnjega volka na Koroškem so ustrelili leta 1939 na Dobraču. Časopisi so bili polni dramatičnih dogodkov in prilog, v katere je zviti volk zapletel številne lovce, ki jih je ljudski glas naredil za prave junake.

Ko so pred nekaj desetletji na Koroškem lovili tako imenovane »karavanškega medveda«, je bil to medijski spektakel prve vrste. Poročila v časopisih so bila na mah podobna poročilom s fronte. Ljudem je ob branju dramatičnih reportaž o lovu na silno zverino kar sapo jemalo. Lovci, ki je po večdnevni hajki končno »pihnili« medveda, se je do konca živih dni sončil v slavi »medvedarja«.

Od tedaj je minilo že nekaj let in marsikaj se je spremenilo tudi v odnosu do divjadi, do narave.

Dandanes bi bila takšna medijska hajka in lov na medveda, volka ali risa prej grajana, kajti družba je ekološko in naravovarstveno že preveč občutljiva in ozaveščena. Tudi lovci se ne pojmujejo več kot sovražniki zveri in zgolj kot streljači, ampak kot gojitelji in uresničevalci trajnostne rabe narave in vseh njenih živih bitij.

Medved je že tu

Vračanje starih zveri (volk, ris, medved, vidra), pravimo jim tudi plenilcev, in prodor novih (vidričja ali mink, rakunasti pes ali enok, šakal in rakun) sta zelo občutljivo vprašanje, ki ne zadeva le lovcev, ampak celotno družbo. Dokler medved, volk, rakun, ris ne delajo (prevelike) škode človeku in njegovemu imetju, kar ovce in druga drobnica so, in ga ne ogrožajo v njegovem obstoju, tako dolgo sta strpnost in razumevanje ljudi velika. Pri tem ni pomembno, ali je nekdo osebno ogrožen ali ne, odločilna je usmeritev javnega mnjenja.

Medved je že v deželi, volk pa je očitno tik pred zdajci, da se bo vrnil na avstrijsko Koroško.

Dvom in molk

V koroškem časopisju se je sredi maja letos pojavila »senzacionalna« vest, da se je »stoletja potem, ko so ga iztrebili«, volk spet vrnil na Koroško oz. se po-

javil v deželi. Na meji med Koroško, Štajersko in Solnograško so namreč našli ostanke dveh košut, ki naj bi ju, neizpodbitno dokazano, pokončal volk.

Pri Kärntner Jägerschaft, lovski zvezi avstrijske Koroške, so se zavili v molk in izjavili, da uradno ničesar ne vedo o vrnitvi volka v deželo. Sploh pa da je treba takšne vesti jemati z zvrhano mero zadržanosti, kajti zadnje čase so se vrstili krvavi napadi podivjanih domačih in lovskih psov na drobnico in celo na krave na pašnikih. Tudi obe košuti bi lahko bili plen podivjanih psov. Nekaj psov, ki so napravili veliko škodo, so po izrecnem dovoljenju lovske zveze že ustrelili. Poleg tega pa, tako pri deželni lovski zvezi, domači lovci še nikoli niso videli volka v naravi in ga zato tudi ne bi znali zatrdno razlikovati od psa ovčarja ali volku podobnih pasjih križancev.

Slednjemu se pridružuje tudi mag. **Bernhard Gutleb**, koroški strokovnjak za medvede. Drugače kot deželna lovska zveza je prepričan, da so volkovi že v deželi, da pa lovska zveza tega ne želi »obešati na veliki zvon«. Gutleb je prepričan, da je že pred leti na Dobraču fotografsko uspel dokumentirati navzočnost volka. Jasno pa izključuje možnost, da bi volk, ki je zelo previdna žival in se izogiba človeku, napadal ljudi, na primer otroke ali turiste. Zato bog ne daj, da bi glede drobnice, ki so jo pokončali psi, kdo »zagal famo«, da so bili volkovi, čeprav so storilci šli skozi človekove roke in njegovo vzgojo.

Še do nedavnega je veljalo mnenje, da na Koroškem ni rakunov (*Procyon lotor*). A časi se spreminjajo. Pred meseci je namreč Koschutnigg, vodja okrajnega velikovškega oddelka deželne lovske zveze, na Peci uplenil kapitalnega rakuna samca. Od kod je prišel, ni znano. Prav tako si dandanes nihče več ne bo upal trditi, da v deželi ob Dravi ni šakala (*Canis aureus*) ali celo rakunastega psa ali enoka (*Nyctereutes procyonoides*).

Izpričana in potrjena pa je navzočnost risa, in to predvsem v Karavankah. Lani ga je član Slovenskega prosvetnega društva Borovlje videl na Vršiču, planini nad Slovenjim Plajberkom, in o tem seznanil znanca, ki je lovec. Navzočnost risa so pozneje potrdili še nekateri domačini.

Očitno je res samo še vprašanje časa, ko se bo tudi Koroška dokončno uvrstila med evropske

pokrajine z bogato živalsko, rastlinsko in lovsko ponudbo. Pri tem pa pomembno vlogo igra prav Slovenija kot domovina medveda in volka. To pomeni, da bo treba poglobiti in razširiti sodelovanje med lovskimi organizacijami in strokovnimi službami z obeh strani Karavank.

Franč Wakounig,
KPL - Celovec

Puškarstvo Skobir zdaj tudi v Mariboru

Po mnogih letih Partizansko cesto v samem centru Maribora, odkar se je od tam izselila mariborska območna lovska zveza, spet radi obiskujejo lovci. Za to je septembra poskrbel priznan in cenjeni koroški puškarski mojster **Simon Skobir**, član LD Podgorje, ko je odprl novo sodobno lovsko prodajalno in puškarsko delavnico. Več kot sto lovcem s te strani meje, pa tudi z druge se je udeležilo slavnostnega odprtja. Še posebno so bili navdušeni nad sproščenim kulturnim programom, v katerem so sodelovali Pohorski rogisti in Lovski oktet LD Podgorje, **Anton Zupančič** s Sv. Ane s frajtonarico ter mlada Korošca **Martin** in **Barbara**, sin in hči koroškega lovca **Gerija Jeharta**, ki sta z igranjem na frajtonarico in baritonom navdušila vse prisotne. S Koroške so se mnogi Simonovi prijatelji pripeljali v Maribor kar s posebnim avtobusom. Najbolj številni pa so bili štajerski lovci. To je samo potrdilo, da mnogi tamkajšnji lovci – poleg dveh puškarskih delavnic in nekaj trgovin, ki prodajajo orožje v Mariboru – še kako potrebujejo novo, dobro založeno prodajalno in ažurno servisno delavnico, ki bosta privlačni tudi zaradi konkurenčnih cen, ki jih zagotavlja lastnik.

Čeprav je bilo v Lovcu že objavljeno reklamno sporočilo za Puškarstvo Skobir, je prav, da zapišemo še kaj več, kaj vse bo mogoče kupiti v novih prostorih v Mariboru. »*Novi poslovni prostori, ki so v neposredni bližini mariborske avtobusne postaje, bodo odprti v ponedeljek in petek od 8. do 16. ure, v sredo pa od 10. do 18. ure. Poleg sodobne in kakovostne ročne izdelave vseh vrst lovskih pušk, montaž strelnih daljnogledov priznanih proizvajalcev Suhl, Schwenk (zasučne) in drugih bomo tudi poskr-*

beli za obnovo in predelavo orožja, pa graviranje, izdelavo, predelavo in rezbarjenje kopit, platnic, ročajev pištol in revolverjev ter tudi servis vseh vrst dvogledov in strelnih daljnogledov, saj smo pooblaščen prodajalec daljnogledov Kahles, Swarovski, Zeiss. Pri nas bo mogoče kupiti tudi strelivo in drugo potrebno opremo za lov,« je ob novi pridobitvi v pogovoru vidno zadovoljen razlagal prijazni puškarski mojster **Simon Skobir**. »V prodajalni v Mariboru bo deloval **Jernej Vute**, ki je puškarsko šolo uspešno končal leta 1997 pri Johannu Fanzoju v Borovljah na avstrijskem Koroškem. Jernej, ki pri nas dela že devet let, je doma iz Maribora in se je vsa leta vsak dan vozil na

dejal, da so koroški lovci ponosni na Skobirjevo puškarsko poslanstvo. **Zoran Lešnik**, predsednik mariborske lovske zveze, pa je dejal: »Čeprav se nad slovenskim lovstvom zgrinjajo črni oblaki, nam je danes prijetno, saj smo štajerski lovci pridobili, upam, konkurenčno puškarsko trgovino in delavnico. Čeprav imamo v Mariboru že puškarski Huber in Arčnik, ki poslujeta v Lovrencu na Pohorju, za nas, 1200 Štajerskih lovcem, pri popravilu pušk ni preveč daleč tudi Lipnica v Avstriji. Zato bo zdaj vse odvisno od Simona, kako hiter bo pri popravilu pušk in po kakšnih cenah bo posloval.« ...

Priznani in cenjeni kranjski puškarski mojster **Valentin Jenko**, pri katerem se je leta

Simona Skobirja, v sredini z očali, so v novih prostorih obiskali številni koroški in štajerski lovci ter drugi dolgoletni uporabniki njegovih solidnih puškarskih storitev.

Koroško. Prav on je nedvomno naše najboljšo zagotovilo, da bomo uspešno poslovali tudi na Štajerskem. Enkrat na teden bom v Mariboru delal tudi jaz. V veliko pomoč nam je že tudi sin **Andraž Skobir**, ki se zadnje leto uči puškarske obrti v naši delavnici v Slovenj Gradcu. Tako kot na Koroškem se bomo tudi v Mariboru potrudili, da bodo lovci zadovoljni z nami in našimi storitvami. Čeprav naše delo ne zastaja za drugim domačim in tujim puškarstvom, se bomo potrudili, da bodo naše cene privlačnejše,« je poudaril Simon Skobir.

Da je bila Partizanska cesta septembra spet lovsko obarvana, da se je zgodil skoraj lovski dan, so dokazali tudi nekateri znani in ugledni slovenski lovci. Tako je npr. **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške lovske zveze, Simonu Skobirju izročil prvi znak Koroške lovske zveze in ob tem

1983 puškarske stroke izučil tudi Simon Skobir, pa je povedal, da se še dobro spominja Simona kot drobnega in majhnega dečka, ko je leta 1980 prvič prišel v delavnico. »Prenizek je bil, da bi lahko normalno v primežu obdeloval kos železa. S posebnim podstavkom sem rešil to težavo. A bil je tudi prešibak za 1,5 kg težko pilo. Toda ta problem je mlad puškarski vajenec z rastjo in s hitrim pridobivanjem mišične mase kmalu rešil sam. Danes je odličen puškarski mojster; opravlja stoletja star in cenjen poklic, s katerim pa še nobeden ni obogatel. Od mojih učencev je tudi edini, ki je imel toliko poguma in poslovne žilice, da se je že tako zgodaj lotil samostojne puškarske obrti. Zato sem še toliko bolj ponosen ob njegovih novih podvigih; bil je eden mojih najbolj marljivih učencev,« je sklenil svoj prijeten nagovor Jenko.

Franč Rotar

Zanimiva rogovja srnjakov LD Remšnik

LD Remšnik, ki je vključena v Zvezo lovskih druženj Maribor, zavzema 3.750 hektarjev površin med reko Dravo in mejo s sosednjo Avstrijo. Družina šteje 65 članov in bo prihodnje leto praznovala 60-letnico ustanovitve. Lovci so uspešni pri opravljanju svojega temeljnega poslanstva, pa tudi pri pomlajevanju svojih vrst, saj so v minulih dveh letih v družino sprejeli kar šest mladih lovskih tovarišev in eno lovsko tovarišico. Tako so zmanjšali zaskrbljujočo povprečno starost lovcev, ki je sicer viso-

ka tudi v širšem slovenskem prostoru.

Kljub številnim zaščitnim ukrepom za divjad se tudi lovci LD Remšnik soočajo s problemom škode na divjadi zaradi potepuških psov v lovišču in prometa, zlasti na glavni cesti Dravograd–Maribor. Na tej cesti je bil letos marca med žrtvami prome-

Foto: M. Šarman

Ob 70-letnici Maksa Šarmana je LD Kamnica jubilaru namenila odstrel zanimivega 3–4 leta starega srnjaka, ki ga je jubilar odstrelil 1. 6. 2004. Rogovje je težko 378 g in je ocenjeno z 98,97 točke. Desna veja je visela še na koži, saj je bila odlomljena z nastavkom in delom čelnice vred, tako da so se pri izkoženju videli možgani. Jubilar je LD zelo hvaležen za pozornost in izjemno jubilejno darilo. Zaradi žičnih ograj v okolici Maribora je takšnih poškodb rogovja pri srnjakih vsako leto več.

Foto: B. Križe

Zanimivo in močno rogovje srnjaka, ki ga je 15. 8. letos v nižinskem delu GL ZGS Ljubljanski vrh uplenil lovski gost B. K. Starost srnjaka je ocenjena na 5–7 let, rogovje je tehtalo 400 g, uradno ocenjeno pa je bilo s 136,18 točke.

Foto: J. Marhl

Zanimiva srnjčja rogovja iz LD Remšnik

ta tudi srnjak, katerega zanimivo rogovje je predstavljeno na fotografiji.

Remšniški lovci so uplenili že več srnjakov z zanimivim rogovjem; dve takšni trofeji tudi predstavljamo. Srnjaka z rogovjem (levo), ki je bil star okrog tri leta, je uplenil **Marjan Šantl**. Rogovje je neuradno ocenjeno s 121 točkami, okrog 4 leta starega srnjaka z zanimivim rogovjem (na fotografiji desno) pa je uplenil **Stanko Tomažič**.

Mag. Jože Marhl

Enodnevni izlet Lovske družine Kog

In zgodilo se je ... Lovci LD Kog smo na prvem septembrskem posvetu sprejeli sklep, da se po nekaj letih odpravimo skupaj s svojimi življenjskimi sopotnicami na enodnevni izlet. Zbrali smo ponudbe in izbrali 'traso': Kog - Podčetrtek - Olimje. Cilj je bil ogled nekaj znamenitosti, kot so minoritski samostan, Jelenov greben, čokoladnica Syncerus, pivovarna Haler in še kaj. Stroški in vstopnine,

brovim zakonom». Že v jutranjih urah smo ugotovili, da so bile med nami kar tri slavljenke, ki so si, ene manj druge bolj, nabrale nekaj let na 18 let podlage. Slavljenke so bile Zlatka, Marjana in Mimika. Takoj so se našla priročna darila in najlepše želje.

Prvi postanek na poti od Koga je bil Podčetrtek, kjer smo si pri Cirilu postregli z zajtrkom iz narhbrtnika LD, nato pa krenili do samostana in čokoladnice. Na Jelenovem grebenu so si naše dame z veseljem ogledale jelene, saj jih v našem lovišču ne vidijo, ker jih žal nimamo.

Po ogledu Jelenovega grebena smo organizirali športne igre, in sicer: *košarko* med štirimi trojkami, *mali nogomet* med dvema ekipama, za naše žene in otroke pa staro igrico *med dvema ognjema*.

Športne igre in kosilo smo končali do 16. ure, nakar je sledil še ogled pivovarne. Tam je bilo že opaziti posledice najrazličnejših športnih poškodb iz »žara borbe« na igriščih. Posledice so bile neznatne: večdnevne bolečine v mišičju in žal tudi mavec na nogi. Uradni del izleta smo končali ob osmih zvečer, saj je večina naših članov imela še obvezen

Skupna fotografija udeležencev izleta LD Kog

vključno z zajtrkom in preostali mi posvetnimi dobrotami, so bili v breme LD. Naša LD ne šteje toliko članov, da bi napolnili 50-sedežni avtobus. Zato smo na izlet povabili še nekaj sponzorjev, donatorjev in tistih domačinov, ki na različne načine pomagajo naši LD pri vsakoletnem dvodnevem tekmovanju v streljanju na glinaste golobe. Na koncu je kar zmanjkalo prostora, da bi lahko na avtobus spravili vse tiste, ki bi si to zaslužili.

Zbrali smo se zgodaj zjutraj 24. septembra. Starešina je vsem izrekel dobrodošlico, pri čemer smo malo zatisnili oči pred »Ke-

večerni opravke v hlevih. Tisti pa, ki nismo imeli takih dolžnosti, smo nadaljevali z zadnjim pogonom še krepko v noč.

Pred izletom in tudi med njim nas je zanimalo, kakšni bodo odzivi članov in gostov na izlet. Slednje nas je zanimalo zato, da bi zvedeli, kaj glede društvenih aktivnosti organizirati v prihodnje. Lovca Blaž je sestavil anketni vprašalnik, ki so ga ob koncu izleta izpolnili vsi prisotni. Anketa je bila sestavljena iz desetih vprašanj z vnaprej pripravljenimi odgovori – obkroževanje pripravljenih morebitnih odgovorov. Rezultati, ki so bili obdelani

v programu SPSS 12. for Windows, so dali zanimive rezultate. Navajam jih v poenostavljeni obliki, da ne bi bilo videti kot prispevek za znanstveno revijo za habilitacijske točke.

Večina udeležencev ali 82,5 % je odgovorila, da je bila z izletom zelo zadovoljna, preostalih 17,5 % pa je odgovorilo, da je bilo zadovoljnih. Nihče od udeležencev ni odgovoril, da je komaj zadovoljen ali nezadovoljen. Ko smo jih spraševali po zadovoljstvu o organizaciji, je kar 95 % vprašanih odgovorilo, da so bili zadovoljni z vsem. Večina ali 70 % se je izleta udeležila zaradi dobre lovske družbe, samo en udeleženec je odgovoril, da se je izleta udeležil zaradi dobrega programa, ki pa je bil znan vnaprej. Več kot polovica vprašanih je odgovori-

la, da na izletu ne bi nič spremenili, kar 32 % pa jih je menilo, da bi želeli več ogledov znamenitosti. Torej smo bili kar preveč varčni pri izbiranju oglednih točk. Kar 2/3 udeležencev je menilo, da LD organizira premalo izletov.

Udeležencem smo postavili tudi vprašanje o udeležbi na novoletnem plesu konec leta v okviru LD. Znano je, da je to dolgoletna praksa marsikatero LD, pri nas pa jo še le uvajamo. Slabi 2/3 sta odgovorila, da bi se plesa udeležili, četudi bi morali tudi sami kaj prispevati. Le peščica je obkrožila, da se plesa ne bi udeležila v nobenem primeru. Večina gostov je na to vprašanje odgovorila pritrdilno, in to s »samoprispevkom«. Najbolj zanimiva pa je ugotovitev, da se kar nekaj lovcev plesa ne bi udeleži-

lo, partnerke vseh prisotnih lovcev pa so vse, od prve do zadnje, obkrožile odgovor, da bi se plesa udeležile, četudi bi bilo treba kaj prispevati.

No, ob omenjeni ugotovitvi se je treba nekoliko zamisliti. Dejstvo je, da novoletni ples bo, znan je tudi kraj, neznanka ostaja samo še datum, ki pa bo moral biti po vsej verjetnosti usklajen s partnerkami lovcev. Ali bom moral kaj kmalu namesto sestanka z lovci sklicati sestanek z njihovimi boljšimi polovicami in se »happiti posla«, kot rečejo na Kogu?

Mag. Srečko Krope

NOVE KNJIGE

Knjiga Ocenjevanje lovskih trofejev tudi za srbske lovce

V sklopu mednarodne razstave lovstva in ribištva v Novem Sadu, ki se je udeležila tudi Lovska zveza Slovenije, je 30. 9. in 1. 10. 2005 predsednik Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi CIC **Dieter Schramm** v prisotnosti članov lovske zveze Vojvodine, LZ Srbije in LZ Slovenije javnosti predstavil knjigo častnega člana CIC in častnega predsednika Komisije CIC za razstave in lovske trofeje ter ambasadorja CIC za srednjo in jugovzhodno Evropo **Veljka Varičaka** *Ocenjevanje lovaških trofejev*, ki je srbski lovci doslej še niso imeli.

Spomnimo naj, da je Varičak prvo knjižico o ocenjevanju trofejev v slovenskem jeziku napisal že leta 1957. Njej je leta 1979 sledila obsežnejša knjiga Oce-

njevanje lovskih trofejev in nato še leta 1980 njena dopolnjena izdaja. V zadnjih letih je izšlo več prevodov in dopolnjenih, vedno bolj grafično in slikovno opremljenih različic te knjige v slovenskem, hrvaškem, nemškem, italijanskem – in zadnja tudi v srbskem jeziku.

Za knjigo je Veljko Varičak prejel Kulturno nagrado CIC. Za uspehe in zasluge na področju lovskega upravljanja z divjadjo v obmejnih območjih in pri razvoju dobrososedskih odnosov med lovci sosednjih dežel v srednji in jugovzhodni Evropi pa je prejel tudi najvišje priznanje CIC – zlato medaljo.

Veljko Varičak, ki je zdaj upokojeni svetnik za lovstvo Lovske zveze Slovenije, je bil od leta 1981 do 2000 tudi glavni urednik Zlatorogove knjižnice LZS. Zagotovo je bilo od leta 1954 naprej najbolj vidno in cenjeno njegovo delo na mednarodnem področju ocenjevanja lovskih trofejev, saj je avtor knjige sodeloval na kar 63 uradnih ocenjevanjih. Zato tudi ni nič presenetljivega, da je postal častni član Lovskoribiške zveze Romunije, Francoskega združenja gorskih lovcev, Italijanskega združenja alpskih lovcev in Italijanskega regionalnega združenja lovcev z Apeninov ter letošnji prejemnik nagrade Venatoria 2005, o čemer smo v Lovcu že poročali.

Knjigo, katere vsebino slovenski lovci že dobro poznamo, je za potrebe lovcev Srbije in Črne gore v 1000 izvodih in v sklopu knjižnih edicij Sveti Evstahije izdala Lovska zveza Srbije. Urednika srbske izdaje sta bila **Aleksander Pantelić** in **Aleksandar Čeranić**. Natisnila jo je tiskarna Compactdruck.

B. Leskovic

PREDAVANJA in VITRINE Prirodoslovnega muzeja Slovenije

Četrtek, 24. 11. 2005, ob 18. uri

MEDNARODNA TRGOVINA Z OGROŽENIMI PROSTOŽIVEČIMI ŽIVALSKIMI IN RASTLINSKIMI VRSTAMI

Ali ste vedeli, da na leto iz narave odvzamejo več kot 40.000 primatov, 15 milijonov drugih sesalcev, 4 milijone ptic, 10 milijonov plazilcev in nešteto drugih živali? Mnoge med njimi so izjemno redke in že na robu preživetja. Na predavanju vam bomo predstavili problematiko mednarodne trgovine z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, izvajanje konvencije CITES v Sloveniji in zanimive primere iz prakse. Na ogled bodo tudi na mejnih prehodih zaseženi predmeti iz zbirke Agencije RS za okolje. Predaval bo **mag. Robert Bolješič** z Ministrstva za okolje in prostor.

Predavanje je brezplačno.

BOBER V SLOVENIJI

Vitrino četrletja je pripravil Kustodiat za vretenčarje pod vodstvom prof. **dr. Borisa Kryštufka**.

Vitrina je na ogled **do konca novembra**.

FOSILNA DEDIŠČINA PROFILA BELA CERKEV

Profil v srednjemiocenskih kamninah je bil razkrit pri gradnji avtoceste med Kronovim in Dobruško vasjo na Dolenjskem. Pri spremljanju gradbenih del je bilo ugotovljenih več horizontov različnih kamnin z bogatimi fosilnim živalstvom, pa tudi rastlinskimi ostanki. Posebnost najdišča so vsekakor kostni ostanki fosilnih delfinov. Večino prvič razstavljenega gradiva je našel in strokovno obdelal **doc. dr. Vasja Mikuz**, Oddelek za geologijo, NTF.

Vitrina je na ogled **do sredine decembra**.

Če želite prejemati obvestila o naših prireditvah ali dopolnilne informacije o naših prireditvah, nam sporočite po elektronski pošti na naš e-naslov: stome@pms-lj.si.

Foto: A. Vrščaj

Na fotografiji: predsednik CIC Dieter Schramm na sejmišču v Novem Sadu javnosti predstavlja srbski prevod Varičakove knjige Ocenjevanje lovskih trofejev. Na njegovi desni sedi avtor, poleg njega pa predsednik Lovske zveze Srbije Zoran Živojinović.

Na ražnju pečen ozimec s svežimi gobami in kruhom

Za 8 do 10 oseb potrebujemo:

enega divjega prašiča ozimca, težkega 12 do 14 kg, 2 kg suhih kruhovih kock, 2 kg svežih, čim bolj zdravih jurčkov ali kostanjevk, 200 g surovega masla, 3 čebule, šop grobo sesekljanega peteršilja, pet strokov česna, dva naribana korenčka, žlico timijana, 200 ml belega vina, žlico stritih brinovih jagod, sol, poper, 10 jajc, 2 lovorova lista, žlico majarona.

Če imamo možnost, ozimca takoj ali čim prej po odstrelu (do ene ure) poparimo z večjo količino vročega kropla in mu z žlico, nožem ali mesarskim strgalom odstranimo čim več dlak s trupa. Z ostrim nožem ali britvico odstranimo še vse preostale morebitne dlake. Nekateri to naredijo s pomočjo ognja oziroma plamena. Nato ozimca operemo pod tekočo mrzlo vodo, mu odstranimo drobovino in ga nekaj dni pustimo viseti na hladnem. Ni pa to nujno. Če smo mu po odstrelu odstranili drobovino, bomo na mestu, kjer je prerezan, težje odstranili dlake, pozneje pa ga bo treba dobro zašiti. Zato bolj priporočam prvi način, ki je enak kot za domačega odojka.

Za nadev sesekljam čebulo, jo opravižmo na surovem maslu, dodamo nariban korenček, sesekljan peteršilj in česen, grobo sesekljan gobe in na hitro premešamo. Vse skupaj stremo v večjo posodo s kruhovimi kockami. Nadev premešamo, začini s vsemi naštetimi začimbami in vinom, pokrijemo s pokrovko in počakamo, da se ohladi. V nadev vlijemo raztepena jajca in dobro premešamo.

Vsaj dve uri prej zakurimo, najbolje bukova drva, da bomo imeli pozneje za peko dovolj žerjavice. Hkrati meso od znotraj in od zunaj dobro nasolimo, ga natremo s česnom in popopramo.

Ozimca z žico pritrdimo na železno palico, na kateri ga bomo pekli, ga nadevamo z nadevom in dobro zašijemo. V našem primeru (glej fotografijo) smo ga »zašpilili« s kračami sminih mladičev.

Tako pripravljen naj bi bil pečen v treh do petih urah, kar pa je odvisno od teže ozimca in od moči žerjavice. Kdaj je pečen, lahko preverimo na več načinov: tako da oster nož zasadi mo zvrha za prvo nogo ali ga prebodemo za vratom. Če se iz mesa pociči sokrvica, moramo peko podaljšati. V zadnjem času so na voljo že posebni termometri, s katerimi lahko preverimo temperaturo mesa v sredini; biti mora vsaj 70 °C. Pečeno meso pustimo počivati vsaj deset minut. Nato previdno odstranimo železno palico in šive ter ga z ostro kuhinjsko sekiro razsekamo na porcije. Zraven ponudimo vse vrste solat ali v žerjavici pečen krompir.

Račja stegna z rdečim zeljem in glazirano sladko repo

Za 6 oseb potrebujemo:

12 stegen rac mlakaric, 1 manjšo glavo rdečega zelja, 5 brinovih jagod, sol, poper, 1 manjšo jabolko, žlico sladkorja, žličko paradižnikove mezge, 600 g sveže repe, nožovo konico ingverja, pet večjih rezin slanine, 100 g masla.

Za marinado:

1 čebulo, dva stroka česna, vejico peteršilja, 1 korenček, žlico sveže zmletega popra, 50 ml arašidovega olja, žlico gorčice, 5 nageljnovih žbic, 200 ml belega vina, sok ene limone, lovorov list.

Oprana in očiščena račja stegna zložimo v stekleno skledo, dodamo grobo razrezano čebulo, strt česen, nariban korenček, mlet poper, arašidovo olje, strte nageljnov žbice, vino in limonin sok. Vse skupaj pokrijemo in mariniramo dva dni. Naslednji dan meso dobro speremo in zbršimo, ga zložimo v pomaščeno ognjevarno posodo, posolimo, premažemo z raztopljenim maslom in obložimo s slanino. Pečemo 20 minut pri temperaturi 230 °C in stalno zalivamo s tekočino od marinade.

Zelje razrežemo na večje kose, sladkor raztopimo na maslu, dodamo paradižnikovo mezo, olupljeno in na drobne koščke razrezano jabolko. Nato dodamo zelje, popražimo in zalijemo z zajemalko juhe. Pokrito dušimo 10 do 15 minut. Zelje solimo, dodamo strte in sesekljane brinove jagode ter še nekaj minut podušimo.

Repo operemo, jo tanko olupimo in poljubno razrežemo. V kozici raztopimo maslo, potresemo s sladkorjem, dodamo repo, jo posteklenimo in potresemo z zmletim ingverjem. Nato pet minut dušimo pokrito v lastnem soku.

Omako, v kateri se je dušilo meso, zavremo, vanjo zamešamo košček masla in jo precedimo na račja stegna, ki jih obložimo z dušenim zeljem in glazirano sladko repo.

Prsi mladih šoj s svežimi kostanjevkami in fižolom v zrnju

Za 6 oseb potrebujemo:

do 10 očiščenih šoj, 500 g svežih jurčkov ali kostanjevk, 150 g na drobno sesekljan čebule, 100 g masla, 500 g kuhanega stročjega fižola (lahko iz konzerve), eno žlico svinjske masti, dva stroka strtega česna, dva lovorova lista, ščepec majarona, nekaj listkov sveže bazilike, žlico sesekljanega peteršilja, sol, poper.

Kulinarični kotiček

Upljenim šojam odstranimo perje tako, da ga preprosto odstranimo skupaj s kožo (jih izkožimo). Peruti odrežemo v sklepah, prav tako tudi spodnje dele nog. Previdno jim odstranimo drobovino in notranjost speremo pod tekočo vodo. Morebitne šibre in poškodovano tkivo odstranimo in zavrzemo. Nato šojam z ostrim nožem odstranimo meso od prsnega dela. Za to jed lahko uporabimo tudi stegna, vendar moramo ob tem upoštevati obiranje kosti in uporabo prstov pri jedi.

Vsako šoj razsekamo na več delov. Vse skupaj solimo, popopravimo ter na žlici raztopljene svinjske masti zlato rumeno opečemo po vseh straneh. Opečeno meso preložimo v drugo posodo in pokrijemo.

V isti kozici raztopimo maslo, dodamo zelo na drobno sesekljan čebulo in jo počasi pražimo deset minut. Dodamo še nasekljan česen ter na lističe narezane rezine svežih jurčkov ali kostanjevk. Posodo stresamo, narahlo premešamo, pokrijemo in na tihi ognju kuhamo pet minut.

Kozico odkrijemo, dodamo odcejen fižol v zrnju, 100 ml smetane za kuhanje, v katero smo zamešali žlico kisle smetane, dodamo opečene kose šojinega mesa (skupaj s sokom, ki se je natekel v posodo). Kozico pokrijemo, pokuhamo dve minuti in potresemo z naštetimi začimbami. Izboljšamo okus in ponudimo na vročih krožnikih kot samostojno jed.

(Recept je prispeval znani kranjski gobar Janez Kikelj.)

Matjaž Erzar
prmaticku@siol.net

Foto: M. Erzar

Priprava ozimca, nadevanega z gobami in kruhom, za peko na ražnju.

variaša **Otona Šajna**.

Oton je bil rojen 7. 9. 1939 v Knežaku očetu Jožetu. Kaj pa mama? Že kot otrok kmečkih staršev je kljub pomanjkanju in krutosti v vsakdanjem boju za preživetje spoznal vse zakonitosti narave in divjadi. Na lastnih ramenih je občutil tegobe in pomanjkanje v minulemu času naše zgodovine. Zaposlil se je na Javorju na Baču.

V naše vrste se je včlanil leta 1963, izpit za lovca je opravil leta 1969 v Postojni. Takratno vodstvo LD Trnovo in člani so hitro opazili, da se jim je pridružil član z naprednimi idejami, ljubitelj narave, vesten in marljiv človek. Leta 1969 je pred komisijo LZS opravil še izpit za pooblaščenega lovskega čuvaja in to funkcijo vestno opravljal do smrti. Tudi vse druge zaupane in prevzete naloge je opravljal vestno in odgovorno. Zaradi svojega požrtvovalnega in odgovornega dela je od LZS prejel znak za lovske zasluge.

Dragi Oton, ostal nam bo le spomin nate; spomin na dragega prijatelja in sopotnika, na vestnega in odgovornega člana LD. Želim ti, da bi počival v miru v domači zemlji. V večnih loviščih naj ti Diana nakloni najboljša stojišča ...

LD Trnovo – A. P.

Kapun, član LD Črešnjevec.

Dušan se je rodil 3. 10. 1933 na Črešnjevcu. V lovske vrste se je včlanil že leta 1959. Kot 26-letni fant je bil poln energije in idej. Veselje do lova in narave mu je vlivalo dodatnih moči in njegov zanesenjaški duh je pripomogel, da je z veseljem opravljal različne funkcije v naši lovski družini. Tako je od leta 1961 do 1980 opravljal funkcijo strelskega referenta LD, pooblaščenega lovskega čuvaja od leta 1961 do 1969, statistika od 1962 do 1964, gospodarja od 1970 do 1972, člana upravnega odbora od 1988 do 2000 in upravnika lovske kočice od 1988 do 2000. Še posebno predano je opravljal funkcijo strelskega referenta, saj je kot ljubitelj športnega streljanja skupaj s še nekaterimi to vrsto streljanja uvedel med lovce v naši lovski družini. Izkušnje z delovnega mesta je uspešno usklajal tudi pri izdelavi naprav za metanje glinastih golobov in z inovatorsko žilico iz leta v leto izboljševal svoje preproste, a uporabne naprave.

Dušan je bil po naravi veseljak in vedno se je rad družil z mladimi. Tako je kot mentor vzgojil veliko mladih lovcev in jih navdušil za lov, delo v lovišču in opravljal tudi druge obveznosti v LD. Bil je dober poznavalec lovskega šega in običajev in je z njimi bogatil različna lovska sreča-

nja ter druženja. V njegovi družbi ni nikoli manjkalo veselja. Tako je bil vedno pobudnik najrazličnejših družabnih srečanj in nikoli mu ni bilo žal časa, ki ga je prebil v dobri družbi. Veliko lovskega zgodbi je Dušan oplemenitil s svojim smislom za humor in jih je znal na samo njemu značilen način pripovedovati drugim lovskega tovarišem.

Kot vsestranski in prizadeven lovec je bil za svoje 45-letno delovanje v LD nagrajen z več lovskega odlikovanja in priznanji. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, LD Črešnjevec pa s srebrnim družinskim znakom za lovske zasluge.

Lovski tovariši iz LD Črešnjevec bomo Dušana ohranili v lepem spominu kot izjemnega lovskega tovariša in lovca, ki nam je bil vzor s svojim zglednim odnosom do narave.

LD Črešnjevec – S. R.

Lovci LD Trnovo in lovci drugih LD iz okolice Ilirske Bistrice smo s tesnobo v srcih sprejeli žalostno vest, da nas je 24. 8. 2005 po hudi bolezni za vedno zapustil naš lovski tovariš **Mitja Derenčin**. Odšel je tiho, spokojno, a kljub temu pokončno, kot je tudi živel. Zadnje slovo smo našemu zaslužnemu lovcu izkazali številni lovci od blizu in daleč na pokopališču v Trnovem, kjer so se zbrali na njegovi zadnji poti tudi njegovi domači, prijatelji in znanci.

Mitjeva življenjska pot se je začela 1. oktobra 1938. Očeta Franca, prav tako dobro znanega lovca daleč naokrog, je že kot deček spremljal na lovskega pohoda. Pozneje, leta 1958, je tudi Mitja postal član LD Trnovo. Naši LD je ostal zvest več kot štiri desetletja, vse do zadnjega dne.

Zaradi njegovega odgovornega pristopa do lova, varstva narave in dela v LD je v letih od 1974 do 1975 in od 1981 do 1982 kot predsednik vodil LD Trnovo, opravljal pa je tudi funkcijo predsednika disciplinske komisije LD (od 1989 do 1992 in od 1997 do 2000). Aktivni je bil tudi v organih ZLD Ilirska Bistrica, kjer je bil od leta 1983 do 1985 predsednik te območne ZLD in kot član nekdanjega Samoupravnega disciplinskega razsodišča pri LZS.

S svojim delom in odgovornim ravnanjem ter zavzetostjo za spoštovanje napisanih in nenapisanih pravil, ki naj veljajo v odnosu do narave, divjadi in solovcev, si je prislužil veliko spoštovanje pri večini lovcev.

Za aktivno delo v LD Trnovo in tudi v organih LZS in ZLD je prejel številna priznanja, med drugim znak LZS za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. in II. stopnje.

V enotah Teritorialne obrambe je sodeloval v vojni za Slovenijo, kjer je bil tudi ranjen. Žal ga je bolezen v zadnjih letih ovirala, da se ni udeleževal lovskega pohoda. Kljub temu pa je neprestano odhajal v koticke lovišča, ki so mu bili še posebno dragi, kjer si je nabiral moči, da je lažje prenašal tegobe hude bolezni.

Za vse, kar je Mitja storil v dobro slovenskega lovstva, LD Trnovo in

divjadi, mu izrekamo zahvalo in priznanje. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

LD Trnovo – A. P.

Evstahija Kraljiča, ki je umrl 12. 9. 2004.

Sredi septembra smo se nanoški, koprski in drugi lovci ter številni prijatelji in znanci na pokopališču v Stari Gori pri Novi Gorici poslovili od našega lovskega tovariša **Evstahija Kraljiča**, ki je umrl 12. 9. 2004.

Staho, kot smo ga vsi imenovali, se je rodil 24. 9. 1928 v vasi Golo pri Igu. Tam je obiskoval osnovno šolo in še preden jo je dokončal, dočkal drugo svetovno vojno. Že leta 1942 se je priključil odporu in bil naslednje leto sprejet v SKOJ. Kmalu so ga skupaj z drugimi vaščani aretirali Italijani in ga zaprli na izžanskem gradu. Po vrnitvi iz zapora je nadaljeval delo v odporiškem gibanju in bil vse do konca vojne član rajonskega odbora SKOJ za Barje.

Po končani vojni se je zaposlil na UNZ, kjer je služboval do leta 1955.

Leta 1950 ga je službena dolžnost pripeljala na severno Primorsko, kjer je ostal in si ustvaril družino. V letih 1956 in 1957 je na svojo veliko željo dokončal srednjo gozdarsko šolo in se zaposlil kot revirni vodja pri Kmetijskem kombinatu Vipava, kjer je delal vse do upokojitve.

Že takoj po prihodu v Vipavo se je vključil v vrste nanoških lovcev in ostal član LD Nanos polnih 47 let, vse do svoje prezgodnje smrti. V času njegovega članstva v LD Nanos praktično ni bilo obdobja, da ni opravljal pomembne funkcije, o čemer smo obširno pisali ob njegovem jubileju (glej Lovec, 3/1999, str. 124). Že takoj po vstopu v družino je torej sprejel tajniške posle, pozneje blagajniške, bil je večkratni starešina družine, predsednik disciplinskega razsodišča in na čelu raznih komisij. Končal je tudi dopisno šolo za lovskega tehnika in poleg stalnih funkcij v LD še dolgo vrsto let opravljal odgovorne funkcije tudi v okviru ZLD Gorica. Bil je večkratni član upravnega in nadzornega odbora, dolgoletni predavatelj predmeta balistika na lovskega tečajih in bil tudi predsednik izpitne komisije. Bil je predsednik komisije za gojitev divjadi in član komisije za oceno škod od divjadi. Vse sprejete funkcije je vestno in odgovorno opravljal, za kar je prejel številna priznanja in odlikovanja. ZLD Gorica mu je podelila svoj znak za zasluge, prejel je še znak za lovske zasluge LZS ter red za lovske zasluge III. in II. stopnje. Bil je častni član pobratene LD Koper in zaslužen za dobre tovariške odnose med lovci obeh družin.

Staho nam ni bil vzor le kot pošten, pravičen in dosleden lovec, temveč tudi kot človek. To je še posebno dokazal ob vseh svojih zdravstvenih in drugih težavah, ki so si sledile ena drugi v zadnjih letih. Vse do smrti je ostal vendar v optimizmu. Še en teden pred smrtjo načrtoval srečanje starejših nanoških in koprskih lovcev – veteranov, kot nas je imenoval.

Staho, hvaležni smo ti za vse, kar si dal lovstvu in nam, in za vse lepe in srečne trenutke, ki smo jih preživeli s teboj.

LD Nanos in LD Koper – E. K.
Nanoški in koprski lovci EK

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Franč Bučar, LD Prebold,
* 9. 10. 1934, † 21. 4. 2005.

Ludvik Dobravec,
LD Bohinjska Bistrica,
* 26. 9. 1922, † 11. 12. 2004.

Janez Medja,
LD Bohinjska Bistrica,
* 4. 2. 1928, † 25. 4. 2005.

Alojz Iskra,
LD Bohinjska Bistrica,
* 2. 10. 1909, † 25. 9. 2005.

Vinko Vlahovič, LD Črnomelj,
* 20. 11. 1932, † 16. 9. 2005.

Milan Miklavčič, LD Dole,
* 10. 5. 1932, † 12. 9. 2005.

Darjo Rožič, LD Koper,
* 28. 6. 1949, † 3. 9. 2005.

Vljuden Kofol, LD Koper,
* 5. 11. 1936, † 19. 9. 2005.

Jože Počkar, LD Timav, Vreme,
* 16. 8. 1924, † 31. 7. 2005.

Radoslav Dolgan,
LD Raša, Štorje,
* 21. 5. 1926, † 1. 9. 2005.

Hugo Rudnik, LD Kras, Dutovlje,
* 24. 4. 1930, † 7. 8. 2005.

Anton Erzetič, LD Anhovo,
* 10. 2. 1943, † 10. 9. 2005.

Franč Funda, LD Grahovo,
* 17. 9. 1950, † 13. 9. 2005.

Ivan Korun, LD Tabor,
* 6. 7. 1941, † 22. 9. 2005.

Peter Majdič,
LD Bistra, Črna na Koroškem
* 21. 2. 1930, † 9. 8. 2005.

Andrej Ošlovnik,
LD Gradišče,
* 9. 11. 1920, † 15. 9. 2005.

Alojz Zorman,
LD Jamnica, Prevalje,
* 1. 5. 1921, † 29. 5. 2005.

Ivan Prilasnik, LD Libeliče,
* 23. 10. 1938, † 19. 7. 2005.

Anton Kašnik,
LD Podgorje pri Slovenj Gradcu,
* 26. 4. 1929, † 21. 4. 2005.

Rudi Ranc, LD Strojna,
* 24. 2. 1943, † 12. 9. 2005.

Franč Kaučič, LD Benedikt,
* 7. 2. 1917, † 17. 2. 2005.

Anton Hotko, LD Šentjanž,
* 9. 1. 1923, † 5. 9. 2005.

Jože Sever, LD Ormož,
* 18. 3. 1922, † 13. 2. 2005.

Alojz Volovšek,
LD Šmarje pri Jelšah,
* 9. 4. 1933, † 10. 9. 2005.

Janez Jalen, LD Ig,
* 28. 11. 1922, † 1. 9. 2005.

Maksimiljan Brelj,
LD Podbrdo,
* 26. 9. 1928, † 27. 7. 2005.

Avstug Kuštrin,
LD Podbrdo,
* 16. 8. 1925, † 7. 9. 2005.

Anton Kožlin, LD Dobrovo,
* 7. 6. 1938, † 8. 9. 2005.

Janez Karner,
LD Trojane, Ožbolt,
* 24. 8. 1929, † 20. 9. 2005.

Umrlim časten spomin!

Foto: B. Habjan

Pred brakado

Uporabnostna preizkušnja v delu po KS v LD Borovnica

Na uporabnostno preizkušnjo, ki je potekala 17. 9. 2005 v LD Borovnica, se je sprva prijavilo pet vodnikov, od katerih je eden prijavo odpovedal. Naknadno se je prijavil še eden, a kljub temu so na preizkušnji sodelovali le štirje psi.

Dan pred tekmo sta sodnika ob pomoči domačih lovcev položila krvne sledove, dolge okoli 1000 m. Ponoči je sledove vztrajno izpiral dež, pa tudi divjad je s svojimi svežimi sledovi še dodatno otežila delo psom.

V rahlo deževnem jutru se je pred lovskim domom v Borovnici zbralo že omenjeno število vodnikov s svojimi psi, ki jih je najprej nagovoril **Gabrijel Košir**, ki je bil tisti dan vodja preizkušnje; predstavil je sodnika in tekmovalnim parom zaželel veliko sreče. Za njim je besedo prevzel vodja sodniškega zbora **Peter Dimić** in tekmovalce seznanil še z določili ocenjevanja. Poleg njega je sodil še **Ivan Traven**. Po uvodnih besedah in navodilih so se tekmovalci, sodniki in spremljevalci odpravili na teren, kjer je sodnik za vsakega psa posebej opravil preizkus *vodljivosti, odločljivosti in strelomirnosti* ter seveda delo na sledu, vključno z obnašanjem ob najdeni divjadi.

Z delom na terenu so končali okrog dvanajste ure in ko sta

sodnika sešela točke, je 1. mesto pripadlo **hanovskemu barvarju Jagu** in njegovemu vodniku

Leu Fabianiju – dosegla sta 144 točk in II. n. r. Druga sta bila **barvarska barvarka Bejba** in vod-

nik **Stanislav Starin**, ki sta dosegla 98 točk in III. n. r., tretje mesto pa sta dosegla **nemška prepeličarka vodnika Bojana Habjana** z 61 točkami in III. n. r. razredom. Preizkušnje torej ni opravil le en pes.

Glede na vremenske razmere in druge dejavnike, ki so otežili delo na sledu, so psi dobro sledili.

Ocenjevalne liste in z njimi praktične nagrade – ure z vžgano glavo hanovskega barvarja (delo **Jožeta Hočevarja**) – je izročil vodja preizkušnje, zatem pa je vsakega udeleženca v lovskem domu že čakal prigrizek. Tam je v prijateljskem vzdušju nastal pogovor nastopajočih in drugih, izmenjali so si lovške in kinološke izkušnje.

Lovci LD Borovnica si želimo, da bi nam še kdaj uspelo organizirati podobno preizkušnjo. Do takrat pa želimo vsem vodnikom uspešno šolanje in preizkušanje psov, saj vemo, da je lov dovoljen le z ustrezno preizkušenimi lovskimi psi in da je le tak tudi lovsko pravičen.

Katarina Košir

Foto: K. Košir

Kinološki sodniki, vodja preizkušnje in tekmovalci s psi so se za spomin skupaj fotografirali po uspeli uporabnostni preizkušnji v KS v Borovnici.

Foto: K. Košir

Zmagovalni par – Leo Fabiani z Jagom – sprejema iz rok vodje preizkušnje ocenjevalni list in praktično nagrado, leseno uro.

Lokalna tekma po KS v LD Strojna - Ravne

V lovišču LD Strojna - Ravne na Koroškem je 10. 9. 2005 potekala lokalna tekma po umetnem krvnem sledu (KS), ki jo je priredilo LKD Koroške.

Sodelovalo je devet vodnikov s psi; šest psov je tekmovalo, medtem ko so trije opravljali

uporabnostno preizkušnjo. Na tekmi po umetnem krvnem sledu sta ocenjevala kinološka sodnika **Bojan Deberšek** in **Marjan Kodrun**, na uporabnostni preizkušnji pa **Mirko Stražišar**. Prireditvev je izjemno uspela.

Rezultati tekme po umetni KS:

1. **hanovrska barvarka Asta** z vodnikom **Borisom Kogojem**; I. n. r.
2. **hanovrska barvarka As** z vodnikom **Rokom Navodnikom**; I. n. r.

3. **planinski gonič Lic** z vodnikom **Jožetom Večkom**; II. n. r.

Rezultati uporabnostne preizkušnje po KS:

1. **barvarski barvar Aco** z vodnikom **Leopoldom Lesičnikom**; I. n. r.
2. **barvarski barvar Ali** z vodnikom **Danijem Adamičem**; I. n. r.
3. **hanovrska barvarka Eli** z vodnico **Urško Kogoj**; II. n. r.
Anton Polovšek,
kinolog LD Strojna

Skupinska fotografija udeležencev tekme in preizkušnje v delu po KS, ki je bila 10. 9. 2005 v lovišču LD Strojna.

Vodniki psov krvosledcev čakajo na nastop, na katerem bo svoje krvosledniške veščine pokazal njihov štirinožni pomočnik.

Vzrejna komisija KZS za goniče in brak-jazbečarje

sporoča, da bo

**VZREJNI PREGLED
ZA GONIČE IN
BRAK-JAZBEČARJE**

**5. 11. 2005 ob 8. uri pred
gostiščem Na Klancu v Med-
vodah.**

S seboj prinesite rodovnik in obojestransko fotokopijo tega dokumenta.

Uporabnostna preizkušnja po umetnem KS za vse pasme lovskih psov

V dogovoru z LKD Ljubljana smo 21. 5. 2005 organizirali uporabnostno preizkušnjo po umetnem KS, ki je potekala v lovišču LD Šentjošt. Priznati moram, da smo bili kar malo v skrbeh, kako bomo vse skupaj izpeljali, saj smo se s tako preizkušnjo soočili prvič.

Pred preizkušnjo psov krvosledcev, Šentjošt 21. 5. 2005

Po prihodu kinoloških sodnikov **Petra Dimica** in **Jožeta Rusa**, dan pred preizkušnjo, smo ugotovili, da je naša skrb neutemeljena. Izkušena kinološka sodnika sta lepo, preprosto, hkrati pa strokovno pojasnila potek preizkušnje. Takrat smo položili krvne sledi, kar po mnenju sodnikov ni bilo težko, saj smo člani LD Šentjošt že prej pripravili vse potrebno: kri srnjadi in tudi določili smeri za polaganje krvnih sledov, ki smo jih že prej orientacijsko označili.

Po končanem polaganju krvnih sledov smo se usedli v naši lovski koči in napravili načrt za naslednji dan.

Drugi dan, bila je sobota, 21. 5. 2005, se je ob 8. uri uradno začela preizkušnja.

Vodniki so že prej prijaviili 6 psov, in sicer: tri bavorske barvarje, resastega jazbečarja, nemškega prepeličarja in hanovrskega barvarja. Preizkušnje so se udeležili vsi prijavljeni vodniki s psi.

Po uvodnem pozdravu predsednika in kinologa LD Šentjošt na zbornem mestu je pravila preizkušnje predstavil kinološki sodnik Peter Dimic. Nato so vodniki psov krvosledcev odšli do položenih krvnih sledov in poskusili srečo, seveda pod strogim nadzorom kinoloških sodnikov.

Preizkušnjo so opravili 4 psi, in sicer: dva bavorska barvarja, nemški prepeličar in hanovrski barvar. Prvi trije uvrščeni so prejeli pokale, dva psa pa preizkušnje nista opravila. Na sojenje oz. na celotno preizkušnjo ni bilo pripomb.

Po razglasitvi rezultatov in izčrpnem komentarju sodnikov o poteku preizkušnje je vse navzoče pozdravil tudi podpredsednik LKD Ljubljana **Jože Rožmanec**, ki je poudaril pomen psov krvosledcev za lovišče.

Po uradnem delu prireditve smo nadaljevali z družabnim delom v lovski koči. Ob lovskem golažu in dobri kapljici smo obudili marsikateri lovsko-kinološki doživljaj.

Člani LD Šentjošt smo enotnega mnenja, da bomo pri taki prireditvi še sodelovali, posebno še s takimi strokovnjaki sodniki, kot sta Peter Dimic in Jože Rus. Ob tej priložnosti bi se za uspešno izvedbo prireditve rad javno zahvalil obema kinološkima sodnikoma, podpredsedniku LKD Ljubljana Jožetu Rožmancu in vsem našim članom LD, z družinskim kinologom **Francem Filipičem** na čelu in predsednikom LD **Radom Demšarjem**.

Andrej Maček

Predvidena legla lovskih psov

Resasti jazbečarji (SLRJr):
O: 5/I, VUP m: 5/II, 14. 11.,
Matjaž Dolšina,
Gabrovčec, 1301 Krka.

Ist. kdl. goniči (SLRGIK):
O: 5/I, m: 5/I, 11. 8.,
Dušan Simčič,
Hum 38, 5211 Kojško.

Brandel braki (SLRBrb):
O: 4/I, m: 5/II, 3. 10.,

Aleksander File,
Padež 1/a,
1434 Loka pri Zidanem Mostu.

Beagle (SLRBig):
O: 5/I, m: 5/I, 1. 10.,
Omejec – psarna Brakada,
Selca 6,
4227 Selca.

*Lj., 5. 10. 2005
Kinološka zveza Slovenije*

Mali oglasi

Prodaj karabinki CZ, kal. .222 Rem. in 7 x 57, z montiranim str. daljnogledom Bushnell - Benner 3 - 9 x 40. Možnost preskusa. Cena 130.000 sit za puško (dodam strelivo). Tel.: 041/770-813.

Prodaj kombinirano puško z menjalnimi cevmi, kal. 7 x 57 R/16; (16/16) in montiranim str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/873-844.

Prodaj mladiče Jack-Russel terierje. Mati ima opravljeno preizkušnjo s l. n. r. - 188 t. Njena slika je v Lovcu, 2/05; str. 93, 94. Tel.: 041/600-391.

Prodaj risanico Steyr Mannlicher M, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža), gravirana, cena 1300 €. Tel.: 041/327-438.

Prodaj terensko vozilo Suzuki samurai, 1,9 TD 4 x 4, 2000, temno zelen - kovinska barva, servo, 70.000 km, zelo lepo ohranjen; 1. lastnik, servisna knjižica. Cena po dogovoru. Tel.: 041/827-202.

Prodaj rusko bokarico, mod. 34 P, kal. 12/12 (65.000 sit), in starejšo šibrenico Saurer - Suhli, kal. 16 - 16 (30.000 sit). Tel.: 041/264-663, 040/747-045.

Prodaj nemške prepeličarje - rjavce, stare 4 mesece. Oče in mati imata oceno 5/I. Tel.: (01) 754-68-14 ali 031/276-462.

Izdelujem gamsove čope (tudi iz dlake divjega prašiča, jelena in jazbeca). Tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Prodaj vikend, lovsko kočjo (75 m²) v Loški dolini, na izjemni lokaciji s 4 ha gozda. Cena 35 mio sit. Tel.: (01) 256-43-12.

Prodaj posavsko goničko in resasto istrsko goničko. Obe sta stari 7 mesecev. Tel.: 041/276-351.

Kupim resastega jazbečarja - samčka, starega do 1 leto. Ponudbe sprejemam po GSM 051/388-899 (Ignac Dominič, Vojkovo nabrežje 1, 6000 Koper).

Ugodno prodaj 3 mesece stare nemške prepeličarje - serce, odličnih delovnih staršev. Tel.: (03) 571-75-95 ali 041/809-143.

Prodaj vezane letnike revije Lovec (od leta 1910 do 2005). Komplet prodaj najboljšemu ponudniku. Tel.: 041/695-476, Samo.

Prodaj enocevno risanico - prelamačo, kal. .308 Win., z montiranim str. daljnogledom 6 x 42 (fiksna montaža). Puška je stara 2 leti in je bila malo uporabljana. Tel.: 040/354-590.

Prodaj leglo nemških prepeličarjev - sercev. V leglu so 3 samčki in 2 samički. Oče in mati imata telesno oceno odlično in l. nagr. razred v delu (sta nosilca mednarodnih priznanj BOB, CACIB, CAC). Tel.: (03) 571-75-95 ali 041/809-143.

Izdelam vam krmilnice za ptice (več vrst), umetne valilnice in montiram lovske trofeje (rogovja in roglje, če-

kane itn.) na naravne podložne deščice. Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj dvogled Sanju 7 x 42 WP, gumiran, črna zelena kombinacija, skoraj nov (garancija 10 let). Tel.: 041/774-592.

Prodaj risanico CZ, kal. 7 x 64.; kombinirko Bettinsoli, kal. 12/7 x 65 R, polavtomatsko pištolo Walter P 99 QA; šibrenico CZ, kal. 16 - 16. Tel.: (02) 554-11-76, v soboto ali nedeljo.

Prodaj psa in psičko pasme nemški kratkodlaki ptičar (serast z rjavo glavo in ožigi), stara 6 mesecev. Sta lepa in potomca staršev z dobrimi lovskimi zasnovami. Tel.: (05) 301-63-72 ali 051/210-638.

V bogatem lovišču z divjimi prašiči na Dolenjskem organiziramo skupinski lov na divje prašiče. Tel.: 040/411-201.

Zelo ugodno prodaj nov (še zapakiran) strelni daljnogled Tasco zoom 3 - 9 x 40 IR, z večstopenjskim osvetljenim križem (25.000 sit) in strelni daljnogled Tasco 3 - 9 x 50 (23.000 sit). Odlična kakovost za sprejemljivo ceno!!! Tel.: 041/217-768.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/16, z Zeissovo optiko 6 x 42 T (Suhlova montaža), cena 180.000 sit, ter kratko (štuc) repetirko Sava - Kranj, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Zeiss 1,5 - 6 x 42 (Suhlova montaža), cena 150.000 sit. Tel.: (04) 572-41-23, po 17. uri.

Novembra organiziram v posavskem lovišču komercialni lov na divje prašiče. Število lovcev je omejeno (25 do 30). Informacije po tel.: 041/763-789.

Psarna Lojanska prodaj mladiče lovskih terierjev, planinskih goničev in istrskih goničev. Stari so 2 meseca, izhajajo od odličnih staršev, preverjenih delovnih linij in so cepljeni. Janko Logar, Pod Bregom 2, Slovenj Gradec. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302, popoldne.

Prodaj novo nemško bokarico Heym Edition 97, kal. .243 Win./20 mag., staro pol leta. Vzrok prodaje je moj slab vid. Tel.: 041/651-388, od 10. do 12. ure.

Prodaj risanico Benelli, kal. .30 - 06, novi spektiv Tasco 16 - 38 x 50, Suhlovo tricevko, kal. 12 - 12/7 x 57 R, ter boroveljsko bokarico, kal. 7 x 65 R/16 (ali zamenjam za manjši kaliber 6,5 x 57 R, .308 Win.). Tel.: 031/380-448.

Prodaj boroveljsko tricevko, kal. 12 - 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Carl Zeiss, izdelan puškarne Johanna Fanzoja, s stanskim vžigalnim mehanizmom na ploščah, bogato gravirano in malo uporabljano. Cena je 370.000 sit. Tel.: 031/296-046.

Prodaj tribarvnega kratkodlakega foksterierja z rodovnikom, starega 9 mesecev. Tel.: 041/736-425.

Prodaj nemško kratkodlakega ptičarko, staro 2,5 leta z opravljenim PZP - 53 točk in JZP - 161 točk. Tel.: 040/548-649.

Prodaj risanico, kal. .243 Win., s str. daljnogledom (Suhlova montaža) in dvogled Simmons 7 x 42. Tel.: 031/679-382.

Prodaj nemškega lovskega terierja, starega 3 leta. Tel.: (01) 750-55-60.

Po polovični ceni prodaj 100 kosov nabojev, kal. 7 x 65 R RWS, in Seiler & Bellot in dve bock šibrenici, kal. 12/12 (Bettin Zoli Mag.), z menjalnimi zadržkami in originalnim kovčkom, ter Franchi (prirejena za levičarja). Tel.: 031/330-260.

Poceni prodaj 6 mesecev staro nemško prepeličarko - serko, potomko delovnih staršev. Tel.: 041/776-880.

Kupim kombinirano lovsko puško - petelinko, najraje v bock izvedbi, kal. 6,6 do 8 mm (lahko tudi brez str. daljnogleda). Tel.: 031/765-588.

Prodaj karabinko Mannlicher, kal. .222 Rem., s str. daljnogledom (Suhlova montaža). Tel.: 031/633-992.

Prodaj teleta in košute za nadaljnjo rejo. Tel.: 031/827-336.

Prodaj boroveljsko tricevko - petelinko, kal. 6,5 x 70 R/16 - 16, s str. daljnogledom, ali

Gumbi iz jelenje roževine za lovske kroje, jope, suknjice in lovske srajce. Izdeluje Anton Intihar, Kamnik pod Krimom 8/a 1352 Pre-serje. Tel.: (01) 36-31-293.

NOVEMBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	zaide
1. To	5:57	16:19	6:42 16:48 5:36 17:55
2. Sr	7:11	16:42	6:44 16:46 5:37 17:53
3. Če	8:28	17:11	6:45 16:45 5:39 17:52
4. Pe	9:46	17:50	6:47 16:43 5:40 17:51
5. So	10:58	18:42	6:48 16:42 5:41 17:50
6. Ne	12:00	19:49	6:50 16:41 5:43 17:48
7. Po	12:48	21:05	6:51 16:39 5:44 17:47
8. To	13:24	22:27	6:52 16:38 5:45 17:46
9. Sr	13:52	23:49	6:54 16:37 5:46 17:45
10. Če	14:14	-----	6:55 16:36 5:48 17:44
11. Pe	14:33	1:09	6:57 16:34 5:49 17:43
12. So	14:51	2:27	6:58 16:33 5:50 17:42
13. Ne	15:10	3:45	7:00 16:32 5:51 17:41
14. Po	15:30	5:02	7:01 16:31 5:53 17:40
15. To	15:54	6:20	7:02 16:30 5:54 17:39
16. Sr	16:23	7:39	7:04 16:29 5:55 17:38
17. Če	17:01	8:53	7:05 16:28 5:56 17:37
18. Pe	17:48	10:00	7:07 16:27 5:57 17:37
19. So	18:45	10:56	7:08 16:26 5:59 17:36
20. Ne	19:49	11:41	7:09 16:25 6:00 17:35
21. Po	20:56	12:14	7:11 16:24 6:01 17:35
22. To	22:04	12:40	7:12 16:23 6:02 17:34
23. Sr	23:11	13:01	7:14 16:23 6:03 17:33
24. Če	-----	13:19	7:15 16:22 6:04 17:33
25. Pe	0:16	13:35	7:16 16:21 6:05 17:32
26. So	1:22	13:50	7:17 16:21 6:07 17:32
27. Ne	2:28	14:05	7:19 16:20 6:08 17:31
28. Po	3:37	14:22	7:20 16:19 6:09 17:31
29. To	4:49	14:43	7:21 16:19 6:10 17:30
30. Sr	6:06	15:09	7:22 16:18 6:11 17:30

jo zamenjam (z doplačilom) za novejši strelni daljnogled. Tel.: 041/727-881.

Prodaj 4 mesece stara tri-barvna nemška goniča (samčka in samičko). Sta zelo lepa in potomca odličnih staršev. Tel.: (03) 581-33-25 ali 031/530-755.

PODIJETJE ZA GRAFIČNO DEJAVNOST

TISK

UPRINT

Limbuška cesta 49, 2341 Limbuš
Tel.: 02/61-31-990,
faks: 02/61-31-960
Gsm: 041/347-975 Bojan
e-mail: uprint@siol.net

6-listni koledarji z umetniškimi lovskimi motivi Igorja Pičulina

Format 33 x 48 cm
+ pasica za dotisk.
Cena 370 sit + 20 % DDV
+ poština

IZDELAVA LOVSKEH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI, KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJAŠTVO PEČOLER, s.p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@tele-cable.net

NAMIBIJA KUDUBERG FARMA

VAM NUDI FOTOSAFARI
IN LOV NA 15 VRST ANTILOP
V DOMAČEM VZDUŠJU.

ZA VSE DODATNE INFORMACIJE
SMO DOSEGLJIVI PO
GSM: 031/669-615.

KOLEDAR DIVJAD 2006

Trinajst vrhunskih posnetkov naše divjadi.
Format: 34 x 48 cm + pasica za dotisk
vaše firme.

CENA: 880 SIT
(Cena z 20 % DDV znaša 1.056,00 SIT.)
Poštnino zaračunamo posebej.

Albrehtova 54, 1291 Škofljica
Tel./faks: (01) 366 72 98
GSM: (051) 22 66 89
e-mail: grmi.doo@siol.net

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CENA TRŽIŠTE
Delovna 1
Tel.: 01 386 40 336 (01) 562 83 18
GSM: 01 386 40 336 366

3/4 JAKNA IZ LODNA IN JAKNA IZ
TERMO VELURJA
WATER & WIND STOPPER

NOTRANJA STRAN JAKEN JE PREVLEČENA
S PAROPREPUSTNO FOLIJO, KI ODVAJA
PARO IN NE PREPUŠČA VODE TER VETRA.
VSI ŠIVI SO VARJENI.

ČAKALNE VREČE IZ LODNA
PUMPARICE IN DOUGE HLAČE IZ LODNA
ČEPIČE IZ LODNA
JAKNE IZ TERMOVELURJA
DELOVNE BRAJCE
DELOVNE, VODOODBOJNE PODLOŽENE
IN NEPODLOŽENE BOMBAŽNE HLAČE
JAKNE IZ VODOODBOJNEGA BOMBAŽA
POLO MAJICE IZ BOMBAŽA
SPREJEMAMO TUDI NARČILA PO POŠTI.

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@iol.net

MADŽARSKA
Lov na jelena po roku
4-dnevni program lova na jelena
z vključenim odstrelom ene trofejne živali
ALL INCLUSIVE
že od 990 €

HRVAŠKA
LOV NA MEDVEDA
4-dnevni All inclusive z bivanjem,
hrano, lovom in odstrelom MEDVEDA
v rangi medalje
že od 2.400 €

VELEBIT
4-dnevni All inclusive z bivanjem,
hrano, lovom in odstrelom MUFLONA
v rangi medalje
že od 2.400 €

SLOVENIJA
LOV NA MUFLONA
4-dnevni All inclusive z bivanjem,
hrano, lovom in odstrelom MUFLONA
v rangi medalje
že od 1.950 €

Ahlinova ulica 1
1291 ŠKOFLJICA
Tel.: (01) 366-33-30, (01) 366-63-48
www.autohisa-jordan.si

Pooblaščen prodajalec in serviser za vozila Suzuki.

Največja izbira terenskih in osebnih vozil
na štirikolesni pogon v bencinski in dizelski izvedbi.
Vsa terenska vozila so opremljena
z reduktorjem in prirejena
za ekstremne terenske vožnje.

Lovcem in ribičem nudimo posebne popuste in ugodne
kreditne pogoje!

Vrhunska kakovost, sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljnost
- 10-letna garancija
- cena: 49.900,00 SIT

BELOGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

VABILO LOVCEM GLASBENIKOM

V glasbenem programu **Radia Slovenija** pripravljamo posebno oddajo o glasbi lovcev. To bo antropološka in etnomuzikološka oddaja, ki bo obravnavala glasbo lovcev na splošno. Ta del pripravljamo v sodelovanju s priznanim ameriškim profesorjem **Ericom Charryjem**, ki je raziskoval med lovci v Afriki (med ljudstvi iz skupine Mande). Jedro oddaje pa bo glasba slovenskih lovcev. Zato **vabimo vse lovške zbornice, rogiste in druge lovce glasbenike, naj nam pošljejo svoje izdane (in morebiti tudi neizdane) posnetke v radijsko predvajanje in arhiv**. Ob tej priložnosti bi radi pripravili tudi čim popolnejšo diskografijo (seznam posnetkov) glasbe slovenskih lovcev, zato bo pomemben vsak zvočni dokument. Že prve zbirke slovenskih ljudskih pesmi pričajo o bogatem tovrstnem izročilu, saj so pesmi z lovsko (in velikokrat divje - lovsko) tematiko razmeroma pogoste. **Posnetke pošljite na naslov: Jane Weber, Radio Slovenija, Tavčarjeva 17, 1550 Ljubljana**. Mimogrede: profesor Charry je ugotovil, da je lovška glasba najstarejša še živeča glasbena tradicija v zahodni Afriki. Pevci so namreč peli slavo velikim lovcem, ki so v družbah zahodne Afrike še vedno izjemno cenjeni. Tradicijo takšnega petja so povzeli grioti, ki so vplivali tudi na blues, kakršnega poznamo dandanes. Vsekakor bo zanimivo, do kakšnih spoznanj nas bodo privedle raziskave med našimi lovci.

Jane Weber
Glasbeno uredništvo Radia Slovenija

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@iol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS
DALJNOGLEDI - SPEKTIVI
NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

ZASTOPA: RODEO TEAM, d.o.o.
Koroška c. 53a, 4000 Kranj

Prodaja:

- TRG. LOVEC - Koptex -
- NG., -LJ., -KP., -KR., -MB
- INO SPORT - Postojna
- LOVSKI MOJSTER - Ljubljana
- BOCK - Kranj
- NOLD - Celje, Brežice
- LOVEC - Žalec, Celje
- ULOV - Portorož
- PUŠKAR Meglič - Domžale
- ORBIS - Velenje

BANNER - 35.990 SIT

LEGEND - 79.990 SIT

TROPHY R&G DOT - 54.990 SIT

TROPHY 8x42 - 54.990 SIT

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 **RD 30H** **RD 30** **RD 25H**

Optična pika 2. generacije Pasatova

dolžina 162 mm, teža: 325 g, 4 velikosti mrežne pike, 7 jakost svetlob, optična senzor: 60 mililiter 107

BELUGA, d.o.s., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

LOV NA VOLKA V MONGOLSKI STEPI

– doslej daleč najuspešnejši lov na volka!

Naš poskusni lov oktobra je dal izjemen rezultat. Vsak gost je uplenil od dva do štiri volkove. Lov naslednje skupine je od 11. do 21. novembra. Za 6 dni lova 2.590 €, vključno z vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, lovno dovolilnico in polno oskrbo. Odstrel volka 290 €, gazele 90 €. Odstrel divjadi številčno ni omejen.

LOV S POGONOM NA DIVJE PRAŠIČE

TURČIJA: V zadnjih letih je Turčija potrdila sloves izjemno dobrega lova na divje prašiče, saj je delež uplenjenih merjascev v medalji neprestano velik. 5 dni lova, polni penzion, vsi stroški, povezani z organizacijo lova, za 990 €. Odstrel od 250 € do največ 750 €, odvisno od trofejne vrednosti (čekani dolžine 24 cm in več). Termin lova v spremstvu PASATA: 26. 11. do 2. 12. 2005.

HRVAŠKA: Lov vsako drugo soboto od novembra do januarja v državnih in koncesijskih loviščih. 3–4 pogoni na dan od 80 €/lovca/dan. Ni doplačila za odstrel kapitalnega merjasa.

LOV NA MALO DIVJAD na Madžarskem. Odstrel fazana 13 €, zajca 26 €. Lov skupine v spremstvu PASATA od 15. do 18. decembra.

In še: lov na gamsa doma in v tujini, na medveda, volka, malo divjad ...

Pasat, d.o.o.

>http://www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01/428 37 40 > faks: 01/428 37 44

UGODNA PONUDBA LOVSKIH ROGOV!

SYMPHONY INTERNATIONAL

SYMPHONY INTERNATIONAL d.o.o.
Brihtel 43, 4000 Kranj, Slovenija
tel.: +386 (0)4 234 30 50
faks: +386 (0)4 234 30 50
e-mail: symphony@siol.net
www.symphony-int.si

SYMPHONY

TEHN OPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

Nikon

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

dalnogled
Nikon Monarch 6X42
cena: 86.500,00 sit

MIKE, d.o.o.
Brod 74, 8000 Novo mesto
Tel./faks: (07) 332 24 05

NEPREMOČLJIVI NAHRBTNIKI

LP 310
5900 sit

PRO-LUX
Ameriški daljnogledi, polnjeni z dušikom in z nanoseno protiodsevno zaščito leče objektiv

CLASSIC
4 x 20 - 3968 sit
4 x 32 - 10208 sit
6 x 40 - 14240 sit
3 - 9 x 40 - 16928 sit

ELECTRIC
osvetljeni križ
3 - 9 x 40IR - 28768 sit
3 - 9 x 50IR - 36000 sit

CENTRAL EL.
osvetljena pika križa za hitro streljanje
1.5-6 x 42CE - 45960 sit
3-12 x 42CE - 45960 sit
2.5-10 x 56CE - 49960 sit

NEPREMOČLJIVA FUTROLA ZA OROŽJE Z OPTIKO
128 cm - 5900 sit

RDEČA PIKA - RD-4
32330 sit
NASTAVITEV OSVETLITVE

VEČSTOPENJSKI NASTAVITEV

PRO-LUX®
DVOGLEDI gumirani v torbici
8 - 32 x 50 - 30240 sit
10 x 50 - 15648 sit
8 x 40 - 13728 sit

NOČNI DALJNOGLEDI
OD 155000 sit

Montaže različnih dimenzij od 1900 sit.
Montaže za orožje Bajkal od 15812 sit.
Snemljive montaže Leupold.
Orožje Remington, Ruger, Martin, Blaser.
Optika Swarovski, Zeiss, Leupold.
Nočna optika Zenith in Davos.
Rusko lovsko orožje BAJKAL po zelo ugodnih cenah.
Puška Remington 710 v kalibru 270 Win ali 30-06 Spring z montiranim daljnogledom Bushnell 3-9 x 40 po zelo ugodni ceni 175000 sit.
Revolverji Ruger od 118840 sit naprej.

Noži PACO od 2950 sit

PARCOURS ISO **TEST 0-186** **AIGLE**

Vožnja po mokrih površinah

Dvojni gumirani podplat odoben proti vrtanju z elementom blaženja

Kožna obloga iz naravne gume

4,3 mm natančnega nestranskega vložka

Uvoznik za Slovenijo:
APP d.o.o., Sela 2, 8257 Dobova

Informacije: 07 / 466 8 300
e-mail: info@app.si

Prostora mesta:
ULOV d.o.o., Lajpa, TPG Lajpa (tel.: 01 / 67 79 830); NOLO d.o.o., Turemška 1ba, Brežice (tel.: 07 / 49 93 430);
COAL d.o.o., Nova 1, Lendava (tel.: 05 / 919 42 73); VEJA d.o.o., Vite 10, Trebnje (tel.: 041 / 817 483);
LOVEC d.o.o., Glavni trg 14, Celje (tel.: 03 / 54 81 930); MIKE d.o.o., Brod 74, Novo mesto (tel.: 07 / 33 22 405);
LOVEC - TRADE d.o.o., Gosposvetska 12, Ljubljana (tel.: 01 / 221 73 87); PRVA LIGA DISKONA (tel.: 07 / 46 68 340)

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

BREZPLAČNO ob servisu:
gumice za okularje,
pokrovčki in
pasovi za daljnogled
SWAROVSKI

**daljnogledi
SWAROVSKI**

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izvršna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dožina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
64.900,00

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

VOLVO
Kontakt: Ljubljanska c. 33, (0)4 2355 940
Gorjupova 1, (01) 2000 940

mazda
Ljubljana: Gorjupova 1, (01) 2000 955

Ugodnosti za člane LD
www.interclasscars.si

VARNOSTNE OMARE ZA OROŽJE

že od 49.900,00 sit
(cena z DDV-jem)

MODEL S100

- za 1 do 2 puške
- dimenzije (š = 255, g = 150, v = 1255 mm)
- ločen prostor za strelivo
- visokoodporna zunanja obdelava
- varnostna ključavnica z veččrkovnim zaklepanjem
- kvalitetna izdelava

MODEL H01KL:

- dimenzije (š = 420, g = 380, v = 1500 mm)
- veččrkovno zaklepanje (3+2)
- blagajniški ključ
- visokoodporna zunanja obdelava
- prostor za štiri puške
- prostor za strelivo in pribor

tel: 01 252 72 17 • fax: 01 252 72 18 • e: info@zakleni.com • www.zakleni.com

PROTEKTAS

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov različnih velikosti in povečav, z osvetlitvijo ali brez.
Vsi daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

Endurance 6 x 42 **Titanium 2,8-8 x 42**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

EDINI KOTEL za ŽGANJE,
v katerem lahko skuhaš tudi golaž in marmelado!

Kebrček
za kolone
in piknike
možnost
izposoje

oče bo kuhal domače žganje (kebrčka ni treba prijaviti)
mama bo vlagala sadje, cvrta ocvirke, pasterizirala sok...

franc BIDER, ul. - rečica ob savinji 104 041 63 17 42

MAXXIS **Pnevmatike 4x4** **LASSA**

INFORMACIJE PRI VAŠEM VULKANIZERJU
ALI PO TELEFONU (01) 242-50-30

NT-8080 **MA-751/752** **NT-753** **NT-754** **Competus** **OK-144**

FAMM COMMERCE, d.o.o.,
Tržaška 132, Ljubljana
www.fammcommerce.si

